

EUROPSKA KOMISIJA

Bruxelles, 9. studenog 2010.
SEC(2010) 1326

RADNI DOKUMENT KOMISIJE

**IZVJEŠĆE O NAPRETKU HRVATSKE
ZA 2010. GODINU**

priloženo uz

**PRIOPĆENJE KOMISIJE
EUROPSKOME PARLAMENTU I VIJEĆU**

Strategija proširenja i glavni izazovi za razdoblje 2010–2011.

HR

{COM(2010) 660}

SADRŽAJ

1. Uvod.....	4
1.1. Predgovor.....	4
1.2. Kontekst.....	4
1.3. Odnosi između EU-a i Hrvatske.....	4
2. Politički kriteriji	6
2.1. Demokracija i vladavina prava	6
2.2. Ljudska prava i zaštita manjina	9
2.3. Regionalna suradnja i međunarodne obveze	14
3. Gospodarski kriteriji	16
3.1. Postojanje djelotvornog tržišnog gospodarstva	16
3.2. Sposobnost suočavanja s konkurentskim pritiscima i tržišnim snagama unutar Unije.....	23
4. Sposobnost preuzimanja obveza koje proizlaze iz članstva.....	25
4.1. Poglavlje 1: Sloboda kretanja roba	25
4.2. Poglavlje 2: Sloboda kretanja radnika	26
4.3. Poglavlje 3: Pravo poslovnog nastana i sloboda pružanja usluga	27
4.4. Poglavlje 4: Sloboda kretanja kapitala	28
4.5. Poglavlje 5: Javna nabava.....	29
4.6. Poglavlje 6: Pravo trgovačkih društava.....	30
4.7. Poglavlje 7: Pravo intelektualnog vlasništva.....	31
4.8. Poglavlje 8: Tržišno natjecanje.....	31
4.9. Poglavlje 9: Financijske usluge.....	32
4.10. Poglavlje 10: Informacijsko društvo i mediji	33
4.11. Poglavlje 11: Poljoprivreda i ruralni razvoj.....	34
4.12. Poglavlje 12: Sigurnost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika	35
4.13. Poglavlje 13: Ribarstvo.....	36
4.14. Poglavlje 14: Prometna politika	37
4.15. Poglavlje 15: Energetika	38
4.16. Poglavlje 16: Porezi.....	39
4.17. Poglavlje 17: Ekonomska i monetarna politika	40
4.18. Poglavlje 18: Statistika.....	40
4.19. Poglavlje 19: Socijalna politika i zapošljavanje	41
4.20. Poglavlje 20: Poduzetništvo i industrijska politika.....	42
4.21. Poglavlje 21: Transeuropske mreže	43

4.22. Poglavlje 22: Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata	44
4.23. Poglavlje 23: Pravosuđe i temeljna prava	45
4.24. Poglavlje 24: Pravda, sloboda i sigurnost	51
4.25. Poglavlje 25: Znanost i istraživanje	55
4.26. Poglavlje 26: Obrazovanje i kultura.....	56
4.27. Poglavlje 27: Okoliš	56
4.28. Poglavlje 28: Zaštita potrošača i zdravlja	58
4.29. Poglavlje 29: Carinska unija	59
4.30. Poglavlje 30: Vanjski odnosi	60
4.31. Poglavlje 31: Vanjska, sigurnosna i obrambena politika	61
4.32. Poglavlje 32: Financijski nadzor.....	62
4.33. Poglavlje 33: Financijske i proračunske odredbe.....	62
Statistički dodatak.....	73

RADNI DOKUMENT KOMISIJE

Izvešće o napretku za 2010. godinu

1. UVOD

1.1. Predgovor

Od ožujka 2002. godine Komisija redovito izvješćuje Vijeće i Parlament o napretku koji su postigle zemlje zapadnoga Balkana.

Struktura ovog izvješća o napretku kojeg je Hrvatska postigla u pripremama za članstvo u Europskoj uniji uglavnom je jednaka onoj koja se koristila prethodnih godina. Izvešće:

- kratko opisuje odnose između Hrvatske i Europske unije;
- analizira stanje u Hrvatskoj s obzirom na političke kriterije za članstvo;
- analizira stanje u Hrvatskoj na temelju gospodarskih kriterija za članstvo;
- razmatra sposobnost Hrvatske da preuzme obveze članstva, tj. pravnu stečevinu EU-a, kako je izražena u Ugovorima, sekundarnom zakonodavstvu i politikama Unije.

Ovo izvješće odnosi se na razdoblje od početka listopada 2009. do kraja rujna 2010. godine. Napredak se mjeri na temelju donesenih odluka, prihvaćenog zakonodavstva i provedenih mjera. U pravilu se ne uzimaju u obzir zakonodavstvo ili mjere u pripremi, ili one koje čekaju odobrenje Sabora. Ovakav pristup osigurava jednaki pristup u svim izvješćima i dozvolama i dopušta objektivnu ocjenu.

Izvešće se temelji na podacima koje je prikupila i analizirala Komisija. Korišteni su mnogi izvori, uključujući doprinos Vlade Republike Hrvatske, država članica, izvješća Europskog parlamenta¹ i podatke različitih međunarodnih i nevladinih organizacija.

Komisija je donijela dodatne zaključke o Hrvatskoj u zasebnom priopćenju o proširenju² i to na temelju tehničkih analiza koje se nalaze u ovome Izvješću.

1.2. Kontekst

Europsko vijeće je u lipnju 2004. godine Hrvatskoj dodijelilo status države kandidatkinje. Pristupni pregovori s Hrvatskom započeli su u listopadu 2005. godine. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Hrvatske i Europske unije potpisan je u listopadu 2001., a na snagu je stupio u veljači 2005. godine.

1.3. Odnosi između Europske unije i Hrvatske

Hrvatska sudjeluje u Procesu stabilizacije i pridruživanja.

Pristupni pregovori s Hrvatskom su nastavljeni i ulaze u završnu fazu. Privremeno su zatvoreni pregovori o 25 od 35 poglavlja. Još je potrebno zatvoriti poglavlja o tržišnom natjecanju,

¹ Izvjestitelj za Hrvatsku je g. Hannes Swoboda.

² Strategija proširenja i glavni izazovi 2010–2011. (COM(2010) 660 od 9.11.2010.)

poljoprivredi, ribarstvu, regionalnoj politici, pravosuđu i temeljnim pravima, pravdi, slobodi i sigurnosti, okolišu, vanjskoj, sigurnosnoj i obrambenoj politici, proračunu i «ostalim pitanjima».³

U prosincu 2009. godine, po preporuci Komisije, osnovana je radna skupina koja će sastaviti Ugovor o pristupanju s Hrvatskom. Rad dobro napreduje.

Nastavljen je **politički i gospodarski dijalog** između EU-a i Hrvatske. Sastanci na ministarskoj razini u sklopu političkog dijaloga održani su u Bruxellesu u ožujku 2010. godine. Gospodarski dijalog odvijao se na bilateralnom sastanku Komisijinih i hrvatskih visokih dužnosnika u lipnju 2010. godine. Osim toga, nastavljen je i multilateralni gospodarski dijalog Komisije, zemalja članica EU-a i zemalja kandidata u kontekstu pretpristupnog fiskalnog nadzora, uključujući i svibanjski sastanak na ministarskoj razini u Bruxellesu. Ti su sastanci bili usredotočeni na glavne izazove s kojima se Hrvatska suočava u ispunjavanju kopenhaških političkih i gospodarskih kriterija kao i na analizu postignutog napretka u ispunjavanju prioriteta Pristupnog partnerstva.

Provedba **Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP)** oscilira. Potpuna liberalizacija kratkoročnih kretanja kapitala, koju je Hrvatska 2009. godine odgodila pozivajući se na zaštitnu klauzulu Članka 60(4), ostvarena je 1. srpnja 2010. godine. U pogledu državnih potpora, natječajni postupak za brodogradilišta u poteškoćama dovršen je u lipnju 2010. godine. Hrvatska je, međutim, usvojila mjere za neke vrste polutvrdih sireva i sirnih nadomjestaka što predstavlja kršenje zaštitne procedure Svjetske trgovinske organizacije. Mjere za sirne nadomjeske povučene su u studenom 2009. godine, dok su one za tvrde sireve bile potvrđene i istekle su u siječnju 2010. Potrebno je ponovno razmotriti i izmijeniti određene porezne odredbe o kavi i kavenim proizvodima. Isto tako, Hrvatska bi trebala dodatno liberalizirati svoj poljoprivredni sektor, u skladu s Člankom 29., kako bi se pripremio put za integraciju u unutarnje tržište EU-a.

Kroz **Pristupno partnerstvo**, Europska unija vlastima daje smjernice o reformskim prioritetima. Napredak u reformskim prioritetima potiče se i prati kroz tijela SSP-a. Vijeće SSP-a sastalo se u ožujku 2010., a Odbor SSP-a u prosincu 2009. godine. Od studenog 2009. održano je šest sastanaka sektorskih pododбора. Na temelju Pristupnog partnerstva Hrvatska je početkom 2010. usvojila Nacionalni program za pristupanje Europskoj uniji.

Financijska pomoć pruža se putem Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA) od 2007. godine. Ukupna vrijednost programa IPA za 2010. godinu iznosila je 154 milijuna eura. Pomoć je usredotočena na izgradnju institucija i pripremu za provedbu zajedničke poljoprivredne politike i kohezijske politike EU-a. Osim toga, Hrvatska i dalje koristi regionalne i horizontalne programe, uključujući **krizni paket IPA** stvoren 2008. godine. Zemlja je poduzela značajne korake u uklanjanju slabosti uočenih od strane Komisije u pogledu upravljanja pretpristupnom pomoći. Svrha je tih mjera pripremiti zemlju za iduću fazu decentralizacije upravljačkih ovlasti, konkretno, prestanak *ex ante* nadzora nad IPA komponentama I-IV od strane Delegacije EU-a. No i dalje je potrebno pratiti postignuća u poboljšavanju provedbe.

Financijska potpora razvoju **civilnog društva** pružena je putem Programa potpore civilnom društvu (Civil Society Facility). Pored toga, doprinos od 16 milijuna eura u sklopu programa za

---

³ Privremeno su zatvoreni pregovori o sljedećim poglavljima: znanost i istraživanje, obrazovanje i kultura, poduzetništvo i industrijska politika, vanjski odnosi, ekonomska i monetarna politika, pravo intelektualnog vlasništva, informacijsko društvo, transeuropske mreže, carinska unija, pravo trgovačkih društava, statistika, sloboda kretanja radnika, financijske usluge, energetika, zaštita potrošača i zdravlja, pravo poslovnog nastana i sloboda pružanja usluga, socijalna politika i zapošljavanje, sloboda kretanja roba, javna nabava, porezi, sigurnost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika, financijski nadzor, institucije, sloboda kretanja kapitala te prometna politika.

prekograničnu suradnju s Italijom, Slovenijom, Mađarskom, Srbijom, Crnom Gorom i Bosnom i Hercegovinom, u kombinaciji sa sudjelovanjem u programima Europskog fonda za regionalni razvoj (ERDF), promicat će dijalog s lokalnim i regionalnim vlastima. Sudjelovanje Hrvatske u sve većem broju programa EU-a (13) također predstavlja vrijednu priliku za pokretanje dijaloga o civilnom društvom.

Hrvatska sudjeluje u sljedećim **programima EU-a**: Sedmi okvirni program za istraživanje, Okvirni program za konkurentnost i inovacije (uključujući Program za poduzetništvo i inovacije, Program potpore politici informacijske i komunikacijske tehnologije (ICT) te program Inteligentna energija u Europi), *Progress*, Kultura, Europa za građane, *Fiscalis 2013*, *Carine 2013*, Interoperabilna isporuka usluga europskih e-Vlada javnim upravama, tvrtkama i građanima (IDABC), Financijski instrument civilne zaštite, MEDIA 2007, Program djelovanja Zajednice u području zdravstva, Marco Polo II te Mehanizam Zajednice za civilnu zaštitu.

2. POLITIČKI KRITERIJI

Ovaj odjeljak ispituje napredak koji je Hrvatska ostvarila u ispunjavanju kopenhaških političkih kriterija koji zahtijevaju stabilnost institucija koje jamče demokraciju, vladavinu prava, ljudska prava te poštivanje i zaštitu manjina. On ujedno prati regionalnu suradnju, dobrosusjedske odnose sa zemljama obuhvaćenim proširenjem i zemljama članicama te poštivanje međunarodnih obveza kao što je suradnja s Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju (ICTY).

2.1. Demokracija i vladavina prava

Parlament

Parlament je funkcionirao u skladu sa svojom ustavnom ulogom. No, potrebno je povećati njegov kapacitet za praćenje zakonodavnog postupka. Parlament je usvojio izmjene i dopune Ustava nužne za postizanje napretka u pretpristupnim pregovorima.

Predsjednički izbori prošli su glatko i u skladu sa standardima OEES-a. No ipak su potrebni dodatni naponi na rješavanju otvorenih pitanja poput konsolidacije i usklađivanja pravnog okvira, reforme izborne administracije i ažuriranje popisa birača.

Vlada

Vlada i dalje djelotvorno funkcionira, uključujući i nakon što je u srpnju Hrvatska socijalno-liberalna stranka (HSL) napustila vladajuću koaliciju. Došlo je do nekoliko promjena u kabinetu.

Javna uprava

Ostvaren je ograničen napredak u reformi javne uprave koja je jedan od glavnih prioriteta Pristupnog partnerstva. Zakonska osnova za izgradnju moderne i profesionalne državne službe još uvijek je nepotpuna. Zakon o plaćama za jedinice lokalne i regionalne samouprave nije donesen. Registar državnih službenika i jedinstveni pristup plaćama u cijeloj zemlji nije još uveden.

Revidirani Zakon o općem upravnom postupku stupio je na snagu. Njegov je cilj poduprijeti uspostavu profesionalnih, prema građanima orijentiranih upravnih usluga i razviti administrativni sustav temeljen na pojednostavljenim i transparentnim postupcima. Međutim, provedba Zakona još uvijek je u početnoj fazi i kasni se s usklađivanjem različitih sektorskih pravnih akata koji su povezani s njime.

Zakon o upravnim sporovima je usvojen i trebao bi stupiti na snagu 1. siječnja 2012. godine. Bit će potrebna uža koordinacija između Ministarstva uprave i Ministarstva pravosuđa kako bi se osigurala učinkovita provedba pravnog okvira.

Što se tiče državne službe, usvojeni su strategija razvoja ljudskih resursa (2010–2013.) i s njom povezani akcijski plan. Strategija predviđa nove metode zapošljavanja i zadržavanja dovoljnog broja kvalificiranih državnih službenika u javnoj upravi. Započela je priprema reforme sustava plaća u javnom sektoru uključujući agencije i institucije. Kako bi se ustanovile neučinkovitosti aspekti priprema se detaljna analiza funkcija javnih agencija. Međutim, strategija ljudskih resursa odnosi se samo na državne službenike, a ne na sve državne službenike na središnjoj i regionalnoj razini što ograničava učinak reformi. Potrebni su znatni daljnji napori u smislu usvajanja i provedbe temeljnih pravnih akata kako bi se uspostavio mehanizam promaknuća i nagrađivanja temeljen na zaslugama, ubrzala depolitizacija, smanjila fluktuacija zaposlenih i privuklo kvalificirano osoblje.

Kod središnje, regionalne i lokalne javne uprave još uvijek je potrebno znatno povećati kapacitet za upravljanje decentralizacijskim reformama. Strategiju decentralizacije potrebno je razviti. Potrebno je dodatno ojačati ulogu Akademije za lokalnu demokraciju u educiranju lokalnih i regionalnih državnih službenika.

Ministarstvo uprave i djelatnici potrebni za poslove vezane uz pristupanje Europskoj uniji izuzeti su iz Vladine odluke da se zbog gospodarske krize prekine zapošljavanje novih državnih službenika. Međutim, administrativni kapacitet Ministarstva uprave potrebno je i dalje poboljšati kako bi ono moglo učinkovito provoditi složene zadaće vezane za reformu javne uprave. Iako je zbog priprema za pristupanje EU-u zaposleno novo osoblje u Ministarstvu uprave i u cijeloj upravi, i dalje postoje znatni strukturni problemi kada je riječ o fluktuaciji i zadržavanju zaposlenih.

Uloga i djelotvornost pučkog pravobranitelja sve su veći, ali broj osoblja još uvijek je nedovoljan. Potrebno je posvetiti veću pozornost pravobraniteljevim preporukama kako bi se dodatno ojačala njegova uloga kao institucionalne protuteže koja brani prava građana i koja se bori protiv slabog rada administracije.

Centar za obuku državnih službenika pri Ministarstvu uprave neprekidno obučava osoblje državne uprave. No potrebno mu je ojačati kapacitet kako bi ispunio svoju ključnu ulogu u jačanju stručnog znanja, vještina i radnog učinka državnih službenika.

Općenito, u reformi javne uprave ostvaren je ograničeni napredak. Za ostvarivanje opipljivih rezultata potrebne su jača politička predanost i uža koordinacija između ključnih dionika na središnjoj, regionalnoj i lokalnoj razini. Potrebni su i znatni daljnji napori u pogledu dovršavanja zakonskog okvira te njegove učinkovite opće primjene.

Pravosudni sustav

Nastavljena je provedba pravosudnih reformi iako se glavni očekivani rezultati procesa reformi tek trebaju ostvariti. Provedena je velika reorganizacija Ministarstva pravosuđa kako bi ono postalo učinkovitije.

Usvojeni su ustavni amandmani i paket povezanih zakona koji jačaju neovisnost pravosuđa. Zahvaljujući tome poboljšana je postupak imenovanja u Državno sudbeno vijeće (DSV), a Ministarstvo pravosuđa više ne imenuje predsjednike sudova već to čini DSV. Predsjednik Vrhovnog suda imat će veći nadzor nad upravljanjem sudovima, ukinuto je petogodišnje probno razdoblje za suce, a Pravosudna akademija postala je neovisna o Ministarstvu pravosuđa i

povećan joj je broj osoblja. Osim toga, uvedeni su novi izborni postupak i bolji kriteriji za izbor sudaca i državnih odvjetnika. Osnovana je i škola za pravosudne dužnosnike.

Međutim, novi sustav tek treba ispitati u praksi. Isto vrijedi i za prijelazne kriterije koji će se primijenjivati dok prvi polaznici koji će završiti školu ne budu imenovani na položaje u pravosuđu 2013. godine. Neki kriteriji ostaju nejasni, a u funkcioniranju DSV-a i Državnog odvjetničkog vijeća (DOV) još uvijek ima nedostataka. Općenito, važno je da ta tijela demonstriraju neovisnost i odgovornost, posebno u obavljanju svojih ključnih funkcija na području imenovanja, discipline i upravljanja karijerama kako bi se osigurala djelotvorna samoregulacija sudske profesije.

Učinkovitost pravosuđa je poboljšana, a broj neriješenih sudskih predmeta smanjen je za daljnjih 10 posto uključujući i dobar napredak na smanjivanju broja predmeta starijih od tri godine. Uvedena je pravna osnova za novi sustav upravnog prava. Međutim, broj neriješenih predmeta smanjen je neravnomjerno po sudovima i sveukupno je i dalje velik. Problemi s izvršavanjem sudskih presuda i dalje sprječavaju učinkovit rad pravosudnog sustava. Rješavanje upravnih slučajeva i dalje predstavlja naročiti problem. Infrastruktura i opremljenost sudova, uključujući i sustave za upravljanje predmetima, i dalje su nedovoljno razvijeni.

Hrvatska nastavlja procesuirati ratne zločine; tijekom 2009. i 2010. bilo ih je dvadesetak. Veća izbalansiranost tih postupaka i dalje je prisutna. Vodilo se više postupaka koji uključuju počinitelje hrvatske nacionalnosti, uključujući i pripadnike Hrvatske vojske. Državni odvjetnik je nastavio preispitivati potencijalno upitne presude iz 1990-ih koje su donesene u odsutnosti. Poduzete su mjere za zaštitu svjedoka. Bilo je pokušaja ispravljanja krive primjene Zakona o oprostima u slučajevima koji bi se mogli smatrati ratnim zločinima.

Ipak, nekažnjavanje ratnih zločina ostaje problem, naročito kada su žrtve srpske nacionalnosti ili kada su navodni počinitelji pripadnici hrvatskih snaga sigurnosti. Stotine slučajeva i dalje nisu istražene i procesuirane usprkos nedavnom djelovanju policije i državnih odvjetnika. Na nekim područjima i dalje postoje problemi. Nedovoljno se koriste specijalizirani sudovi za ratne zločine, iako je u posljednje vrijeme uočena veća spremnost za korištenje te mogućnosti. Kada se presude za ratne zločine i dogode, one su u pravilu znatno blaže od onih koje se donose za istovjetne zločine koji se ne klasificiraju kao ratni zločini. Rad na preispitivanju upitnih presuda donesenih u odsutnosti 1990-ih godina trebao bi se nastaviti.

Općenito, reforma pravosuđa je nastavljena, no i dalje postoje znatni problemi, posebice vezano za primjenu objektivnih i transparentnih kriterija za imenovanje sudaca i državnih odvjetnika, smanjivanje broja neriješenih predmeta, predugo trajanje sudskih postupaka i izvršavanje sudskih presuda.

(Vidi Poglavlje 23 – Pravosuđe i temeljna prava)

Antikorupcijska politika

Postignut je dobar napredak u borbi protiv korupcije. Nastavlja se provedba antikorupcijske strategije i s njom povezanog akcijskog plana. Usvojen je konkretni antikorupcijski program za tvrtke u državnom vlasništvu. Poboljšana je opća koordinacija antikorupcijskih napora. Dodatno je poboljšan zakonski okvir za borbu protiv korupcije.

No antikorupcijski sektor ima premalo osoblja i potrebni su dodatna koordinacija i proaktivno praćenje poteškoća u provedbi. Zakonodavstvo o prevenciji i dalje je nedostatno razvijeno.

Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (USKOK) nastavio je s djelovanjem i podigao optužnice u nekim važnim slučajevima. Ukupni broj predmeta kojima se bavi USKOK

porastao je usprkos nedovoljnim resursima. USKOK je počeo istraživati moguću korupciju na visokoj razini, obuhvativši i osobe na visokim političkim položajima. Istražuju se i drugi slučajevi srednje i visoke razine i sastavljaju se optužnice pri čemu je često riječ i o tvrtkama u državnom vlasništvu. Povećan je broj sudskih presuda. Prvi slučajevi visoke razine upravo su na sudu. Ojačan je Policijski nacionalni ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (PNUSKOK).

Korupcija je, međutim, još uvijek vrlo raširena na mnogim područjima. Nedavno unaprijeđene administrativne strukture tek trebaju biti testirane u praksi, posebice sposobnost sudova da rješavaju brojnije i složenije predmete. Potrebno je dodatno povećati administrativni kapacitet državnih tijela uključenih u borbu protiv korupcije. Porastom broja predmeta došla je do izražaja nedostatak PNUKOK-ovih i USKOK-ovih kapaciteta za rješavanje sofisticiranog financijskog kriminala. Nedostaje i kultura političke odgovornosti za slučajeve korupcije koji izlaze na vidjelo.

Ostvaren je ograničeni napredak u sprječavanju korupcije. Ured povjerenstva za sprječavanje sukoba interesa restrukturiran je kako bi povjerenstvo bilo još neovisnije od parlamenta. Uvedene su zakonske odredbe kojima se depolitizira imenovanje članova nadzornih odbora poduzeća u državnom vlasništvu, no te mjere još nisu operativne. Došlo je i do ograničenog napretka u sprječavanju sukoba interesa, no zakonske sankcije i dalje su slabe. Nije poboljšana primjena zakonodavstva o pristupu informacijama. Nedostaci i dalje postoje u financiranju političkih aktivnosti i predizbornih kampanja, naročito po pitanju transparentnosti i neovisnog nadzora. Nema dovoljno nadzora i transparentnosti u izvršavanju ugovora javne nabave.

Općenito, na području borbe protiv korupcije ostvaren je dobar napredak i njoj se pridaje veća pozornost nego u prošlosti. Korupcija je, međutim, i dalje raširena na mnogim područjima. Potrebno je međutim pokazati dokaze o djelotvornim istragama, procesuiranju i sudskim presudama, naročito u slučajevima korupcije na visokim razinama. Potrebno je pojačati preventivne mjere poput veće transparentnosti u javnoj potrošnji.

(Vidi Poglavlje 23 – Pravosuđe i temeljna prava)

2.2. Ljudska prava i zaštita manjina

Poštivanje međunarodnih konvencija o ljudskim pravima

Što se tiče **ratifikacije instrumenata za zaštitu ljudskih prava**, Hrvatska je ratificirala Europsku konvenciju o ostvarivanju dječjih prava.

U slučaju Hrvatske, Europski sud za ljudska prava donio je 24 presude u slučajevima kršenja prava zajamčenih Europskom konvencijom o ljudskim pravima. Od listopada 2009. godine, Europskom sudu za ljudska prava prijavljeno je ukupno 912 novih slučajeva. U rujnu 2010. godine, na **Europskom sudu za ljudska prava** rješavalo se 1.437 predmeta protiv Hrvatske. Sud i dalje ustanovljuje slučajeve povrede prava na pošteno suđenje i prihvatljivu duljinu trajanja sudskih postupaka u skladu s Člankom 6. Konvencije. Sud također proučava duljinu trajanja provođenja presuda. Sud je ustanovio kršenje Članka 13. u slučajevima nepostojanja djelotvornog pravnog lijeka. To su slučajevi u kojima lokalni sudovi nisu donijeli presude nakon što su na višim sudovima donesene presude o povredi prava na pošteno saslušanje i duljinu trajanja sudskog postupka. Europski sud za ljudska prava zaključio je da pravni lijek u vidu podnošenja prigovora na presudu višem sudu koji predviđa domaći pravni sustav nije u tim slučajevima bio djelotvoran.

Europski sud za ljudska prava utvrdio je i povrede Članka 6. u smislu pristupa sudu u slučajevima sukoba nadležnosti između općinskih i upravnih sudova. Sud je upozorio na pretjerano formalističan pristup upravnih sudova kada su u pitanju ljudska prava podnositelja prigovora.

Što se tiče **promicanja i ostvarivanja ljudskih prava**, vlada je nastavila poduzimati različite mjere podizanja javne svijesti o pitanjima ljudskih prava. No ostvarivanje prava i dalje narušavaju još uvijek postojeći nedostaci u radu sudova, naročito kada se radi o trajanju sudskih postupaka.

Gradanska i politička prava

Što se tiče **sprječavanja mučenja i zlostavljanja te borbe protiv nekažnjavanja**, pučki pravobranitelj nastavlja primati brojne pritužbe o pretjeranoj uporabi sile prema građanima od strane policije. Još uvijek ne postoje transparentne procedure za utvrđivanje odgovornosti policije i reguliranje policijskih aktivnosti.

Što se tiče nekažnjavanja, mnogi ratni zločini još uvijek nisu procesuirani, posebice oni u kojima su žrtve bili etnički Srbi. Problem dvojnog državljanstva u regiji i dalje stvara uvjete za nekažnjavanje. Izmjene i dopune Sporazuma o međusobnom izvršavanju sudskih odluka između Hrvatske i Bosne i Hercegovine predstavljaju značajan korak prema smanjivanju nemogućnosti kažnjavanja; više nije potreban pristanak osuđene osobe da bi se presuda protiv te osobe donesena u jednoj zemlji mogla izvršiti u drugoj. Sporazumi o izručenju potpisani su sa Srbijom i Crnom Gorom te je sada moguće izručenje njihovih građana optuženih za neke ozbiljne zločine. Ti sporazumi predstavljaju značajan doprinos smanjivanju nemogućnosti kažnjavanja u regiji. Njihov učinak bi se uskoro trebao i povećati proširenjem tih sporazuma i na ratne zločine.

Što se tiče **pristupa pravdi**, novi Zakon o upravnim sporovima, koji će stupiti na snagu u siječnju 2013. godine, predviđa uvođenje četiri prvostupanjska suda s punom nadležnošću u svrhu Članka 6. Europske konvencije o ljudskim pravima te jednog Višeg upravnog suda. Zakon o pravnoj pomoći primjenjuje se s promjenljivim rezultatima. Poduzete su mjere za pojednostavljenje postupka i povećanje odvjetničkih tarifa za odvjetnike koji preuzimaju slučajeve pružanja pravne pomoći. No postupci su i dalje komplicirani i razina pomoći koja se pruža općenito je niska.

Što se tiče zatvorskog sustava, usvojeni su zakoni koji predviđaju uvođenje novog probacijskog sustava 2012. godine. No hrvatski su zatvori i dalje prenapučeni i u njima nije omogućena adekvatna zdravstvena zaštita.

Sloboda izražavanja, uključujući slobodu i pluralizam medija, zajamčena je hrvatskim zakonima i uglavnom se poštuje. No urednici i novinari i dalje prijavljuju nedopuštene političke pritiske. Postignut je ograničeni napredak u istragama o prijetnjama novinarima koji rade na slučajevima korupcije i organiziranog kriminala, uz značajnu iznimku jednog istaknutog slučaja ubojstva. I dalje postoje problemi vezani za neovisnost lokalnih medija. Nakon nekoliko neuspješnih pokušaja Programskog vijeća da izabere novog ravnatelja, javna radiotelevizija (HRT) i dalje je suočena s ozbiljnim poteškoćama u upravljanju. To utječe na rad HRT-a.

Što se tiče **slobode okupljanja i udruživanja**, opća situacija je zadovoljavajuća.

Organizacije civilnog društva i dalje imaju važnu ulogu u promicanju i zaštiti ljudskih prava, demokracije i manjina. Usvojen je propis o konzultiranju javnosti prilikom donošenja odluka kao i relevantni propisi i provedbene procedure. To, međutim, nije dovelo do značajnih promjena budući da su organizacije civilnog društva obično isključene iz procesa kreiranja politika. Njihovo je sudjelovanje u zakonodavnom procesu uglavnom neobavezno, a novi sustav za uključivanje javnosti i dalje je nedovoljno jasan. Uz nekoliko značajnih iznimaka, organizacije

civilnog društva i dalje imaju slabe analitičke i financijske kapacitete za praćenje političkih procesa i vladinih odluka. Ministarstvo uprave i dalje ima nadzor nad registriranjem i unutarnjim upravljanjem zaklada. I dalje treba činiti napore kako bi se osigurala neovisnost i održivost organizacija civilnog društva.

Nema osobitih problema vezanih uz **slobodu vjeroispovijesti**.

Općenito, građanska i politička prava u Hrvatskoj se razmjerno dobro poštuju. Međutim, i dalje postoje nedostaci u smislu nekažnjavanja ratnih zločina, pristupa pravdi i slobode izražavanja.

Gospodarska i socijalna prava

Ostvaren je određeni napredak na području **ženskih prava** i ravnopravnosti spolova. Uspostavljeni su institucionalni mehanizmi za rodnu jednakost na razini središnje vlasti i lokalnih vlasti. Pučka pravobraniteljica za ravnopravnost spolova nastavlja primjenjivati Zakon o ravnopravnosti spolova. Upravo se radi na jačanju kapaciteta njezinog ureda.

Poboljšan je zakonski okvir za borbu protiv obiteljskog nasilja. Zakon o zaštiti od obiteljskog nasilja se primjenjuje. Općenito, policija i dalje prikladno reagira na slučajeve obiteljskog nasilja. Došlo je do manjih poboljšanja u radu centara za socijalnu skrb. Međutim, u porastu je broj zabilježenih slučajeva, a izvjestan broj žena je i ubijen kao posljedica obiteljskog nasilja. Žrtve obiteljskog nasilja nemaju dovoljan pristup informacijama o svojim pravima.

Položaj žena na tržištu rada nije se značajnije promijenio. Zabilježen je blagi pad postotka nezaposlenosti žena. Međutim, nezaposlenost žena je i dalje visoka i razlike u plaćama po spolovima i dalje postoje. Praksa sklapanja ugovora na određeno vrijeme kada su u pitanju žene na tržištu rada i dalje je raširena. Žene su i dalje nedovoljno zastupljene u tijelima koja odlučuju o gospodarskim i političkim pitanjima. (*Vidi Poglavlje 19 – Socijalna politika i zapošljavanje*)

Ostvaren je ograničeni napredak po pitanju **dječjih prava**. Dječja pravobraniteljica postala je aktivnija u promicanju i zaštiti dječjih prava. U 2009. godini prijavljeno joj je 2.217 novih slučajeva uglavnom vezanih uz obiteljsko nasilje i nasilje protiv djece. Slučajevi nasilja u obrazovnim ustanovama prisutni su i dalje, a nadležne vlasti ne rješavaju ih na adekvatan način. U kombinaciji s nedostatkom programa za sprječavanje nasilja, nedostaci u pravosudnom sustavu i sustavu socijalne skrbi i dalje negativno utječu na ostvarivanje dječjih prava. Dječjoj pravobraniteljici nedostaju prikladni uredski prostor i osoblje potrebno za obavljanje dužnosti. Porast proračuna za njen rad u 2010. godini tek je marginalan.

Ostvaren je određeni napredak u promicanju socijalne uključenosti socijalno osjetljivih skupina i/ili osoba s invaliditetom. Kapacitet Ureda pravobraniteljice za osobe s invaliditetom jača, no s tim je potrebno nastaviti, posebno u smislu veće prisutnosti u regijama. Nema, međutim, dovoljno informacija o pravima u području socijalne skrbi, zdravstvene zaštite i mirovinskog osiguranja. Kriteriji za utvrđivanje tih prava ne primjenjuju se ravnomjerno, a zakoni koji reguliraju specifična prava su fragmentirani. Prijelaz sa institucionalne skrbi na usluge njege u zajednici napreduje sporo.

Javna svijest o pravima osoba s invaliditetom i dalje je niska, naročito u ruralnim područjima. Ne pokreće se dovoljno kampanja protiv predrasuda i stereotipa. Doneseni su propisi koji osiguravaju fizički pristup za osobe s invaliditetom.

Djeca s poteškoćama u razvoju i dalje uglavnom nemaju pristup obrazovnim ustanovama. Ne postoji dovoljna potpora u vidu pristupa, prijevoza i pomoći u učenju. Osobe s invaliditetom još

uvijek su suočene s diskriminacijom na tržištu rada. Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju određuje minimalne kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom. Međutim, javni sektor kvote ne ispunjava. Osobe s invaliditetom još su više marginalizirane u privatnom sektoru gdje poslodavci nisu dovoljno informirani, posebice o postojećim poticajima. (vidi *Poglavlje 19 – Socijalna politika i zapošljavanje*).

Osobe s mentalnim problemima većim dijelom borave u psihijatrijskim ustanovama koje nisu profesionalno regulirane niti su prikladno opremljene. Na raspolaganju nema dovoljno pomoći koja bi omogućila da veći broj bolesnika boravi kod svojih obitelji ili da živi neovisno.

Što se tiče **radnih prava i prava sindikata**, okružje za socijalni dijalog pogoršalo se uslijed gospodarske krize (vidi *Poglavlje 19 – Socijalna politika i zapošljavanje*). Sindikati su privremeno prekinuli svoj rad u Gospodarsko-socijalnom vijeću. Na radna prava i prava sindikata još uvijek loše utječe činjenica da je inspekcija rada slaba, a da pravosuđe loše funkcionira.

Započela je provedba novog **Zakona o suzbijanju diskriminacije**. Poduzeti su neki koraci za podizanje javne svijesti o tom zakonu. Međutim, vlasti i građani samo su u ograničenoj mjeri upoznati s opsegom primjene tog zakona i mali je broj pritužbi na diskriminaciju koje stižu do sudova. Sredstva koja su pučkom pravobranitelju potrebna za obavljanje svih funkcija predviđenih tim zakonom još uvijek su ograničena.

Zabilježen je određeni napredak u provedbi zakona o zločinima iz mržnje. Provedene su, a u nekim slučajevima pokrenute, mjere za podizanje javne svijesti. No nije izrečena nijedna osuđujuća presuda za kazneno djelo poticanja na rasnu ili druge oblike mržnje. Pripadnici LGBT populacije prima li su prijetnje i doživljavaju napade, a vlasti to prate u ograničenoj mjeri.

Pravo vlasništva uglavnom je zajamčeno. Međutim, još postoje slučajevi kašnjenja povrata imovine i problemi s naknadom za korištenje privatne imovine oduzete u skladu s ratnim zakonodavstvom iz 1990-ih godina.

Općenito, pravna zaštita gospodarskih i socijalnih prava uglavnom je zajamčena. No potrebni su dodatni naporu u primjeni dječjih i ženskih prava i zaštiti od svih oblika diskriminacije.

Poštivanje i zaštita manjina, kulturna prava

Ostvaren je određeni napredak na području **poštivanja prava i zaštite manjina i kulturnih prava**. Na najvišim razinama nastavlja se javno izražavanje predanosti zaštiti prava manjina i reafirmacija njihovog mjesta u hrvatskom društvu. U kontekstu poboljšanih odnosa u regiji, posebice između Hrvatske i Srbije, zabilježena je pozitivnija usredotočenost na pitanja vezana uz manjine. Revidirani Ustav sada eksplicitno navodi sve 22 nacionalne manjine. Poboljšane su odredbe Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina koje govore o zastupljenosti manjina u parlamentu. Omogućena je edukacija medija i policije s ciljem poboljšanja prikazivanja manjina odnosno podizanja svijesti o relevantnim zakonima. Romskoj manjini i dalje se posvećuje pozornost, pri čemu se naročito ističu poboljšanja u predškolskom obrazovanju. Usprkos uvođenju strogih mjera štednje, sredstva osigurana za organizacije nacionalnih manjina vrlo su malo smanjena.

No, manjine se i dalje suočavaju s brojnim problemima. Hrvatska mora nastaviti njegovati duh tolerancije, posebice prema srpskoj manjini, te poduzimati odgovarajuće mjere kako bi zaštitila one koji bi još uvijek mogli biti izloženi prijetnjama ili činovima diskriminacije, neprijateljstva ili nasilja. Manjine su i dalje suočene s posebnim poteškoćama na području zapošljavanja, a i nedovoljno su zastupljene u državnoj upravi, pravosuđu, policiji i širem javnom sektoru. Nisu

ostvarena poboljšanja na području zapošljavanja manjina u tijelima obuhvaćenim Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina. Praćenje provedbe planova za zapošljavanje nacionalnih manjina je slabo. Potrebno je odlučnije provoditi zakonske odredbe i programe i osigurati adekvatno praćenje, posebice kada je riječ o zapošljavanju. Romska manjina i dalje živi u vrlo teškim uvjetima. Problema još uvijek ima i na području obrazovanja, socijalne zaštite, zdravstvene skrbi, zapošljavanja i pristupa osobnim dokumentima.

Unatoč povećanoj financijskoj potpori, većina lokalnih vlasti nedovoljno priznaje vijeća nacionalnih manjina kao savjetodavna tijela. Ona su i dalje financijski ovisna o lokalnim vlastima što im narušava neovisnost i utjecaj. Statuti nekih tijela lokalne samouprave nisu usklađeni s Ustavnim zakonom. Mali je napredak postignut u proizvodnji i/ili emitiranju radijskog i televizijskog programa za manjine na njihovim jezicima, sukladno Ustavnom zakonu. Što se tiče kulturnih prava, odredbe Ustavnog zakona i drugih zakona koje se odnose na obrazovanje manjina uglavnom se i dalje provode na zadovoljavajući način. Smanjila se količina negativnih stereotipa o manjinama u medijima. Emitiranje antimanjinskih slogana na nacionalnoj televiziji za vrijeme nogometne utakmice ukazalo je na nepostojanje refleksa da se osude takvi stavovi.

Što se tiče **srpske manjine**, smanjio se broj prijavljenih slučajeva etnički motiviranih napada. No, u 2010. godini bilo je slučajeva vandalizma nad spomenicima žrtvama rata. Policijske istrage takvih slučajeva su se poboljšale, iako malo njih završi sudskim progonom. Mnogi slučajevi ne budu prijavljeni zbog nepovjerenja u vlasti. Članovi srpske manjine, kako povratnici tako i oni koji su tijekom rata ostali u Hrvatskoj, imaju poteškoće u zapošljavanju, naročito u ratom pogođenim područjima. Diskriminacija je i dalje prisutna, naročito u javnom sektoru na lokalnoj razini.

Što se tiče **romske manjine**, ostvarena su poboljšanja na području obrazovanja, naročito onog predškolskog. U određenoj mjeri se poboljšava i infrastruktura u romskim naseljima. No problema i dalje ima kada je riječ o sudjelovanju romske zajednice u obrazovnom sustavu, čak i kada specifični programi postoje. U nekim školama i dalje postoji segregacija. Ostvaren je tek skroman napredak u nastojanjima da se osigura završetak osnovnog i srednjeg obrazovanja romske djece.

Pristup primjerenom stanovanju, socijalnoj i zdravstvenoj zaštiti još uvijek predstavlja problem Romima. Nezaposlenost je i dalje izuzetno visoka, unatoč mjerama kao što je strukovno obrazovanje za mlade Romkinje. Životne uvjete romskih zajednica u nekim prigradskim područjima treba poboljšati osiguravanjem primjerenog stambenog prostora i infrastrukture. Koordinacija između romskih skupina i dalje je ograničena kao i njihova stručnost za djelotvornu provedbu mjera u vlastitu korist. Mnogi se Romi još uvijek suočavaju s problemom neriješenog statusa (prebivalište i državljanstvo) što stvara poteškoće kod pružanja usluga, posebice kod pristupa obrazovanju, zdravstvenoj skrbi i besplatnoj pravnoj pomoći.

Ostvaren je određeni napredak u različitim neriješenim problemima vezanim za **izbjeglice**. Izbjeglice se i dalje vraćaju u Hrvatsku. Hrvatske vlasti su dosad registrirale ukupno više od 132.600 povratnika koji pripadaju srpskoj manjini, što je otprilike polovica onih koji su pobjegli iz zemlje do 1995. godine. Određeni napredak postignut je i u rješavanju stambenog pitanja. Vlada je ispunila mjerilo koje je sama postavila 2008. godine i osigurala 1.400 smještajnih jedinica bivšim nositeljima stanarskog prava, djelomično tako što je slučajeve prebacila u programe obnove. Usvojen je revidirani akcijski plan za bržu provedbu cilja iz 2009. godine, a to je osiguravanje 2.070 smještajnih jedinica, s ciljem pune implementacije u 2011. godini. Poboljšano je administrativno praćenje u kojem sudjeluje i Visoko povjerenstvo Ujedinjenih naroda za izbjeglice. Za korisnike stambene skrbi izvan područja posebne državne skrbi uvedena je mogućnost otkupa pod povoljnim uvjetima. Napredak je ostvaren u obnovi oštećenih kuća i u procesuiranju velikog broja neriješenih žalbi podnesenih nakon odbijanja zahtjeva za pomoć u

obnovi. Programom za 2009–2010. obuhvaćeno je oko 900 kuća. Nastavlja se provedba rješenja o priznavanju prava na mirovinu. Poboľjšano je praćenje uklanjanja nedosljednosti u provedbi koje se javljaju u različitim regionalnim uredima.

Međutim, izbjeglice i povratnici još uvijek se suočavaju s brojnim problemima. Nedostatak stambenog prostora i dalje predstavlja glavnu prepreku za održivi povratak. Kasni se s realizacijom plana iz 2009. godine – dosad je ostvareno 31%. Pored toga, treba u potpunosti obraditi 2.000–3.000 zahtjeva koji nisu obuhvaćeni akcijskim planom i osigurati stambene jedinice za izbjeglice koje se vraćaju. U tu svrhu treba osigurati dovoljna sredstva iz proračuna. Neriješeno je ostalo još oko 6.000 zahtjeva za obnovu kuća. Stopa odbijanja zahtjeva za konvalidaciju trenutno je još uvijek visoka i iznosi 44%. Regionalni uredi trebali bi imati dosljedniji pristup. Nužno je pojačati napore za stvaranjem ekonomskih i socijalnih uvjeta potrebnih za održivi povratak izbjeglica.

Općenito, položaj manjina u Hrvatskoj i dalje se poboljšava. Međutim, srpska i romska manjina još uvijek se suočavaju s mnogo problema. Određeni napredak ostvaren je u rješavanju problema vezanih uz povratak izbjeglica, no potrebno je ubrzati napore u osiguravanju stanovanja i održivosti povratka.

(Vidi Poglavlje 23 – Pravosuđe i temeljna prava)

2.3. Regionalna suradnja i međunarodne obveze

Općenito, osigurano je poštivanje **Daytonskog/Pariškog sporazuma i Erdutskog sporazuma**.

Hrvatska nastavlja surađivati s **Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju (ICTY)**. To je ključni prioritet Pristupnog partnerstva. I dalje postoje problemi vezani za pristup važnim dokumentima. Vladina posebna radna skupina mora nastaviti posao na lociranju ili utvrđivanju sudbine nestalih topničkih dokumenata koje zahtijeva Ured glavnog tužitelja ICTY-ja.

Vrhovni sud je potvrdio presudu u slučaju ratnih zločina Ademi/Norac, prvom kojeg je ICTY prepustio Hrvatskoj. Vrhovni je sud, međutim, smanjio Norčevu zatvorsku kaznu, uzevši njegove ratne zasluge kao olakotnu okolnost, iako je on za ratni zločin osuđen i u drugom, zasebnom slučaju.

Hrvatska politika prema **Međunarodnom kaznenom sudu (ICC)** usklađena je sa zajedničkim stajalištima EU-a o nepovredivosti Rimskog statuta i vodećih načela EU-a koja se odnose na to pitanje.

Nakon ministarskog sastanka u Beogradu u ožujku 2010. godine, dan je novi poticaj **procesu Sarajevske deklaracije**. Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Crna Gora i Srbija dogovorile su se da će zajednički raditi na razjašnjavanju statističkih podataka o izbjeglicama. Ujedno su se obvezale da će do kraja godine poraditi na rješavanju većeg broja neriješениh pitanja. No među njima ima i veći broj teških pitanja, posebice pitanje stanarskih prava. Na njemu još uvijek treba raditi kako bi se pronašla uzajamno prihvatljiva rješenja. Sarajevski proces je pokrenut Sarajevskom deklaracijom od 31. siječnja 2005. godine. U sklopu tog procesa Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Crna Gora i Srbija surađuju na pronalaženju rješenja za izbjeglice i druge osobe koje su prognane uslijed oružanih sukoba u bivšoj Jugoslaviji od 1991. do 1995. godine.

U kolovozu 2010., ukupno 14.631 osoba još uvijek se vodila kao nestala kao rezultat sukoba u regiji. Prema Međunarodnom odboru Crvenog križa (ICRC), 10.402 slučaja odnosila su se na sukobe u Bosni i Hercegovini, 2.392 na sukobe u Hrvatskoj i 1.837 na Kosovu. Proces rješavanja tih slučajeva teče vrlo sporo. U posljednje tri godine u Hrvatskoj se rješavalo samo 110 slučajeva

godišnje. Rješavanje preostalih slučajeva u razumnom roku važno je za proces pomirenja. U Hrvatskoj tek treba provesti ekshumacije na lokacijama poznatih grobnica. Broj neidentificiranih slučajeva i dalje je velik. Potrebno je učiniti više napora vezano za DNK analizu. Komisija za nestale osobe – bilateralni forum kojeg su zajednički osnovali Zagreb i Beograd kako bi rješavao te slučajeve – sastaje se neredovito. Sudbinu 1.024 hrvatskih građana nestalih tijekom sukoba 1991–1995. tek treba ustanoviti.

Regionalna suradnja i dobrosusjedski odnosi važan su dio procesa hrvatskog približavanja Europskoj uniji. Hrvatska nastavlja s aktivnim sudjelovanjem u regionalnim inicijativama, uključujući Proces suradnje u jugoistočnoj Europi (SEECP), Vijeće za regionalnu suradnju (RCC), Srednjoeuropski sporazum o slobodnoj trgovini (CEFTA), Ugovor o zajednici za energiju i Sporazum o europskom zajedničkom zračnom prostoru (ECAAA). Novoizabrani hrvatski predsjednik ima proaktivan pristup regionalnoj suradnji. Zajedno sa svojim kolegama iz Srbije i Crne Gore i predsjednikom Predsjedništva Bosne i Hercegovine sudjelovao je na sastanku na vrhu Igmanske inicijative, održanog u Sarajevu u svibnju. Ove je godine obilježena 10. obljetnica te inicijative. Ona uključuje više od 140 nevladinih organizacija iz regije, a cilj joj je promicanje i olakšavanje lokalne i regionalne suradnje. Hrvatska je sudjelovala na susretu na visokoj razini EU – Zapadni Balkan, održanoj 2. lipnja 2010. godine u Sarajevu.

Bilateralni odnosi s ostalim zemljama u procesu proširenja i zemljama članicama EU-a nastavljaju se razvijati. Ostvaren je napredak u rješavanju graničnih problema što je jedan od najvećih prioriteta Pristupnog partnerstva. Hrvatska je postizanju napretka pridonijela borbom protiv organiziranog kriminala u regiji, između ostalog i ustavnim amandmanima kojima se dopušta izručivanje njezinih državljana.

Hrvatska i dalje održava dobre odnose s *Albanijom* i *Bivšom Jugoslavenskom Republikom Makedonijom*. Bilateralni odnosi s *Bosnom* i *Hercegovinom* su stabilni, a kontakti su intenzivirani. Hrvatski predsjednik je tri puta posjetio Bosnu i Hercegovinu. U lipnju je održana zajednička sjednica Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Hrvatske. Hrvatska i Bosna i Hercegovina su u veljači potpisale sporazum o izmjeni Sporazuma o međusobnom izvršavanju sudskih odluka u kaznenim stvarima. Cilj je bio uklanjanje problema nekažnjivosti i sprječavanje mogućnosti da građani s dvojnim državljanstvom izbjegavaju pravdu u jednoj zemlji tako što traže zaštitu u drugoj. U rujnu je potpisan bilateralni sporazum o policijskoj suradnji. Po prvi put u nekoliko godina, nakon srpanjske sjednice Međudržavnog vijeća za suradnju, postignut je određeni napredak na rješavanju graničnih sporova. Međutim, nije postignut napredak oko ratifikacije Sporazuma o određivanju kopnenih i riječnih granica iz 2005. godine, oko projekta Pelješkog mosta i oko Sporazuma o korištenju Luke Ploče. Ostala neriješena pitanja uključuju vraćanje imovine i izbjeglica te neratificiranje sporazuma o dvojnem državljanstvu od strane Bosne i Hercegovine.

Hrvatska i dalje ima dobre odnose s *Crnom Gorom*. Bilateralni sporazum o izručivanju potpisan je u rujnu, što dvjema zemljama omogućava međusobno izručivanje svojih državljana radi kaznenih postupaka ili izvršenja zatvorskih kazni u slučajevima organiziranog kriminala i korupcije. Nakon političkog dogovora s Crnom Gorom da se problem razgraničenja na Prevlaci zajednički preda na arbitražu Međunarodnom sudu pravde, još nije uslijedio formalni dogovor o uvjetima takvog zajedničkog podneska. Bez obzira na to, privremeni dogovor oko granice postignut Protokolom iz 2002. godine funkcionira bez problema.

Odnosi sa *Srbijom* dobili su novi poticaj kad je novi hrvatski Predsjednik stupio na dužnost. Dvojica predsjednika i drugi visoki dužnosnici sastali su se već više puta. Srpska parlamentarna delegacija posjetila je hrvatski parlament u veljači 2010., a delegacija hrvatskog parlamenta uzvratila je posjet u lipnju iste godine. Hrvatski predsjednik posjetio je Srbiju u srpnju 2010. Hrvatska i Srbija potpisale su sporazume o vojnoj suradnji i o plovidbi unutarnjim vodama.

Sporazum o policijskoj suradnji stupio je na snagu u svibnju 2010. godine. Hrvatska i Srbija potpisale su sporazum o izručivanju u lipnju, što dvjema zemljama omogućava međusobno izručivanje svojih državljana radi kaznenih postupaka ili izvršenja zatvorskih kazni u slučajevima organiziranog kriminala i korupcije. Međudržavna komisija za utvrđivanje granice sastala se u travnju nakon sedam godina neaktivnosti. U prosincu 2009. godine, srpska vlada podnijela je Međunarodnom sudu pravde protutužbu protiv Hrvatske zbog genocida. Pitanje nestalih osoba i dalje je problematično.

Službeno su uspostavljeni diplomatski odnosi s *Kosovom*⁴ i otvorena su veleposlanstva u Prištini i Zagrebu.

Hrvatska i dalje ima dobre odnose s *Mađarskom* i *Italijom*.

Odnosi sa *Slovenijom* znatno su poboljšani, naročito nakon potpisivanja Sporazuma o arbitraži oko graničnih pitanja u studenom 2009. godine. Oba parlamenta ratificirala su sporazum. Kontakti na najvišoj razini su redoviti i nastoje se riješiti i druga otvorena pitanja. Što se tiče pitanja Ljubljanske banke / Sporazuma o sukcesiji SFRJ (jamstva za deviznu štednju), Hrvatska je pristala da se pregovori o tom pitanju nastave u Banci za međunarodna poravnanja u Baselu.

Odnosi s *Turskom* intenzivirani su nakon uvođenja redovitih tripartitnih sastanaka Hrvatske, Turske i Bosne i Hercegovine od kojih je prvi održan u siječnju 2010. godine.

Općenito, Hrvatska nastavlja surađivati s ICTY-jem iako još uvijek postoje problemi oko pristupa važnim dokumentima. Hrvatska i dalje aktivno sudjeluje u regionalnoj suradnji. Odnosi sa susjednim državama su poboljšani iako još uvijek ima neriješenih problema među kojima se naročito ističu granični sporovi, imovinski predmeti i povratak izbjeglica.

3. GOSPODARSKI KRITERIJI

Razmatrajući gospodarska kretanja u Hrvatskoj Komisija se vodila zaključcima Europskog vijeća iz Kopenhagena u lipnju 1993. godine u kojima se ističe da je za članstvo u Europskoj uniji potrebno postojanje djelotvornog tržišnog gospodarstva te sposobnosti nošenja s konkurentskim pritiskom i tržišnim snagama unutar Unije.

3.1. Postojanje djelotvornog tržišnog gospodarstva

Osnove gospodarske politike

Hrvatska je uključena u postupak pretpripravnog fiskalnog nadzora EU-a. Pretpripravnog gospodarski program (PEP) za razdoblje 2010–2012. podnesen u siječnju 2010. godine predstavljao je dovoljno opsežan i dosljedan makroekonomski i fiskalni okvir gospodarskih politika. U travnju, kao odgovor na dugotrajnu recesiju, Vlada je pokrenula «Program gospodarskog oporavka» sastavljen od fiskalnih mjera i opsežnih strukturnih reformi koje bi se trebale provesti u razdoblju od deset godina. Sačuvan je široki politički konsenzus o temeljima tržišnog gospodarstva. *Općenito*, konsenzus o osnovama tržišnog gospodarstva je sačuvan, ali treba pojačati napore na provedbi potrebnih strukturnih reformi.

---

⁴ Prema UNSCR 1244/1999.

Makroekonomska stabilnost

Globalna financijska i gospodarska kriza najjače je pogodila hrvatsko gospodarstvo u prvom tromjesečju 2009. godine kada je realni BDP na međugodišnjoj razini pao za 6,7%. Za 2009. godinu u cjelini BDP se smanjio za 5,8% u usporedbi s 2,4% godišnjeg rasta u 2008. godini. BDP po stanovniku u tekućim cijenama porastao je na 43,2% prosjeka država EU-27 u 2009., s 42,5% godinu dana ranije. Privatna potrošnja naglo je pala (s rasta od 0,8% u 2008. na pad od 8,5% u 2009. godini), a ulaganja su pala još i više (u 2008. godini rasla su za 8,2%, a u 2009. pala za 11,8%). Za usporedbu, usporavanje javne potrošnje bilo je relativno blago (s rasta od 1,9% u 2008. godini na 0,2% u 2009). Sa smanjenjem gospodarske aktivnosti u cijelom svijetu izvoz iz Hrvatske pretrpio je snažnu kontrakciju (od rasta od 1,7% u 2008. godini na pad od 16,2% u 2009. godini). Pad uvoza bio je još izraženiji (u 2008. godini rastao je za 3,6%, a u 2009. imao je pad od 20,7%). Posljedica navedenih kretanja bila je ta da je doprinos neto izvoza rastu postao pozitivan što je umanjilo mnogo negativnog doprinosa od domaće potražnje. Tijekom 2009. godine, pad gospodarske aktivnosti bio je ublažen, ali se i dalje smanjivao u prvoj polovici 2010. godine. Procjenjuje se da je realni BDP bio za 2,5% niži na međugodišnjoj razini i u prvom i u drugom tromjesečju 2010. godine. Slično BDP-u, silazno kretanje industrijske proizvodnje počelo se izravnavati sredinom 2009. godine, nakon 10-postotnog opadanja u prethodnih dvanaest mjeseci. U kolovozu 2010. godine industrijska proizvodnja bila je niža za samo 0,7% na međugodišnjoj razini. *Općenito*, gospodarski oporavak sredinom 2010. godine još uvijek nije bio u punom zamahu, iako se stopa pada gospodarske aktivnosti u prethodnih dvanaest mjeseci smanjila.

Vlada RH je usvojila Program gospodarskog oporavka u travnju 2010. godine kada su novi podaci pokazali da se gospodarstvo još ne oporavlja od recesije, a fiskalna kretanja su bila mnogo nepovoljnija od očekivanih. Osim nekih fiskalnih mjera, program se sastoji od paketa strukturnih reformi usmjerenih na rješavanje strukturnih slabosti gospodarstva i stvaranju okruženja koje će poticati održivi gospodarski rast. On u osnovi obuhvaća sve postojeće strateške i razvojne dokumente te daje novi temelj gospodarskoj politici u zemlji. Program uključuje 131 mjeru u deset područja koje će se provoditi tijekom deset godina. Između ostalog, njime se nastoji smanjiti broj zaposlenika u javnom sektoru, privatizirati poduzeća u državnom vlasništvu i smanjiti neporezne prihode, ali on također uključuje i velik broj mjera u drugim područjima, kao što je politika tržišta rada, odgojno-obrazovna i znanstvena politika, socijalna sigurnost, promicanje izvoza i ulaganja, upravljanje državnom imovinom, zaštita okoliša itd. *Općenito*, doprinos koji Program gospodarskog oporavka daje poboljšanju potencijala rasta gospodarstva i međunarodnoj konkurentnosti ovisit će o njihovoj djelotvornoj provedbi.

Deficit tekućeg računa platne bilance se u 2009. godini smanjio na 5,4% BDP-a, s 9,2% u 2008. To smanjenje potakla je poboljšana bilanca robne razmjene. Budući da je recesija dovela do jačeg pada uvoza nego izvoza roba, deficit robne razmjene pao je s 22,8% BDP-a u 2008. godini na 16,3% u 2009. Suficit bilance usluga (uglavnom turizam i promet) pao je s 14,7% BDP-a u 2008. godini na 12,5% u 2009. Deficit bilance prihoda lagano se povećao, s 3,3% BDP-a u 2008. god. na 3,9% u 2009. Kao i u 2008. godini, to uglavnom odražava više troškove servisiranja duga u okruženju strožih ograničenja vanjskog financiranja i nižih prihoda iz inozemstva. U prvoj polovici 2010. godine, deficit tekućeg računa se nastavio sužavati, budući da se uvoz roba i usluga smanjio za 6,6% na međugodišnjoj razini, a izvoz se povećao za 6,2%. Nedavni zaokret u izvozu odražava oporavak na glavnim izvoznim tržištima. U dvanaestomjesečnom razdoblju do kraja lipnja 2010. godine deficit tekućeg računa iznosio je 3,1% BDP-a. *Općenito*, deficit tekućeg računa se sužava u recesiji uglavnom kao posljedica niže potražnje za uvoznom robom, ali u posljednje vrijeme i zahvaljujući povećanju izvoza.

Neto kapitalni priljevi u 2009. i prvoj polovici 2010. godine smanjili su se kao posljedica smanjenja deficita tekućeg računa. Isključujući promjene u međunarodnim rezervama, oni su pali s 11,7% BDP-a u 2008. godini na 9,2% u 2009. U dvanaestomjesečnom razdoblju do kraja lipnja

2010. iznosili su 3,7% BDP-a. Taj je pad uvelike bio uvjetovan naglim smanjenjem izravnih stranih ulaganja u zemlju, ali su zaduživanja u inozemstvu također smanjena, osobito u prvoj polovici 2010. godine. Izravna strana ulaganja u zemlju u apsolutnom iznosu gotovo su prepolovljena i, izražena kao udio u BDP-u, pala su s 8,8% u 2008. godini na 4,7% u 2009. Izravna strana ulaganja prema inozemstvu u istom su razdoblju ostala stabilna na 2,0% BDP-a. Dok su neto tokovi izravnih stranih ulaganja pokrivali 74% deficita tekućeg računa u 2008., ta je brojka u 2009. pala na 49%. Struktura izravnih stranih ulaganja ostala je nepromijenjena, to jest dominiraju ulaganja u temeljni kapital, uključujući i neke dokapitalizacije u bankarskom sektoru. U prvoj polovici 2010. godine priljevi izravnih stranih ulaganja na međugodišnjoj razini pali su za 32,0%. Na kraju ožujka 2010. ukupno stanje izravnih stranih ulaganja iznosilo je 24,4 milijarde eura (oko 54% BDP-a). *Općenito*, u kontekstu smanjenja deficita tekućeg računa, osigurano je dovoljno vanjsko financiranje unatoč manjim neto priljevima kapitala.

Težak teret vanjskog duga u 2009. i dalje je nastavio rasti. Stanje vanjskog duga poraslo je za 4 milijarde eura, na 43,1 milijarde eura (bez kružnih transakcija, tzv. *round-tripping*) što odgovara 95,0% BDP-a u usporedbi s 82,6% na kraju 2008. godine. Porast vanjske zaduženosti uglavnom je bio vođen korporativnim zaduživanjem, ali središnja država je također povećala svoj vanjski dug za oko 1 milijardu eura. Činjenica da netrgovinski sektor (sektor nerazmjernih dobara) čini oko 40% bruto vanjskog duga i dalje je razlog za posebnu zabrinutost. *Općenito*, visoka i rastuća razina inozemnog duga i relativno velika izloženost netrgovinskog sektora valutnim rizicima ostaju ključne vanjske točke ranjivosti hrvatskog gospodarstva.

U 2009. godini prosječna godišnja stopa nezaposlenosti iznosila je 9,1%. Tromjesečni podaci iz ankete o radnoj snazi pokazuju da je stopa nezaposlenosti počela rasti u posljednjem tromjesečju 2009. i da je dosegla 12,4% u drugom tromjesečju 2010., što je bilo povećanje u odnosu na 8,7% u trećem tromjesečju 2009. godine. Podaci o broju ljudi registriranih kao nezaposleni potvrđuju ovu promjenu kretanja. Ova mjera stope nezaposlenosti porasla je s 13,2% u 2008. godini na 14,9% u 2009. i u kolovozu 2010. iznosila je 16,4%. Prema anketi o radnoj snazi, u drugom kvartalu 2010. godine ukupna zaposlenost bila je za 4,8% niža u odnosu prema prethodnoj godini. Na hrvatskom tržištu rada i dalje se osjećaju glavne strukturne slabosti, kao što su niska zaposlenost i stopa participacije, uz visoke stope nezaposlenosti mladih i dugotrajno nezaposlenih. Stopa zaposlenosti i stopa participacije smanjile su se na 56,6% odnosno 62,4%, dok je stopa nezaposlenosti mladih u 2009. godini porasla na 25,1%. Efektivna dob umirovljenja je ostala niska, te je i dalje prisutna značajna destimulacija ponude radne snage, uključujući i "darežljiva" pravila o prijevremenom umirovljenju i prevladavanje kategorijskih naknada socijalne skrbi. Na zapošljavanje je negativno utjecao ograničen napredak Hrvatske na poboljšanju strukture poticaja i kombinacija fleksibilnosti i sigurnosti na tržištu rada. Kao rezultat toga, fluktuacija radnika ostala je niska što upućuje na ograničenu preraspodjelu radne snage. Kretanje plaća odražava slabljenje tržišta rada. U razdoblju od 2008. do 2009. godine prosječna bruto plaća i dalje je rasla za 3,0%, ali je onda zabilježen njezin pad u usporedbi s prethodnom godinom od 0,6% u prvoj polovici 2010. Realna prosječna bruto plaća porasla je za 0,6% u 2009., ali je pala za 1,3% u odnosu na prethodnu godinu u prvoj polovici 2010. godine. *Općenito*, situacija na tržištu rada značajno se pogoršala kao rezultat recesije. Na tržištu rada i dalje su prisutne glavne strukturne slabosti.

Monetarna politika i dalje je bila usmjerena prema čvrsto upravljanoj tečaju kune prema euru, s malo odstupanja, ali bez formalne povezanosti s eurom. Taj okvir monetarne politike obuzdava očekivanja inflacije i smanjuje valutno inducirani kreditni rizik u visoko euroiziranom gospodarstvu. U recesijskim uvjetima 2009. godine, s prekidima rastućeg pritiska na kunu, to je omogućilo blago ublažavanje monetarne politike. Središnja banka povećala je domaću kunksku likvidnost u skladu s raspoloživim deviznim sredstvima. Ona je omogućila značajnu deviznu likvidnost domaćeg bankarskog sustava ukidanjem 12-postotnog godišnjeg ograničenja kreditnog rasta i ublažila zahtjeve za pričuvcama i likvidnosti. Između listopada 2009. i srpnja 2010. godine

središnja banka intervenirala je na deviznom tržištu u šest navrata, da bi umanjila aprecijacijske pritiske na kunu, kupnjom ukupno oko 869 milijuna eura. Ukupnim deviznim poslovanjem u 2009. povećane su bruto međunarodne pričuve za 13,8%, na 10,4 milijarde eura na kraju 2009. godine. Njihovo povećanje nastavilo se u 2010. i doseglo 11,4 milijardi eura krajem kolovoza, što je ekvivalent za oko sedam mjeseci uvoza roba i usluga. Prosječni dnevni tečaj kretao se u relativno uskom rasponu između 7,19 i 7,33 kuna za euro. *Općenito*, središnja banka je u vrijeme recesije usvojila je prilagodljivu monetarnu politiku uz istodobno održavanje stabilnosti tečaja i financijske stabilnosti.

Stopa rasta domaćih monetarnih i kreditnih agregata naglo je pala u 2009. godini. Rast domaćih kredita privatnom sektoru smanjio se s 10,5% u 2008. na -0,6% u 2009. godini. Kreditiranje privatnih kućanstava bilo je značajno niže (-2,9%), dok se kreditiranje korporativnog sektora i dalje povećavalo (2,0%). Ovi suprotni trendovi nastavili su se u prvih sedam mjeseci 2010. godine. Dok su krediti stanovništvu i dalje stagnirali, krediti poduzećima pokazali su blagi oporavak uz godišnji porast od 5,4% na kraju srpnja. Gotovo polovica od nedavnih povećanja kredita poduzećima bila je povezana s Vladinim programom za poticanje financiranja poduzeća posredstvom Hrvatske banke za obnovu i razvitak (HBOR). Kreditiranje u državnom sektoru je značajno povećano. *Općenito*, rast kredita stanovništvu je pao na razinu blizu nule, kreditiranje korporativnog sektora pokazuje znakove oporavka, a struktura kredita nastavlja se kretati prema financiranju države.

Prosječna godišnja inflacija naglo je pala s 5,8% u 2008. na 2,2% u 2009. godini. Dezinflatorni proces bio je potaknut ponajprije povećanim usporavanjem korištenja sredstava što se prenijelo na određivanje cijena i plaća. Dodatni razlozi bili su pad cijena nafte između sredine 2008. godine i drugog tromjesečja 2009., te pad cijena hrane u cijelom svijetu. Usporavanje inflacije u 2009. godini bio je ublaženo značajnim povećanjima administrativno utvrđenih cijena plina, duhanskih proizvoda i medicinskih usluga. Temeljna inflacija, kako je definira središnja banka, smanjena je s 5,7% u 2008 na 2,8% u 2009. godini. Bez obzira na skok cijena energije, dezinflacija je u 2010. nastavljena. Prema srpanjskim podacima, ukupna inflacija mjerena potrošačkim cijenama i temeljna inflacija iznosile su 1,0% odnosno -1,4% u odnosu na prethodnu godinu. *Općenito*, inflacija je u uvjetima produžene recesije praktično nestala.

Javne financije i dalje su bile pod pritiskom zbog slabije od očekivane gospodarske aktivnosti u posljednjim mjesecima 2009. godine, čak i nakon tri rebalansa proračuna ranije tijekom godine. Iako je tekuća potrošnja naglo smanjena, ciljani fiskalni deficit opće države za 2009. značajno je premašen (-4,1% BDP-a u usporedbi s -3,4% u trećem rebalansu). Prihodi su u prvoj polovici 2010. i dalje bili niži od Vladinih projekcija, budući da se recesija produžila više od očekivanog, prisiljavajući Vladu na povećanje svog programa zaduživanja. Proračun za 2010. godinu, usvojen u prosincu 2009., predviđao je fiskalni deficit opće države od 3,3% BDP-a, ali je ubrzo postalo jasno da će deficit rasti a ne padati u usporedbi s 2009. godinom. Uz produženu recesiju, očekivalo se da će neto učinak niza fiskalnih mjera, usvojenih u prvoj polovici 2010., donekle proširiti deficita. Na prihodovnoj strani, ukinut je poseban krizni porez od 2% i porezne stope su snižene, što je djelomično ublaženo ukidanjem brojnih poreznih oslobođenja. Na rashodovnoj strani, smanjeno je nekoliko povlastica (uključujući povlaštene mirovine i naknade dopunskog zdravstvenog osiguranja plaćene iz proračuna). S obzirom na pogoršanje fiskalnih izgleda, na kraju kolovoza usvojen je rebalans proračuna, a ovog puta temeljio se na pretpostavci od 1,6% pada realnog BDP-a u 2010. godini. Rebalansom proračuna smanjeni su projicirani prihodi proračuna opće države za 4,5% BDP-a i povećani troškovi za 0,3% BDP-a u odnosu na izvorni proračun. Projekcija deficita opće države povećana je za 1,9 postotnih bodova, na 5,2% BDP-a. Kao dio rebalansa proračuna, trošarine na duhan i benzin su povišene čime je godišnji prihod povećan za 0,15% BDP-a. Nadalje, odlučeno je da ukupni proračunski rashodi u 2011. i 2012. godini neće premašiti razinu izdataka za 2010. predviđenu rebalansom. Prema najnovijim podacima koje je Hrvatska dostavila u rujnu 2010. godine, konsolidirani bruto dug opće države

značajno se povećao, s 29,3% BDP-a na kraju 2008. na 35,4% na kraju 2009., te na 37,0% sredinom 2010. godine. Kada se uključe neaktivirana državna jamstva i dug HBOR-a, razina javnog duga sredinom 2010. iznosila je 53,5% BDP-a. *Općenito*, vlasti su uložile ograničene napore u obuzdavanju nastavljanja rasta fiskalnog deficita. Slabosti su i dalje prisutne u planiranju proračuna, a to predstavlja rizik da će proračunski rezultati i dalje značajno odstupati od projekcija proračuna. Ključni izazov ostaje srednjoročna fiskalna održivost.

U racionalizaciji javne potrošnje postignut je ograničen napredak, što je ključni prioritet Pristupnog partnerstva. Usvojene su neke daljnje mjere zdravstvene reforme kao veliki korak ka rješavanju financijskih poteškoća u ovom sektoru. One uključuju racionalizaciju mreže bolnica i sustava dopunskog zdravstvenog osiguranja. Nikakve posebne mjere do sada nisu poduzete kako bi se postiglo bolje ciljanje socijalnih potpora, ali to se sada planira u sklopu Programa ekonomskog oporavka. Neke obvezne naknade su smanjene, ali one još uvijek čine najveći udio u socijalnoj potrošnji. Prvi korak u reformi mirovinskog sustava učinjen je usvajanjem zakona o smanjenju povlaštenih mirovina. *Općenito*, osim nekih ključnih mjera za reformu zdravstva, ostvaren je malen napredak prema povećanju učinkovitosti javne potrošnje.

Nastavljena je provedba sveobuhvatne strategije reforme Riznice s ciljem daljnjeg poboljšanja upravljanja javnim rashodima i sustava kontrole proračuna nakon stupanja na snagu Zakona o proračunu iz 2008. godine kojim je poboljšana pravna osnova za strateško i višegodišnje planiranje proračuna. Nastavljen je i napredak na jačanju institucionalnih i analitičkih kapaciteta za uspostavu srednjoročnog makroekonomskog i fiskalnog okvira. Međutim, potreban je daljnji napredak na racionalizaciji postupaka u svrhu učinkovitijeg povezivanja prioriteta politike s procesom planiranja proračuna. Izvještaj o fiskalnoj politici je podnesen u travnju 2010. godine, ali ostvaren je samo mali napredak u svrhu boljeg usklađivanja ovog izvještavanja sa standardima ESA95. Fiskalna transparentnost i dalje je problematična budući da neke kvazifiskalne operacije nisu uključene u račune opće države (HBOR i Hrvatske autoceste) i velik broj općina. *Općenito*, analitički i institucionalni kapaciteti javnih financija i dalje se poboljšavaju, međutim, treba i dalje jačati planiranje proračuna temeljeno na strategiji.

Općenito, kratkoročni odgovor makroekonomske politike uglavnom je bio primjeren za rješavanje domaćih posljedica globalne ekonomske i financijske krize. Unutar ograničenja koja proizlaze iz visokog stupnja euroizacije, monetarna politika uspjela je očuvati stabilnost tečaja i financijsku stabilnost uz istodobno ublažavanje pritiska na likvidnost. Fiskalna politika je, u ograničenom opsegu, pokušala obuzdati negativne posljedice recesije za proračun. Za postizanje srednjoročne fiskalne održivosti, ključni preostali izazovi su unapređenje proračunskog procesa i discipline te jačanje učinkovitosti javne potrošnje.

Djelovanje tržišnih sila

U privatizaciji imovine Državnog fonda za privatizaciju ostvaren je samo ograničeni napredak. Što se tiče sektora brodogradnje, koji stvara prihode od oko 2,5% BDP-a, u tijeku su restrukturiranje i privatizacija (*vidi i Poglavlje 8*). Jedina značajnija privatizacija do koje je došlo u izvještajnom razdoblju bila je prodaja jedne tvrtke za preradu hrane. Veći broj javnih natječaja nije bio uspješan, dijelom zbog nedostatka interesa kod potencijalnih ulagača i, u nekim slučajevima, zbog prilično nereálnih uvjeta prodaje. Portfelj Fonda za privatizaciju još uvijek obuhvaća 768 poduzeća, od kojih 79 u većinskom državnom vlasništvu. Veličina portfelja Fonda ostala je praktički nepromijenjena. Budući da se preostali posjed Fonda većinom sastoji od vrlo zaduženih poduzeća i gubitaša, pronalaženje strateških partnera je dugotrajan proces koji zahtijeva nekoliko faza prije nego se proglasi stečaj ili likvidacija. Međutim, usvajanje Programa gospodarskog oporavka i prebacivanje svih poduzeća u kojima je država manjinski vlasnik (manje od 25% dionica) u Fond za privatizaciju trebalo bi ubrzati proces privatizacije. Učinjeni su i neki početni koraci na restrukturiranju Fonda u novu Agenciju za upravljanje državnom

imovinom koja će kombinirati i osigurati bolje upravljanje cjelokupnom državnom imovinom. Udio privatnog sektora u zapošljavanju i dalje je oko 70%, a njegov udio u BDP-u također se procjenjuje na oko 70%. *Općenito*, u smanjivanju velike uloge države u gospodarstvu ostvaren je vrlo ograničen napredak.

Ulazak i izlazak na tržište

U studenom 2009. godine dodatno su pojednostavljeni procesi za registriranje poduzeća. Usprkos tome, preliminarni podaci pokazuju da je broj novoregistriranih poduzeća pao za 14% na godišnjoj razini u 2009., a da je broj aktivnih poduzeća ostao gotovo nepromijenjen (za razliku od prethodne godine, kada je bio porastao za 12%). Tijelo za procjenu učinka propisa počelo je s radom krajem 2009. godine, a skup mjera za poboljšanje ulagačke klime usvojen je u sklopu Programa gospodarskog oporavka. Međutim, što se ulagačke klime tiče, još uvijek postoje poteškoće kod dobivanja potrebnih dozvola, građevinskih dozvola i drugih odobrenja. Osim toga, veliki broj parafiskalnih poreza na nacionalnoj i lokalnoj razini još uvijek opterećuje poduzetnike, iako su neki od njih smanjeni u sektoru turizma, šumarstva i kulturne baštine. Poslovno okruženje još uvijek pati od neučinkovitosti u javnoj upravi. Izravna strana ulaganja odbijaju razni nedostaci u poslovnom okruženju. *Općenito*, postignut je daljnji napredak u pojednostavljivanju registracije poduzeća, ali ulagačku klimu i dalje narušavaju težak pravni okvir i brojni parafiskalni porezi. Poboljšavanje ulagačke klime ostaje jedan od glavnih prioriteta Pristupnog partnerstva.

Pravni sustav

Daljnji napredak je ostvaren u ubrzanju sudskih postupaka. Međutim, trajanje sudskih postupaka i dalje je prekomjerno, a problemi s provođenjem sudskih odluka i dalje postoje. Slabosti pravosudnog sustava i dalje potkopavaju djelotvorno ostvarivanje prava vjerovnika i imovinskih prava. Upisivanje u zemljišne knjige je poboljšano, no u nekim dijelovima zemlje i dalje je nepotpuno. Ulagači još uvijek prolaze kroz dugotrajne procedure kada žele upisati vlasništvo. Borba protiv korupcije je energičnija, no ona još uvijek utječe na poslovno okruženje. *Općenito*, pravosudni sustav je poboljšán iako je provedba imovinskih prava još uvijek slaba. I druge postojeće neučinkovitosti negativno utječu na poslovno okruženje.

Razvoj financijskog sektora

Financijskim sektorom i dalje dominiraju banke koje su u 2009. godini držale oko 77% svih sredstava financijskih posrednika. Bankovni sektor je skoro potpuno privatiziran, pri čemu je 91% neto imovine u stranom vlasništvu. Od 32 banke (prethodne godine bilo ih je 33, ali su se dvije spojile), dvije su ostale u državnom vlasništvu. Tržišni udio četiriju najvećih banaka u ožujku 2010. iznosio je oko 65%. Tržišna koncentracija i dalje je umjerena i općenito ne predstavlja prepreku tržišnom natjecanju.

Imovina u bankovnom sektoru i dalje raste premda sporijim tempom, a struktura imovine znatno se promijenila. Do toga je došlo zbog smanjivanja devizne imovine i rezervi banaka kod središnje banke, što je posljedica promjene propisa. Kreditiranje privatnog sektora (naročito kućanstava) je usporeno uslijed manje potražnje i činjenice da su banke svjesne većeg rizika zbog globalne financijske krize. No, davanje kredita državnom sektoru znatno je povećano, čime se više nego kompenzira sveukupni pad kreditiranja privatnog sektora. Stoga je ukupno kreditiranje od strane banaka 2009. godine poraslo za 2,3%. Kao udio u BDP-u, ukupni krediti banaka porasli su sa 72,1% krajem 2008. na 75,8% krajem 2009. godine. U prvih sedam mjeseci 2010. ukupni krediti banaka porasli su za 4,7%, iako davanje kredita kućanstvima gotovo stagnira. *Općenito*, bankovni sektor, koji je većinom u privatnom i stranom vlasništvu, i dalje ostaje dominantnim dijelom cjelokupnog financijskog sektora, uz umjerenu koncentraciju tržišta.

Bankovni sektor ostaje dobro kapitaliziran zahvaljujući ranijim bonitetnim i nadzornim mjerama kojima je uklonjena potencijalna makrofinancijska ranjivost. Omjer adekvatnosti kapitala porastao je s 15,9% sredinom 2009. na 19,2% sredinom 2010. godine. To je dijelom bila posljedica usvajanja standarda Basel II za potrebe izračunavanja omjera adekvatnosti kapitala, a dijelom posljedica relativnog pomaka u kreditiranju s privatnog u državni sektor. Profitabilnost banaka padala je usporedno s uvjetima poslovanja te je dobit prije oporezivanja u prvoj polovici 2010. godine bila 20% manja nego u istom razdoblju prethodne godine. Udio nenaplativih kredita znatno je porastao, s 4,9% krajem 2008. na 7,8% krajem 2009. i 9,5% sredinom 2010. godine. U isto vrijeme, bankovni sustav i dalje se morao nositi s kreditnim rizicima vezanim za kamatne stope i tečajne razlike, budući da se većina kredita temelji na promjenjivim kamatnim stopama i da je vezana uz devizna sredstva, većinom euro. Središnja banka, koja je unaprijedila svoje institucionalne i analitičke sposobnosti za procjenu stabilnosti financijskog sektora, pomno je motrila kretanja koja utječu na taj sektor. *Općenito*, bankovni sektor ostao je relativno otporan na šokove, no prijete mu znatni rizici od strane uglavnom neosigurane pasive nefinancijskog privatnog sektora.

Udio imovine nebankarskog financijskog sektora u ukupnoj imovini financijskog sektora pao je s 26% krajem 2008. na 23% krajem 2009. godine. To je uglavnom bila posljedica slabog poslovanja investicijskih fondova koji su doživjeli značajan pad cijena dionica i povlačenje gotovine zbog globalne financijske krize. U isto vrijeme, leasing kompanije i sektor osiguranja bili su na dobitku, kako u apsolutnom tako i u relativnom smislu. Nakon pada od skoro 70% u 2008. godini, burzovni indeks se oporavio za 16% u 2009. U prvih devet mjeseci 2010., indeks je pao za oko 4%. Tržišna kapitalizacija dionica uvrštenih na Zagrebačkoj burzi iznosila je ukupno 53% BDP-a na kraju 2009. godine, u usporedbi s više od 100% prije financijske krize. Tržišna kapitalizacija svih obveznica uvrštenih na burzi porasla je s 10% BDP-a na 11% tijekom 2009. godine zahvaljujući blagom porastu cijena obveznica i nekim novim emisijama obveznica. *Općenito*, usprkos rastu nekih segmenata tržišta, financijsko posredovanje od strane nebankovnog sektora ostalo je relativno skromno. Tržište dionica se samo djelomično oporavilo od ozbiljnih gubitaka za vrijeme financijske krize.

3.2. Sposobnost suočavanja s pritiscima konkurencije i tržišnim snagama unutar Unije

Postojanje djelotvornog tržišnog gospodarstva

Politika odgovora na ekonomsku i financijsku krizu uglavnom je bila dobra. Razborita reakcija monetarnih vlasti kao i nastojanja, premda ograničena, da se obuzda fiskalni deficit učvrstila su očekivanja gospodarskih subjekata i poduprla tržišne mehanizme. Zemlja ima djelotvorno tržišno gospodarstvo.

Ljudski i fizički kapital

Reforme u obrazovanju nastavljaju se u skladu s razvojnim planom za obrazovni sustav za razdoblje od 2005. do 2010. godine. Poduzeti su daljnji koraci za poboljšanje kvalitete obrazovanja na svim razinama, između ostalog i u vidu edukacije učitelja. Poduzeti su dodatni naponi u razvijanju nacionalnog kvalifikacijskog okvira. Visoko obrazovanje dodatno je usklađeno s načelima Bolonjskog procesa iako tercijarno obrazovanje i dalje pati od neučinkovitosti, lošeg upravljanja i nedostatka sredstava. Daljnji napredak ostvaren je u razvijanju gospodarstva temeljenog na znanju. Infrastruktura za informacijsku i komunikacijsku tehnologiju relativno je dobro razvijena, uz visoki stupanj dostupnosti interneta i širokopojasne veze.

Vlada je nastavila provoditi mjere politike tržišta rada na temelju Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja. Mjere uključuju obuku i poticaje za zapošljavanje za mlade ljude bez radnog iskustva, dugotrajno nezaposlene, starije osobe i ranjive skupine. Osim toga, u sklopu Programa gospodarskog oporavka usvojen je skup mjera za jačanje dinamike tržišta rada. Neke od njih su već bile provedene u svibnju/lipnju 2010. godine – na primjer, uvođenje sustava volontiranja, naukovanja, prakse na radnom mjestu i pripravništva. No strukturni problemi i dalje postoje, što se može vidjeti po visokoj stopi nezaposlenosti kod mladeži te niskoj stopi zaposlenosti i udjela radne snage u ukupnom stanovništvu. *Općenito*, unatoč različitim mjerama, strukturne slabosti na tržištu rada i dalje ostaju veliki problem.

U 2009. i početkom 2010. godine došlo je do velikog pada ulaganja, uglavnom zbog usporavanja građevinskih aktivnosti. U smislu udjela u BDP-u, ulaganje je palo s 27,6% u 2008. na 24,7% u 2009. godini. Pad ulaganja u prerađivačkoj i proizvodnoj industriji smanjio je izgleda za brže tehnološke promjene, raznolikiju strukturu proizvodnje i veći izvozni potencijal. Javna ulaganja su se malo usporila, ali su i dalje značajna, naročito ulaganja u mrežu autocesta. Najveći udio priljeva sredstava od izravnih stranih ulaganja odnosi se na financijski sektor (37%), nakon čega slijede proizvodnja (25%) i trgovina (16%). Nedostatak izravnih stranih *greenfield* ulaganja osjeća se već dulje vrijeme. *Općenito*, ulaganja su smanjena zbog recesije te su i dalje koncentrirana na prometnu infrastrukturu i uslužni sektor.

Struktura sektora i poduzeća

Restrukturiranje brodogradilišta u poteškoćama jedan je od ključnih prioriteta Pristupnog partnerstva. Natječajni postupak za brodogradilišta dovršen je u svibnju 2010. godine. Provedbu Nacionalnog programa restrukturiranja za čeličnu industriju prekinula je globalna gospodarska kriza. Iz tog razloga, Nacionalni program bit će potrebno revidirati kao i individualne poslovne planove (*vidi Poglavlje 8*). U restrukturiranju velikog željezničkog prijevoznika gubitaka i u privatizaciji njegovih tvrtki-kćeri postignut je vrlo ograničen napredak. Samo dva od osam poduzeća-kćeri su privatizirane, a jedna je otišla u stečaj. Željeznice i dalje primaju velike potpore iz proračuna. *Općenito*, iako natječaji za privatizaciju brodogradilišta i dalje traju, država će morati poduzeti znatne napore u restrukturiranju ili stečaju brodogradilišta koja više nisu

održiva. Potrebni su neprekidni naponi kako bi se dovršilo restrukturiranje čelične industrije i željeznica, te kako bi se osigurala njihova dugoročna održivost i konkurentnost.

Nastavlja se liberalizacija telekomunikacija. Hrvatska agencija za telekomunikacije nastavlja s radnjama čiji je cilj stimuliranje konkurencije kroz omogućavanje većeg pristupa tržištu za nove pružatelje usluga. To je dovelo do daljnjeg smanjenja cijena i povećanja izbora tarifnih paketa za korisnike. Liberalizacija energetskega sektora postupno se nastavlja i usvojena su mrežna pravila za prijenos i distribuciju plina. Međutim, na plinskom tržištu i na tržištu električne energije još uvijek dominira samo po jedan opskrbljivač koji sprječava učinkovitu konkurenciju. Nema napretka u restrukturiranju velikog energetskega poduzeća. *Općenito*, unatoč daljnjim zakonskim i regulatornim prilagodbama, postojeći dominantni opskrbljivači i dalje guše konkurenciju.

Već ionako velik, uslužni sektor je povećao svoj udio u ukupnoj bruto dodanoj vrijednosti sa 65,0% u 2008. na 66% u 2009. godini. Za to vrijeme, udio industrije pao je s 20,2% na 19,1%. Udio građevinarstva zabilježio je blagi pad – s 8,3% na 8%, dok je udio poljoprivrede, šumarstva i ribarstva porastao sa 6,4% na 6,7%. Dok se udio građevinarstva u ukupnoj zaposlenosti praktički nije mijenjao (iznosi nešto manje od 9%), udio industrije pao je s 21,6% na 20%. Udio poljoprivrede u ukupnoj zaposlenosti blago je porastao, s 13,6% na 14,1%.

U 2009. godini na mala i srednja poduzeća odnosilo se oko 40% ukupne imovine korporativnog sektora, 66% ukupne zaposlenosti i 46% ukupnih ulaganja. Mala i srednja poduzeća ostvarila su 55,7% BDP-a,⁵ a na njih se odnosi i više od 42% ukupnog izvoza. Osim kod ulaganja, gdje je udio pao sa 65%, ti su pokazatelji ostali skoro nepromijenjeni u odnosu na prethodnu godinu. Kako bi poduprla sektor malih i srednjih poduzeća, Vlada je usvojila operativni plan za 2010. godinu kao i skup mjera u sklopu Programa gospodarskog oporavka. Hrvatska banka za obnovu i razvoj (HBOR) dodatno je financijski ojačana kako bi pojačala kreditiranje malih i srednjih poduzeća pod povoljnijim uvjetima. Ipak, sektor se još uvijek suočava s glomaznim regulatornim okvirom i neučinkovitom javnom upravom. Pristup dugoročnijem financiranju i dalje je težak, naročito za novoosnovana poduzeća. *Općenito*, iako sektor malih i srednjih poduzeća i dalje prima znatne potpore od Vlade, njegov udio u sveukupnom gospodarstvu nije se povećao.

Utjecaj države na konkurentnost

Uloga Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja u praćenju i nadzoru državnih potpora dodatno je ojačana. Administrativni kapacitet i provedba mjera za jačanje konkurentnosti i dalje se poboljšavaju. Visoka razina državnih subvencija iz 2009. godine (2,4% BDP-a) ostala je nepromijenjena i njezin veliki dio još uvijek odlazi poduzećima gubitašima. Iako su horizontalne potpore povećane u odnosu na one sektorske, na njih još uvijek otpada mali dio ukupnih potpora. *Općenito*, državne intervencije u poduzetničkom sektoru i dalje su značajne.

Gospodarska integracija s EU-om

Hrvatska ima otvoreno gospodarstvo gdje je ukupna trgovina robama i uslugama predstavljala oko 75% BDP-a u 2009. godini. Taj omjer je uslijed pogoršanja u svjetskoj trgovini znatno pao u odnosu na 2008. godinu kada je iznosio 92%. Uz izvoz strojeva i transportne opreme (uglavnom brodova), turizam je i dalje predstavljao najveći izvor prihoda od izvoza (14% BDP-a 2009. godine). EU je i dalje najveći trgovinski partner Hrvatske. Na nju i dalje otpada oko 60% hrvatskog izvoza i 63% hrvatskog uvoza. Udio zemalja CEFTA-e u ukupnoj hrvatskoj trgovini 2009. godine iznosio je 10,5%, no u prvih sedam mjeseci 2010. smanjen je na 9,7%. U tom razdoblju, na zemlje članice CEFTA-e otpadalo je 5% ukupnog hrvatskog uvoza i 18% ukupnog

⁵ Mjereno prema hrvatskoj definiciji malih i srednjih poduzeća, taj udio iznosi 44%, što je isto kao i prethodne godine.

hrvatskog izvoza. Oko 95% priljeva sredstava od izravnih stranih ulaganja potječe iz zemalja članica EU-a. *Općenito*, integriranost s EU-om na području trgovine i ulaganja i dalje je visoka.

Prosječni nominalni efektivni tečaj kune bio je u 2009. godini 2,7% niži nego u 2008., uglavnom zbog značajnog pada prosječnog deviznog tečaja između kune i US dolara. No kako je inflacija u Hrvatskoj bila veća nego kod njezinih glavnih trgovinskih partnera, nominalni pad vrijednosti nije iskorišten da bi se znatnije, ili uopće, povećala međunarodna konkurentnost hrvatskog gospodarstva. Gledano kao godišnji prosjek, realni efektivni tečaj kune bio je 0,5% niži na godišnjoj razini ako se kao deflator uzmu potrošačke cijene, ali 2,8% viši ako se uzmu proizvođačke cijene. Jedinični trošak rada upućuje na blagi pad realne efektivne vrijednosti kune u 2009.. *Općenito*, standardni pokazatelji ne ukazuju na značajniju promjenu međunarodne cjenovne konkurentnosti Hrvatske.

4. SPOSOBNOST PREUZIMANJA OBVEZA KOJE PROIZLAZE ČLANSTVA

U ovom se dijelu ispituje sposobnost Hrvatske da preuzme obveze koje proizlaze iz članstva, odnosno, pravnu stečevinu, kako je navedena u ugovorima, sekundarnom zakonodavstvu i politikama Unije. Tu se ujedno analizira i administrativna sposobnost Hrvatske za provođenje pravne stečevine. Analiza je sačinjena u skladu s 33 poglavlja pravne stečevine. U svakom sektoru, procjena Komisije obuhvaća napredak ostvaren tijekom izvještajnog razdoblja te sažima ukupnu razinu priprema države.

4.1. Poglavlje 1: Sloboda kretanja roba

Može se izvijestiti o dobrom napretku na području usklađenosti s **općim načelima**. Hrvatska je gotovo dovršila provedbu svojeg akcijskog plana za pridržavanje Članaka 34–36. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (TFEU).

U području **horizontalnih mjera** također se može izvijestiti o dobrom napretku. Usvajanjem revidiranog Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju sukladnosti, hrvatsko je zakonodavstvo dodatno usklađeno s pravnom stečevinom. Potrebna su dodatna poboljšanja kako bi se hrvatski zakonski okvir u potpunosti uskladio s novom, horizontalnom stečevinom.

Što se tiče *standardizacije*, i tu se može izvijestiti o dobrom napretku. Hrvatski zavod za norme (HZN) preuzeo je skoro sve europske standarde (EN). U siječnju 2010. godine HZN je postao punopravni član Europskog odbora za normizaciju (CEN) i Europskog odbora za elektrotehničku normizaciju (CENELEC).

Na području *ocjenjivanja sukladnosti* nije bilo novih pomaka.

Dobar napredak učinjen je na području akreditacije. Hrvatska akreditacijska agencija (HAA) dosad je akreditirala ukupno 193 tijela za ocjenjivanje sukladnosti. U travnju 2010., HAA je potpisao Multilateralni sporazum o priznavanju jednakosti akreditacije s EA (EA MLA) za osam glavnih područja.

Usklađivanje sa stečevinom na području mjeriteljstva već je uznapredovalo. Uspostavljena je suradnja s Državnim zavodom za mjeriteljstvo i novim Nacionalnim mjeriteljskim institutom. Prijenos odgovornosti za znanstveno mjeriteljstvo na Nacionalni mjeriteljski institut ostaje najveće neriješeno pitanje na ovom području.

Što se tiče *nadzora tržišta*, može se izvijestiti o daljnjem napretku u odnosu na administrativnu sposobnost i provedbene mjere Državnog inspektorata. Pojačane su aktivnosti vezane za nadzor

tržišta. Inspektori su obvezni koristiti sustav e-registra. Za inspektore je osigurana obuka. Usklađivanje na polju nadzora tržišta je uznapredovalo. Međutim, kako bi se zadovoljili svi uvjeti koje pravna stečevina postavlja za nadzor tržišta, potrebno je poduzeti dodatne mjere.

Općenito, što se tiče horizontalnih mjera, uvedene su osnovne strukture potrebne za usklađivanje sa zakonodavstvom EU-a.

Usvajanjem određenog broja propisa ostvaren je dobar napredak u zakonodavstvu **starog pristupa**. Što se tiče medicinskih proizvoda, Hrvatska je nastavila usvajati pravnu stečevinu. Usvojila je provedbeno zakonodavstvo koje uspostavlja procedure i kriterije za određivanje cijena, stavljanje medicinskih proizvoda na popis lijekova i odobravanje stavljanja na tržište. Ti propisi, koji su stupili na snagu u siječnju 2010., predviđaju usklađivanje s proceduralnim obvezama koje nameće pravna stečevina. Potrebno je uložiti dodatne napore u postizanju pune usklađenosti i provedbe zakona (posebno na području tekstila, obuće, pretpakiranja i doza s aerosolom) kao i osigurati potrebnu administrativnu sposobnost.

Usklađivanje sa stečevinom **novog i globalnog pristupa** već je daleko odmaklo. Propisi su usvojeni na mnogim područjima. No potrebni su dodatni naponi, naročito vezano za sigurnost igraćaka, strojeva, rekreacijskih plovila, neautomatskih instrumenata za vaganje i zahtjeve ekodizajna za proizvode koji troše energiju.

Postignut je određeni napredak u usklađivanju na području **proceduralnih mjera**. Revidirana je Uredba o isticanju obavijesti na području normi, tehničkih propisa i propisa o uslugama informacijskog društva. Time su u još većoj mjeri usvojeni ključni elementi pravne stečevine. U sklopu Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva uspostavljeno je središnje kontaktno mjesto kako bi se olakšala suradnja između Ministarstva i drugih središnjih državnih tijela i subjekata. Usklađivanje proceduralnih mjera je uznapredovalo, no potrebni su dodatni naponi kako bi se u potpunosti usvojio onaj dio pravne stečevine koji se odnosi na nabavu i posjedovanje *oružja*.

Zaključak

Ostvaren je dobar napredak na području slobodnog kretanja roba. Iako je usklađivanje s pravnom stečevinom u ovom poglavlju već daleko odmaklo, potrebni su dodatni naponi na ocjenjivanju sukladnosti, mjeriteljstvu i specifičnim zakonima o sigurnosti proizvoda. Hrvatska mora dovršiti usklađivanje s pravnom stečevinom i ojačati kapacitete kako bi mogla osigurati djelotvornu provedbu i primjenu stečevine nakon pristupanja Uniji.

4.2. Poglavlje 2: Sloboda kretanja radnika

Hrvatska uglavnom ispunjava uvjete iz pravne stečevine vezane za **pristup tržištu rada**.

Može se izvijestiti o neprekidnom napretku koji se postiže vezano za buduće sudjelovanje u mreži **EURES** (Europska mreža zavoda za zapošljavanje). Što se tiče usluga vezanih za mobilnost i slobodno kretanje radnika, organizacijska struktura Hrvatskog zavoda za zapošljavanje se prilagođava, a njegov administrativni kapacitet jača. Organizirane su različite vrste obuke – uključujući i učenje jezika – za savjetnike EURES-a. Osim toga, Hrvatski zavod za zapošljavanje jača aktivnosti svojeg Migracijskog informacijskog centra. Hrvatska je na tom području daleko odmakla.

Dobar napredak nastavlja se i na području **koordinacije sustava socijalne sigurnosti**. Čine se dodatni naponi na jačanju administrativnih kapaciteta za primjenu pravne stečevine na tom

području. Osnovana je međuinstitucionalna radna skupina. Hrvatska kao promatrač sudjeluje u pripremama za projekt EESSI (elektronička razmjena podataka u skladu s novim propisima EU-a) te je imenovala svojeg koordinatora. Osoblje iz državne uprave prolazi sistematsku obuku. Na ovom području, pripreme su daleko odmakle.

U tijeku su pripreme za uvođenje **europske iskaznice zdravstvenog osiguranja** od dana pristupanja.

Zaključak

U ovom poglavlju ostvaren je dobar napredak. Potrebni su dodatni naponi na jačanju administrativnih kapaciteta, posebice s obzirom na koordinaciju sustava socijalne sigurnosti.

4.3. Poglavlje 3: Pravo poslovnog nastana i sloboda pružanja usluga

Može se izvijestiti o ograničenom napretku po pitanju **prava poslovnog nastana** budući da je hrvatsko zakonodavstvo već uvelike usklađeno s pravnom stečevinom. Međutim, još uvijek postoji nekoliko ograničenja za pravo nastana kao što su sustavi autorizacije i „pravilo jednog ureda“.

Na području **slobode pružanja prekograničnih usluga** ostvaren je mali napredak. Taj se napredak odnosi na provedbu Direktive o uslugama. U listopadu je usvojen akcijski plan za provedbu te direktive. Potreban je daljnji rad kako bi se na vrijeme dovršio temeljiti pregled nacionalnog zakonodavstva. Osim toga, potrebno je usvojiti sektorsko zakonodavstvo kako bi se dovršilo usklađivanje s Direktivom o uslugama. Za izvršenje te zadaće potrebno je dodijeliti još više administrativnih resursa. Gospodarska komora zaposlila je dvije dodatne osobe za rad na uspostavi Točke jedinstvenog kontakta predviđene Direktivom o uslugama. Pokrenut je rad na administrativnoj suradnji i treba ga nastaviti. Potrebno je ubrzati napredak na provedbi Direktive o uslugama. Hrvatsko zakonodavstvo još uvijek sadrži odredbe koje su u suprotnosti s Člankom 56. TFEU-a.

Ostvaren je daljnji napredak na području **poštanskih usluga** gdje je razina usklađenosti zakonodavstva već razmjerno visoka. Usvojeni su provedbeni zakoni koji reguliraju pružanje univerzalnih poštanskih usluga. U siječnju 2010. godine Hrvatska je dodatno smanjila svoje cjenovne limite te suzila opseg rezerviranog područja na pošiljke (najviše 50 grama) u skladu sa zahtjevima Druge poštanske direktive. Međutim, još nije ostvarena potpuna usklađenost s pravnom stečevinom (Treća poštanska direktiva).

Kako bi se dodatno razvila hrvatska poštanska politika i pružila pravna sigurnost potrebno je osigurati koherentnost regulatorne prakse nadležnih tijela. Hrvatska pošta, odabrani univerzalni pružatelj usluga, usvojila je poslovni plan na temelju svojeg strateškog okvira. Cilj tog plana je priprema za potpunu liberalizaciju tržišta. Odjel za poštanske usluge, neovisno financirane Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije (HAKOM), ima prikladan broj zaposlenika, a prikladne su i njihove kvalifikacije. Zahvaljujući povezanosti Odjela za poštanske usluge, Pravnog odjela i Odjela za zaštitu korisnika u sklopu HAKOM-a, administrativni je kapacitet zadovoljavajući. Međutim, potrebna je dodatna obuka, osobito vezano za vođenje odvojenih računa.

Dobar napredak ostvaren je na **uzajamnom priznavanju stručnih kvalifikacija**. Zakon o reguliranim profesijama i priznavanju inozemnih stručnih kvalifikacija usvojen je u listopadu 2009. godine. Usvojene su izmjene i dopune Zakona o odvjetništvu i Uredbe o uvjetima za bavljenje aktivnostima koje nisu izravno povezane s izlaganjem opasnim kemikalijama. Time je

uklonjena većina preostalih neusklađenosti s pravnom stečevinom na tim područjima. Dobar napredak ostvaren je u radu na nastavnim programima za medicinske sestre. Profesionalne i akademske titule u profesiji dentalne medicine usklađene su s pravnom stečevinom. Međutim, za preostale medicinske profesije potreban je dodatni rad na ispunjavanju zahtjeva za minimalnom obukom koje postavlja pravna stečevina. Izmjene i dopune Zakona o primaljama i ostale prilagodbe Zakona o odvjetništvu tek treba usvojiti. Imenovan je nacionalni koordinator za usklađivanje sa zahtjevima direktive o stručnim kvalifikacijama, a Agencija za znanost i visoko obrazovanje određena je za nacionalnu točku kontakta.

Zaključak

Ostvaren je određeni napredak, osobito po pitanju uzajamnog priznavanja stručnih kvalifikacija i po pitanju poštanskih usluga. Sveukupna usklađenost s pravnom stečevinom je zadovoljavajuća. Potrebni su povećani naponi kako bi se usklađivanje dovršilo, posebno na području uzajamnog priznavanja stručnih kvalifikacija te kako bi se usvojila Direktiva o uslugama. Potreban je i dodatni rad na uspostavi jedinstvene točke kontakta. Potrebno je nastaviti rad na jačanju administrativnih kapaciteta.

4.4. Poglavlje 4: Sloboda kretanja kapitala

Postignut je daljnji napredak na području **slobodnog kretanja kapitala** gdje je hrvatsko zakonodavstvo već u velikoj mjeri usklađeno s pravnom stečevinom. Ograničenja i dalje postoje za kupnju poljoprivrednog zemljišta i zemljišta u zaštićenim prirodnim rezervatima od strane državljana EU-a, za depozitne transakcije od strane rezidenata u inozemstvu, te za posebna prava države.

Hrvatska je ukinula odredbe Zakona o deviznom poslovanju koje reguliraju zaštitne mjere Hrvatske narodne banke, a koje će stupiti na snagu kad Hrvatska pristupi Europskoj uniji. Dana 1. siječnja 2010. godine Hrvatska je liberalizirala vanjsko plaćanje, u rasponu od poklona i bespovratnih sredstava do transakcija s derivatima, primanje zajmova iz inozemstva preko inozemnih računa, plaćanja i naplatu u gotovini u stranoj valuti, iznošenje i unošenje gotovine u zemlju, transfere vrijednosnica u materijaliziranom obliku u zemlju ili iz nje i transakcije na inozemnim deviznim tržištima. Odobravanje kratkoročnih financijskih zajmova rezidentima u potpunosti je liberalizirano 1. srpnja 2010. godine. Izmjenama i dopunama Zakona o stambenoj štednji i državnom poticanju stambene štednje uklonjene su i preostale diskriminirajuće odredbe o korištenju imovine u stambenim štedionicama. Nakon ulaska Hrvatske u EU, svaka fizička osoba koja je rezident u Hrvatskoj moći će štedjeti u stambenoj štedionici (a time i primati stambeni kredit).

Hrvatska je ponovno odgodila liberalizaciju depozitnih transakcija od strane rezidenata u inozemstvu do siječnja 2011. godine.

Što se tiče posebnih prava države u privatiziranim poduzećima, Hrvatska je povukla Zakon o privatizaciji HEP-a (državno elektroprivredno poduzeće), uključujući i odredbu koja državi omogućava da zadrži 51% vlasništva nad poduzećem. Međutim, «zlatne dionice» koje država još uvijek ima u nekim privatiziranim poduzećima također treba ukinuti do dana pristupanja Uniji.

Na polju **platnog prometa** može se izvijestiti o značajnom napretku. Usvojeni su novi Zakon o platnom prometu i provedbeni zakoni. Ti zakoni uvide Direktivu o platnom prometu u hrvatsko nacionalno zakonodavstvo. Zakon će stupiti na snagu u siječnju 2011., godine s iznimkom

odredbi koje reguliraju funkcioniranje platnog prometa Hrvatske kao zemlje članice EU-a, a koje će stupiti na snagu od pristupanja Hrvatske Europskoj uniji.

Određeni napredak ostvaren je u **borbi protiv pranja novca**. Novi Zakon o organiziranju igara na sreću i drugi provedbeni zakoni koji se odnose na borbu protiv pranja novca stupili su na snagu. Suradnja između hrvatskog Ureda za sprječavanje pranja novca i subjekata koji podnose izvješća o aktivnostima nadzora sada je poduprta detaljnim statističkim podacima. Sa subjektima koji podnose izvješća održana je zajednička obuka. Nadzor i praćenje obveza borbe protiv pranja novca su postroženi, no potrebno je učiniti još više, osobito izvan bankovnog sektora. Međuagencijska suradnja je poboljšana, no potrebno je njezino dodatno jačanje.

Zaključak

Daljnji napredak postignut je na području usklađivanja platnog sustava s pravnom stečevinom, liberalizacije kretanja kapitala i borbe protiv pranja novca. Općenito, usklađivanje je uznapredovalo. Potrebni su neprekidni naponi kako bi se dovršila liberalizacija kretanja kapitala i konsolidirala provedba zakona koji se odnose na borbu protiv pranja novca.

4.5. Poglavlje 5: Javna nabava

Postignut je dobar napredak u pogledu **općih načela**. Prema Zakonu o javnoj nabavi usvojeno je relevantno provedbeno zakonodavstvo koje hrvatski pravni okvir u velikoj mjeri usklađuje s pravnom stečevinom. Usvojeni su svi drugi zakoni kojima se regulira sektor osim Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama,.

Što se tiče *administrativnih kapaciteta*, Uprava za sustav javne nabave u Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva značajno je poboljšala koordinaciju između institucija. Time je osigurana učinkovitija provedba politike javne nabave. Strategija za razvoj sustava javne nabave još se uspješno provodi i to na temelju ažuriranog akcijskog plana.

Osigurana je transparentna i pravovremena razmjena informacija i podataka sa svim registriranim subjektima nabave. Uprava za sustav javne nabave prati provođenje Zakona o javnoj nabavi kako bi se spriječila nepravilnosti i korupcija. Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva u srpnju je s USKOK-om potpisalo sporazum o suradnji na području razmjene informacija i obuke.

Dobar napredak ostvaren je na području **odjele ugovora o javnoj nabavi**. Od 1. siječnja 2010., barem jedna osoba koja je završila novu specijalističku obuku i prošla ispit iz nabave mora biti uključena u svaki postupak nabave koji premašuje određenu vrijednost. U tijeku je intenzivna obuka za djelatnike središnje i lokalne razine uprave. Otvorena je i za gospodarske subjekte i nevladine udruge. Međutim, tvrtke koje sklapaju ugovore o nabavi trebale bi dodatno povećati kapacitet za pravilnu, učinkovitu i transparentnu primjenu zakonodavstva o javnoj nabavi.

Kapacitet Ministarstva financija poboljšan je razvojem i primjenom relevantnih metoda i reguliranjem definicije koncesija, izračunavanja vrijednosti ugovora, fiskalnog učinka i procjene rizika. Ministarstvo financija nastavilo je pružati potporu svim davateljima koncesija. Registriranje koncesija dobro funkcionira. Nastavlja se proces poboljšavanja ukupnog učinka Agencije za javno-privatno partnerstvo. Sastavljeni su provedbeni zakoni i smjernice za nadzor, praćenje i olakšavanje evaluacije, ugovaranja i provedbe projekata javno-privatnog partnerstva.

Središnji ured za javnu nabavu uspostavljen je kao Vladin ured koji obavlja zadatke javne nabave za tijela središnje vlasti. Imenovan je šef ureda i započelo se sa zapošljavanjem osoblja. Središnji ured je izdao obavijest o pokretanju prvog centraliziranog postupka javne nabave. Potrebni su, međutim, dodatni naponi kako bi se postiglo učinkovito funkcioniranje Ureda.

Može se izvijestiti o napretku postignutom na području **pravnih lijekova**. Novi Zakon o Državnoj komisiji za kontrolu postupaka javne nabave stupio je na snagu u veljači 2010. godine. Državna komisija je znatno poboljšala svoj kapacitet za korištenje pravnih lijekova za koncesije i javno-privatna partnerstva. Međutim, djelotvornost sustava pravnih lijekova još uvijek narušavaju velika kašnjenja u provedbi pravosudne revizije Državne komisije od strane Upravnog suda.

Zaključak

Može se izvijestiti da je postignut dobar napredak, osobito u poboljšavanju sposobnosti glavnih dionika da koordiniraju i provode politiku javne nabave. Potrebno je zadržati političku predanost reformama. Na svim razinama sustava nabave, uključujući i gospodarske subjekte, i dalje je potrebno povećavati kapacitete za učinkovitu primjenu provedbenih zakona, metoda i alata.

4.6. Poglavlje 6: Pravo trgovačkih društava

Na području **prava trgovačkih društava** ostvaren je određeni napredak. Hrvatsko zakonodavstvo je u velikoj mjeri usklađeno s pravnom stečevinom. Zakon o trgovačkim društvima izmijenjen je i dopunjen kako bi se hrvatsko zakonodavstvo uskladilo s direktivama o spajanjima, razdvajanjima i pravima dioničara. Međutim, i dalje postoji određena neusklađenost s Direktivom o pravima dioničara. Izmjene i dopune uputa o elektroničkoj komunikaciji između sudskog registra i društava s ograničenom odgovornošću (d.o.o.) dozvoljavaju on-line prijave («e-registar»). Uprave u Ministarstvu pravosuđa koje su zadužene za to područje i dalje nemaju dovoljno osoblja.

Postignut je određeni napredak na području **računovodstva poduzeća**. Zakonodavstvo je u velikoj mjeri usklađeno s pravnom stečevinom.

Hrvatski Odbor za standarde financijskog izvještavanja ažurirao je pravila u skladu s najnovijim Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (IFRS). Odbor nastavlja objavljivati prijevode Međunarodnih računovodstvenih standarda, IFRS-a i tumačenja Odbora za tumačenje međunarodnog financijskog izvještavanja (IFRIC).

Ostvaren je određeni napredak na području **revizije**. Usvojen je postupovnik za provedbu Zakona o reviziji. Poduzeti su daljnji koraci kako bi se osigurala potpuna funkcionalnost Odbora za javni nadzor revizije dok se nastavlja rad na provedbi Računovodstvenog akcijskog plana. Odbor je s Hrvatskom revizorskom komorom potpisao sporazum o suradnji na razmjeni podataka o revizorskoj struci i o osiguranju kvalitete. Usvojeni su Provedbeni plan javnog nadzora i Provedbeni plan osiguranja kvalitete. Uprava za financijsko izvještavanje u Ministarstvu financija, koja osigurava tehničku podršku Odboru za javni nadzor revizije, zaposlila je i trećeg člana osoblja. Njezina ukupna sredstva tek treba dodijeliti.

Usljed proračunskih ograničenja Revizorske komore, timu za osiguranje kvalitete nedostaje ljudi što potkopava cijeli sustav nadzora revizije. Tim za osiguranje kvalitete inicirao je kontrolu revizorskih tijela na licu mjesta. Očekuje se da će potpune ciljane inspekcije započeti 2011. godine.

Zaključak

Općenito, u ovom poglavlju može se zabilježiti određeni napredak. U tijeku je usklađivanje s pravnom stečevinom. Potrebni su daljnji naponi na području revizije kako bi se osiguralo provođenje novih zakonskih odredbi i jačanje administrativnih kapaciteta.

4.7. Poglavlje 7: Pravo intelektualnog vlasništva

Hrvatska već u velikoj mjeri ispunjava uvjete koje pravna stečevina postavlja na području **autorskih i srodnih prava te prava industrijskog vlasništva**. Međutim, javna svijest i svijest vlasti o potrebi zaštite prava intelektualnog vlasništva i dalje je niska.

O dobrom napretku može se izvijestiti i po pitanju **provedbe zakona**. U travnju su usvojeni revidirana Nacionalna strategija za razvoj sustava intelektualnog vlasništva za razdoblje od 2010. do 2012. i s tim povezan akcijski plan. Obavljen je važan posao na formaliziranju međuagencijske suradnje oko strateških aktivnosti i operativnog provođenja. Hrvatska nastavlja razvijati statističke podatke o provedbi i pristup temeljen na analizi rizika. Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa i Hrvatska akademska i istraživačka mreža sklopili su ugovor o suradnji na prevenciji i rješavanju računalnih incidenata i drugih oblika informatičkog kriminala.

Međutim, kršenja intelektualnog vlasništva uzrokuju sve veću zabrinutost za zdravlje i sigurnost potrošača. Javna svijest o ovim temama i dalje je niska. Povreda prava intelektualnog vlasništva od strane organiziranog kriminala je u porastu. Stoga je potrebno poduzeti mjere za jačanje kapaciteta policije i državnih odvjetnika. Državni zavod za intelektualno vlasništvo (DZIV) ima dobre administrativne kapacitete. Međutim, kako bi se spriječilo odgađanje, potrebno je povećati resurse Žalbenog vijeća koje omogućava pravo na žalbu protiv prvostupajskih odluka DZIV-a.

Zaključak

Usklađenost s pravnom stečevinom dosegla je visoku razinu i može se izvijestiti o dobrom napretku po pitanju provedbe zakona. Ukupna svijest o pravima intelektualnog vlasništva treba se još povećati, naročito s obzirom na zdravlje i sigurnost potrošača i uključenost skupina organiziranog kriminala.

4.8. Poglavlje 8: Tržišno natjecanje

Na području **antitrustovskog zakonodavstva, uključujući spajanje poduzeća**, može se izvijestiti o značajnom napretku. Novi Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja, usvojen u lipnju 2009. godine, stupio je na snagu 1. listopada 2010. ovlašćujući hrvatsku Agenciju za zaštitu tržišnog natjecanja za izricanje kazni i vođenje programa oslobađanja od kazne ili smanjivanja kazne jačajući tako funkciju Agencije odvratanja i provedbe mjera, naročito protiv kartela. Kako bi zaštitio pravo na obranu, Zakon Agenciji uvodi obvezu da stranama dostavlja primjedbe. Isto tako, odluke Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja tim Zakonom postaju podložne provjeri Visokog upravnog suda. Agenciju je potrebno dodatno ojačati zbog dodatnih zadaća koje proizlaze iz novog Zakona o tržišnom natjecanju.

Agencija je donijela 18 odluka na području antitrustovskog zakonodavstva i spajanja uključujući šest koje su se odnosile na sporazume, dvije na dominantni položaj, 11 na koncentracije, a četiri su bila mišljenja. Agencija je nastavila davati Vladi procjene o nacrtima zakona i druga stručna mišljenja. Znatno su odmakle pripreme na području antitrustovskog zakonodavstva, uključujući spajanja.

Ostvaren je određeni napredak na području **državnih potpora**. Agencija je riješila 23 slučaja od kojih se 20 odnosilo na programe potpora, a tri na pojedinačne mjere potpore. Potrebno je učiniti još više u zagovaranju tržišnog natjecanja, posebice na regionalnoj i lokalnoj razini. Usklađivanje zakonodavstva je gotovo dovršeno; uspostavljena su glavna proceduralna načela državnih potpora

koja su usklađena s pravnom stečevinom. Što se tiče **državnih potpora** u transportnom sektoru, Hrvatska je objavila odluku kojom se uspostavljaju glavni propisi o državnim potporama u skladu s pravnom stečevinom.

U listopadu 2009. godine, hrvatske vlasti započele su proces izmjena i dopuna Zakona o radioteleviziji. Nacrt zakona stavljen je na javnu raspravu. Agencija je imala značajne komentare vezane za javno financiranje koje će biti primijenjeno.

Hrvatska čelična industrija bila je suočena s poteškoćama izazvanim globalnom gospodarskom i financijskom krizom. Proizvodnja u čeličana Željezare Split još uvijek je obustavljena. Hrvatske vlasti upravo traže kupca za tu čeličanu. U čeličani CMC Sisak uočena su odstupanja u odnosu na prvobitni plan, a u isto vrijeme pokrenuta su nova ulaganja. Zato su Nacionalni plan za restrukturiranje i individualni poslovni planovi koje je Vlada usvojila u lipnju 2008. postali zastarjeli i hitno ih treba revidirati.

U sektoru brodogradnje Hrvatska je postigla značajan napredak. Natječajna procedura za šest brodogradilišta dovršena je u svibnju 2010. godine nakon jednomjesečnog produljenja roka. Natječajna dokumentacija bila je u skladu s pravilima o državnim potporama izloženim u Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju, kao i s pravnom stečevinom. Podnesene su ponude za tri brodogradilišta. Agencija upravo analizira planove za restrukturiranje koje su podnijeli ponuđači. Restrukturiranje čelične i brodograđevne industrije u Hrvatskoj jedan je od ključnih elemenata pristupnih pregovora u ovom poglavlju.

Zaključak

Ostvaren je značajan napredak, osobito u privatizaciji i restrukturiranju brodogradilišta. Općenito, ostvarena je dobra razina usklađenosti. Međutim, potrebni su dodatni naponi za poboljšanje provedbe Agencijinih odluka protiv kartela, poboljšanje administrativnih sposobnosti (naročito na području antitrustovskog zakonodavstva), dovršavanje usklađivanja hrvatskog Zakona o emitiranju, ažuriranje Nacionalnog plana za restrukturiranje u čeličnoj industriji te usvajanje planova za restrukturiranje brodogradilišta u poteškoćama, a koji bi bili usklađeni s odredbama o državnim potporama u pravnoj stečevini.

4.9. Poglavlje 9: Financijske usluge

Ostvaren je znatan napredak na području **bankarstva i financijskih konglomerata**. Hrvatska je izmijenila i dopunila Zakon o kreditnim institucijama (koji je stupio na snagu) i provedbene zakone koji preuzimaju revidiranu Direktivu o kapitalnim zahtjevima. Preuzela je i ostale relevantne direktive EU-a. Zakon o osiguranju depozita dodatno je usklađen s pravnom stečevinom time što su skraćena razdoblja kompenzacije (što će stupiti na snagu ulaskom Hrvatske u Uniju). Hrvatska prati promjene u Direktivi o kapitalnim zahtjevima i priprema se za njihovo preuzimanje. Međusobno usklađivanje nadzora (između nadzornog tijela u zemlji i tijela iz zemlje iz koje subjekt nadzora dolazi) neprekidno se poboljšava. Međutim, potrebno je dodatno ojačati međusektorsku suradnju i prekograničnu koordinaciju za pripravnost na krizu i upravljanje krizom. Hrvatska narodna banka potpisala je memorandume o razumijevanju s Banque de France, njemačkom nadzornom agencijom (BaFin) i financijskim nadzornikom iz San Marina. Novi memorandum s financijskim nadzornikom iz Crne Gore omogućava uzajamnu suradnju nadzornika. Reagirajući na globalnu financijsku krizu, Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (HANFA), Ministarstvo financija i Hrvatska narodna banka potpisali su memorandum o razumijevanju o upravljanju financijskom krizom. Nije postignut napredak u procedurama za

likvidaciju poduzeća iako je usklađenost zakonodavstva zadovoljavajuća. Općenito, na ovom su području pripreme znatno uznapredovale.

Što se tiče **osiguranja i zaposleničkih mirovina**, dodatni je napredak ostvaren na području osiguranja gdje je dosegnuta visoka razina usklađenosti s pravnom stečevinom. Provedbeno zakonodavstvo usvojeno je na mnogim područjima. Međutim, još uvijek postoje manje nedosljednosti u provedbi europskog zakonodavstva o životnom i neživotnom osiguranju. HANFA je uložila znatne napore u edukaciju osiguravajućih i reosiguravajućih društava o provedbi zakonodavstva, naročito vezano za pitanja koja se tiču zakonskog okvira Solvency II. Započele su pripreme za preuzimanje uvjeta iz okvira Solvency II. U provedbenom zakonodavstvu ostvarena je određena razina usklađenosti, na području mirovinskog osiguranja, kod financijskih izvještaja mirovinskih fondova i mirovinskih društava, investicijskih kriterija i ograničenja za mirovinske fondove i registriranja osiguranika u obveznim mirovinskim fondovima. Međutim, potrebni su dodatni naponi kako bi se dovršilo usklađivanje na tom području, uključujući i usklađivanje s Direktivom 2003/41/EZ o dobrovoljnom mirovinskom osiguranju. Još uvijek nisu učinjene izmjene i dopune zakonodavstva u svrhu dovršetka usklađivanja s Direktivom o institucijama za pružanje mirovinskog osiguranja (IORP). Potrebno je djelovati i kako bi se zajamčilo pravilno funkcioniranje tržišta osiguranja i tržišta zaposleničkih mirovina.

Na području **infrastrukture financijskog tržišta** nije ostvaren napredak. Hrvatsko zakonodavstvo o toj infrastrukturi je prikladno.

Može se izvijestiti o određenom napretku na području **tržišta vrijednosnih papira i investicijskih usluga** gdje je usklađivanje zakonodavstva već daleko odmaklo. Hrvatska je usvojila znatnu količinu provedbenog zakonodavstva. Razvijena je informatička aplikacija za izvještavanje o transakcijama za potrebe investicijskih društava i za registar propisanih informacija za izdavatelje.

Vezano uz administrativne kapacitete, Hrvatska narodna banka je povećala kapacitet sektora bonitetne regulative i nadzora banaka preraspoređivanjem osoblja unutar banke. Uvela je i novu informatičku potporu za praćenje i izvještavanje o promjenama u zakonodavstvu EU-a. Hrvatska narodna banka je za banke organizirala niz radionica o provedbi Zakona o kreditnim institucijama. Nastavljeno je provođenje mjera za jačanje administrativnih kapaciteta HANFA-e i njezine suradnje s inozemnim nadzornicima. HANFA je i dalje aktivna po pitanju podizanja javne svijesti i organiziranja obuke za sve zainteresirane (ulagače, policiju, državne odvjetnike i novinare). Potrebno je nastaviti s provođenjem mjera za jačanje administrativnih kapaciteta HANFA-e.

Zaključak

U ovom poglavlju može se izvijestiti o znatnom napretku, kako u usklađivanju zakonodavstva tako i u jačanju administrativnih kapaciteta. Međutim, potrebno je dodatno jačanje kapaciteta regulatora kako bi se unaprijedile njihove nadzorne aktivnosti i konzultacije te suradnja s pružateljima usluga na financijskim tržištima.

4.10. Poglavlje 10: Informacijsko društvo i mediji

Hrvatska je ostvarila značajan napredak na usklađivanju svojih politika, zakonodavstva i propisa s pravnom stečevinom na području **elektroničkih komunikacija i informacijskih tehnologija**. Razvoj procedura i propisa za analizu tržišta daleko je odmakao, što uključuje i pripremu modela troškova i vođenje odvojenih računa koje se zahtijeva za dominantne (SMP) operatere. Prijelaz na digitalno emitiranje televizijskog programa također je uspješno obavljen. Potpuni prijelaz na

digitalno emitiranje planira se za kraj 2010. godine. Međutim, unatoč postojanju propisa, konkurencija na fiksnom širokopojasnom tržištu još uvijek je ograničena. U lipnju 2010., korisnika širokopojasne mreže bilo je 16%, pri čemu je postojeći operater držao 86% tržišta. Mobilni internet porastao je na 6% do srpnja 2010. godine. Postotak korisnika mobilne telefonije je stabilan i iznosi 136%.

„Krizni porez“ na prihode mobilnih operatera koji je uveden 2009. godine i dalje je na snazi. Analiza njegovih neškodljivih učinaka na liberalizaciju tržišta još nije dana na javnu raspravu budući da ta mjera uglavnom utječe na onog zadnjeg koji uđe na tržište. Dodatni napredak ostvaren je na jačanju administrativnih kapaciteta Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije. Međutim, treba neprestano raditi na obuci i upravljanju kako bi se Agencija razvila u strateškog igrača koji prihvaća cilj “poštene igre,..”. Potrebno je ojačati ulogu Agencije u odnosu na operatere. Trenutačno se radi na većoj transparentnosti odluka i s tim treba nastaviti. Sveukupne pripreme na ovom području dobro napreduju. Međutim, bitne odluke o povećavanju konkurencije tek se trebaju donijeti, naročito one u vezi tržišta širokopojasnog interneta.

Pripreme na području **usluga informacijskog društva** skoro su pri kraju. Međutim, važno je pomno pratiti kretanja u politikama EU-a, na primjer vezano uz program sigurnijeg interneta. Politike informacijskog društva potrebno je dodatno integrirati u sve Vladine politike. Treba i dodatno podići političku svijest kako bi se identificirale sve društvene koristi od informacijskog društva, uključujući potrebu za bržom konkurencijom u svim segmentima tržišta.

Na području **audiovizualne politike** može se izvijestiti o dobrom napretku, naročito kod preuzimanja Direktive o uslugama audiovizualnih medija. Zakon o elektroničkim medijima stupio je na snagu, a Vijeće za elektroničke medije usvojilo je četiri propisa za provedbu tog zakona. Vijeće za elektroničke medije dodatno je ojačano. Međutim, miješanje gospodarskih i političkih interesnih skupina u medijski prostor i dalje je prisutno. Nastavlja se i davanje antikonkurentskih državnih potpora nacionalnoj radioteleviziji (*vidi Poglavlje 8 – Tržišno natjecanje*).

Zaključak

Hrvatska je u ovom poglavlju ostvarila značajan napredak i postigla visoku razinu usklađenosti s pravnom stečevinom. Međutim, potrebni su stalni naponi u jačanju kapaciteta dva nacionalna regulatora kako bi mogli pravilno primjenjivati zakonski okvir. Potrebni su politička volja i tehnički naponi kako bi se poduprla liberalizacija svih segmenata tržišta elektroničkih komunikacija, postigli opipljivi rezultati u smislu razvoja informacijskog društva te promicala konkurencija na radiotelevizijskom tržištu kao i neovisnost javne radiotelevizije.

4.11. Poglavlje 11: Poljoprivreda i ruralni razvoj

Ostvaren je napredak na području **horizontalnih** pitanja. Hrvatska je usvojila okvir za poljoprivrednu politiku za razdoblje 2010–2013. za reformu državnog sustava potpora i daljnje usklađivanje sa zajedničkom poljoprivrednom politikom (ZPP). Hrvatska poljoprivredna politika temelji se na visokoj razini vezanih plaćanja, naročito u sektoru mliječnih proizvoda te za tov stoke, duhan, svinjetinu, ovce i koze. U namjeri da reformira postojeći sustav, Hrvatska je usvojila Zakon o državnim potporama u poljoprivredi. Hrvatska mora pojačati napore kako bi se u potpunosti uskladila s pravnom stečevinom.

Dobar napredak ostvaren je u uspostavi *Agencije za plaćanja* i integriranog administrativnog i kontrolnog sustava (IACS), uključujući sustav identificiranja zemljišta (LIPS). To su ključni elementi za pristupne pregovore u ovom poglavlju. Hrvatska je usvojila plan za uspostavu IACS-

a (uključujući LIPS) i za osnivanje Agencije za plaćanja te ostvarila dobar napredak u njegovoj primjeni. Treba nastaviti raditi na tome da potpuno funkcionalni IACS i Agencija za plaćanja budu uspostavljeni u trenutku pristupanja Uniji.

Napredak je ostvaren u primjeni sustava poljoprivrednih knjigovodstvenih podataka (FADN). Tom sustavu treba dodijeliti dodatne ljudske i proračunske resurse.

Dobar napredak ostvaren je na području **organizacije zajedničkog tržišta**. Hrvatska je usvojila Zakon o uređenju tržišta poljoprivrednih proizvoda i akcijski plan za usklađivanje s organizacijom zajedničkog tržišta što je ključni element za pristupne pregovore u ovom poglavlju. Hrvatska treba nastaviti raditi na tome da u trenutku pristupanja Uniji bude uspostavljen potpuno funkcionalni sustav. Hrvatska je usvojila provedbeni plan za uspostavu registra vinograda do kraja 2010. godine.

Na području **ruralnog razvoja** Hrvatska je dovršila program SAPARD pri čemu nije iskoristila polovicu sredstava koja su joj stajala na raspolaganju. Započela je s provedbom određenih mjera u sklopu Instrumenta prepristupne pomoći za ruralni razvoj (IPARD). Hrvatska mora ubrzati napore na jačanju kapaciteta apsorpcije sredstava za ruralni razvoj.

Hrvatska napreduje u usklađivanju s pravnom stečevinom na području **politike kvalitete i organskog uzgoja**.

Zaključak

Općenito, može se izvijestiti o dobrom napretku u ovom poglavlju, posebice kada je riječ o osnivanju i provedbi Agencije za plaćanja i integriranog administrativnog i kontrolnog sustava kao i organizaciji zajedničkog tržišta. Hrvatska mora poduzeti znatne napore u svim tim područjima kako bi imala potpuno funkcionalne i usklađene sustave u trenutku pristupanja Uniji. Dodatni napor potrebni su i na usklađivanju sustava poljoprivrednih potpora s pravnom stečevinom. Hrvatska treba povećati kapacitet apsorpcije sredstava za ruralni razvoj.

4.12. Poglavlje 12: Sigurnost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika

Može se izvijestiti o dobrom napretku u provedbi strategije preuzimanja, provedbe i primjene pravne stečevine na području sigurnosti hrane, veterinarske i fitosanitarne politike. Vezano uz **opću sigurnost hrane**, Hrvatska je usvojila provedbeno zakonodavstvo koje se temelji na Zakonu o hrani, a koji je usklađen s pravnom stečevinom. Hrvatska mora nastaviti s jačanjem svojih administrativnih i kontrolnih kapaciteta.

Dobar napredak postignut je u **veterinarskom** sektoru usvajanjem nekoliko dodatnih provedbenih zakona temeljenih na Zakonu o veterinarstvu koji je u potpunosti usklađen s pravnom stečevinom. Hrvatska mora nastaviti s tim naporima, naročito po pitanju uspostave granične veterinarske inspekcije i službene kontrole.

O značajnom napretku može se izvijestiti na području **tržišnog plasmana hrane i hrane za životinje**. Hrvatska je usvojila nacionalni program za unapređenje pogona za hranu životinjskog porijekla i za nusproizvode životinjskog porijekla. Sve je manje pogona koji ne ispunjavaju zahtjeve. Hrvatska mora nastaviti provoditi nacionalni program za unapređenje tih pogona. Na području **nusproizvoda životinjskog porijekla** potrebno je riješiti nedostatke, naročito kada je riječ o skladištenju klaoničkog otpada i materijala prve kategorije.

Ostvaren je napredak na području **genetski modificiranih organizama (GMO)** nakon što je usvojeno zakonodavstvo koje se odnosi na uvjete za laboratorije uključene u ispitivanje, kontrolu i praćenje. Osim toga, izmijenjeni su i dopunjeni Zakon o genetski modificiranim organizmima i provedbeni zakoni za praćenje GMO-a. Bit će potrebni daljnji naponi za postizanje potpune usklađenosti. Potrebno je dodatno pojačati laboratorije i administrativne kapacitete kako bi se moglo provoditi navedeno zakonodavstvo.

Dobar napredak nastavlja se u **fitosanitarnom** području nakon što je usvojeno nekoliko dodatnih provedbenih zakona koji se odnose na zaštitu zdravlja bilja, sjemenja i sadnica i registriranje vrsta poljoprivrednih biljaka. Hrvatska mora nastaviti s tim naporima, osobito vezano uz uspostavu granične inspekcije i obuke osoblja.

Zaključak

Ostvaren je dobar sveukupni napredak, naročito u usvajanju i primjeni sekundarnog zakonodavstva. Preuzimanje pravne stečevine je znatno uznapredovalo u svim sektorima. Značajan napredak postignut je usvajanjem nacionalnog programa za pogone koji poboljšavaju kvalitetu hrana životinjskog porijekla i životinjski nusproizvodi. Potrebni su neprekidni naponi u provedbi programa kao i na jačanju administrativnih i kontrolnih kapaciteta te na uspostavi graničnih inspekcija.

4.13. Poglavlje 13: Ribarstvo

Hrvatska je postigla dobar napredak na područjima **upravljanja resursima i flotom te inspekcije i kontrole**. Ta su područja ključni element pristupnih pregovora u ovom poglavlju. Hrvatska nastavlja primjenjivati zakonodavstvo o deklaracijama o iskrcaju i podacima o prodaji. Centar za praćenje ribarstva je u funkciji i zapošljava se dodatno osoblje. Što se tiče statistike, Hrvatska je pri kraju usklađivanja s pravnom stečevinom na području prikupljanja i obrade podataka o ribarstvu i statistike o ribarskim plovilima. Registriranje komercijalnih ribarskih plovila daleko je odmaklo, no treba ga u potpunosti uskladiti s pravnom stečevinom. Uvođenje satelitskog sustava za praćenje plovila još nije dovršeno. Nedostaje sustav ulaza i izlaza. Administrativni i tehnički kapaciteti ribarskih inspekcija su poboljšani, no potrebno je njihovo daljnje jačanje. To naročito uključuje zapošljavanje i obuku dodatnih ribarskih inspektora koji bi obavljali provjere na obali.

Postignut je dobar napredak na području **strukturnih aktivnosti**. Hrvatska je odredila administrativna tijela koja će primjenjivati Europski ribarski fond što je jedan od ključnih elemenata pristupnih pregovora u ovom poglavlju. Potrebno je dati konačan oblik nacionalnoj strategiji za ribarstvo. Hrvatska mora dodatno uskladiti svoje **državne potpore** s pravnom stečevinom.

Može se izvjestiti o dobrom napretku na području **tržišne politike**. Prikupljanje informacija o vrstama, količinama i cijenama se nastavlja. Daljnji napredak na usklađivanju s pravnom stečevinom Hrvatska je postigla usvajanjem Zakona o strukturnoj potpori i uređenju tržišta u ribarstvu što je jedan od ključnih elemenata za pristupne pregovore u ovom poglavlju. Potrebno je uložiti veći napor na osnivanju proizvođačkih udruga i usklađivanju marketinških standarda.

Na području **međunarodnih sporazuma**, Hrvatska je preuzela i primijenila sve preporuke Međunarodne komisije za očuvanje atlantskih tuna (ICCAT) kojima se reguliraju ulov, uzgoj i trgovina. Međutim, potrebni su dodatni naponi na usklađivanju flote i uzgojnih kapaciteta.

Zaključak

Hrvatska je postigla dobar napredak u usklađivanju s pravnom stečevinom na području *ribarstva*. Pripreme su daleko odmakle. Hrvatska treba pojačati napore u provedbi zakonodavstva, naročito u pogledu upravljanja flotom, inspekcije i kontrole te strukturne politike. Isto tako, Hrvatska mora do kraja provesti svoje međunarodne sporazume.

4.14. Poglavlje 14: Prometna politika

Može se izvijestiti o napretku na području **cestovnog prijevoza**. Poboljšana je primjena digitalnog tahografa i on je sada potpuno funkcionalan. Pored toga, osiguravanjem specijalizirane opreme i dodatnom obukom pojačani su inspekcijski kapaciteti te je povećan broj inspektora. Hrvatska treba dodatno povećati svoje administrativne kapacitete za provedbu politike sigurnosti na cestama, uključujući i pravnu stečevinu koja se odnosi na socijalnu politiku.

Ostvaren je dobar napredak na području **željezničkog prijevoza**. Povećani su administrativni kapaciteti željezničkog regulatornog tijela. Agencija za regulaciju tržišta u potpunosti je funkcionalna. Ostvaren je napredak u zakonodavstvu koje se odnosi na sigurnost u željezničkom prometu. Zaposlenicima HŽ Infrastruktura i HŽ Holdinga osigurana je obuka iz područja sigurnosti. Agencije za sigurnost željezničkog prometa i istragu nesreća su osnovane, ali još nisu imenovane njihove uprave i one još ne funkcioniraju. Ostvaren je napredak na preuzimanju i provedbi željezničkog zakonodavstva EU-a. Provodi se razdvajanje funkcija HŽ Infrastrukture i HŽ Holdinga na temelju izmijenjenog i dopunjenog Zakona o željeznici. Željezničko tržište potpuno je otvoreno samo za hrvatska poduzeća, a pristup morskim i riječnim lukama još uvijek ima samo postojeće državno željezničko poduzeće. Od 2009. godine, HŽ Infrastruktura objavljuje Izvješće o mreži i obrasce sa zahtjevom za trasu na hrvatskom i engleskom jeziku.

Ostvaren je napredak u zakonodavstvu o **prometu unutarnjim plovnim putovima** koje je usvojeno nakon hrvatskog plana za razvoj unutarnjih plovnih putova (2007–2012). Osim što sudjeluje u pripremi Dunavske strategije, Hrvatska aktivno sudjeluje u regulaciji rijeke Save, posebice na usklađivanju riječnih obala i drugih tehničkih pitanja. To čini u uskoj suradnji sa Savskom komisijom.

U studenom 2009. godine, Hrvatska je usvojila novi Zakon o **kombiniranom prometu** kojeg je potrebno revidirati u manjoj mjeri kako bi bio usklađen s pravnom stečevinom.

Ostvaren je dobar napredak na području **zračnog prometa**. Agencija za civilno zrakoplovstvo dobro funkcionira. Dovršena je provedba prve faze Sporazuma o osnivanju Zajedničkog europskog područja letenja (ECAA). Preuzevši najveći dio zakonodavnog okvira za jedinstveno europsko nebo, Hrvatska je ostvarila dobar napredak na području upravljanja zračnim prometom i sudjeluje u integriranju regionalnog zračnog prostora u funkcionalni blok zračnih prostora. Međutim, potrebne su još izmjene i dopune Zakona o zračnom prometu i daljnji koraci kako bi se osigurala potpuna usklađenost s dijelom pravne stečevine koji se odnosi na zrakoplovstvo.

Može se izvijestiti o dobrom napretku na području **pomorskog prometa**. Uvođenje sustava za nadzor i upravljanje pomorskim prometom (VTMIS) još uvijek traje. Hrvatska je na „bijeloj listi“ Pariškog memoranduma o razumijevanju. Ostvarila je dobar napredak na poboljšavanju administrativnih kapaciteta za sigurnost pomorskog prometa.

Hrvatska namjerava sudjelovati u programu **satelitske navigacije** Galileo koji se sastoji od EGNOS-a (European Navigation Overlay System – Europska geostacionarna navigacijska prekrivajuća služba) i Galileja.

Zaključak

Ostvaren je daljnji napredak i, općenito, razina usklađenosti u ovom poglavlju je dobra. Potrebni su dodatni naponi za provođenje i primjenu pravne stečevine. To naročito vrijedi za neprekidnu provedbu prve faze i rad na drugoj fazi Sporazuma ECAA-e, privođenje kraju usklađivanja zrakoplovnog zakonodavstva i potpuno funkcioniranje agencija za sigurnost željezničkog prometa i istragu nesreća.

4.15. Poglavlje 15: Energetika

Hrvatska je u listopadu 2009. usvojila novu Strategiju energetskog razvoja do 2010. godine.

Postignut je određeni napredak na području **sigurnosti opskrbe**. Što se tiče osiguravanja obveznih zaliha nafte koje odgovaraju potrošnji od 90 dana, Hrvatska je prilagodila svoj plan za sigurnost, formiranje i nadopunjavanje obveznih zaliha nafte i naftnih proizvoda te za njihovo skladištenje i regionalnu distribuciju s ciljem usklađivanja s novom Direktivom o naftnim zalihama. U svibnju 2010. godine, agencija za upravljanje naftnim zalihama potpisala je dugoročne ugovore o skladištenju 480.000 m³ sirove nafte i 120.000 m³ naftnih proizvoda. Ti ugovori će omogućiti izgradnju novih skladišnih kapaciteta u Hrvatskoj. Hrvatska Uredba o sigurnosti opskrbe prirodnim plinom izmijenjena je u prosincu 2009. godine kako bi se preciznije definirale mjere za smanjenje ili prekidanje opskrbe pojedinačnim potrošačima u slučaju krize. Usvojeno je provedbeno zakonodavstvo o koncesijskim naknadama za distribuciju plina i za izgradnju plinskog sustava. Na području sigurnosti opskrbe, Hrvatska i dalje djelomično ostvaruje zacrtane ciljeve.

Ostvaren je određeni napredak u vezi s **unutarnjim tržištem električne energije**. Hrvatska je usvojila pravila za zajedničke dražbe s Mađarskom. Tržištem električne energije još uvijek dominira samo jedan opskrbljivač, a isti je slučaj i na tržištu plina. Na prijedlog Vlade, parlament je u srpnju 2010. raspustio članove odbora regulatorne agencije (HERA), smatrajući da je HERA potkopavala stabilnost tržišta kršeći načela učinkovitosti i štednje koje bi trebalo primjenjivati u administrativnim pitanjima. Hrvatska mora ojačati neovisnost i ovlasti regulatora. Hrvatski TSO usporava proces uspostave regionalne koordinacije za alokaciju kapaciteta i upravljanje zagušenjem u električnoj mreži.

O određenom napretku može se izvijestiti na području **obnovljivih izvora energije**.

Vlada je u lipnju 2010. usvojila nacionalni Akcijski plan za obnovljivu energiju, kako to predviđa nova Direktiva o obnovljivoj energiji. Izmijenjene su zajamčene tarife (*feed-in* tarife) za struju proizvedenu iz obnovljivih izvora energije i kogeneracijom. Usvojena je provedbena legislativa o poticajima za korištenje biogoriva u transportu. Hrvatska neće ispuniti svoj cilj u poticanoj proizvodnji električne energije iz obnovljivih izvora energije koji si je postavila za 2010. godinu. Složena i dugotrajna administrativna procedura predstavlja destimulans za porast ulaganja u obnovljive izvore energije. Usklađivanje zakonodavstva je daleko odmaklo, no bit će potrebni znatni naponi želi li Hrvatska ostvariti svoj cilj da do 2020. godine 20% neposredne potrošnje energije pokriva iz obnovljivih izvora.

Može se izvijestiti o napretku na polju **energetske učinkovitosti**. Usvojeni su provedbeno zakonodavstvo za energetska učinkovitost u zgradama i metoda za izračunavanje uštede energije u finalnoj potrošnji. Vlada je u siječnju 2010. usvojila i dokument o nacionalnom kogeneracijskom potencijalu. Prvi nacionalni akcijski plan o energetske učinkovitosti usvojen je u travnju 2010. godine.

Usklađivanje s pravnom stečevinom je uznapredovalo.

Ostvaren je dobar napredak na području **nuklearne sigurnosti i zaštite od zračenja**. Usvojen je Zakon o radiološkoj i nuklearnoj sigurnosti. Funkcije dvaju regulatornih tijela formalno su ujedinjene u sklopu Državnog zavoda za radiološku i nuklearnu sigurnost, no to spajanje još nije potpuno dovršeno. Osim toga, funkcije inspekcije još uvijek ima Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, što bi moglo dovesti u pitanje neovisnost regulatornog tijela za zaštitu od zračenja. Direktive Euratoma o informiranju javnosti i o prijevozu radioaktivnog otpada i tvari još nisu preuzete. Još ne postoji nacionalni plan za nuklearne nezgode. Nekoliko propisa koji se odnose na medicinsku i profesionalnu izloženost zračenju još nije provedeno. Potrebno je dodatno jačanje administrativnih kapaciteta na ovom području.

Zaključak

Ostvaren je daljnji napredak i, općenito, razina usklađenosti u ovom poglavlju je visoka. Unatoč tome, potrebni su dodatni naponi na provedbi pravne stečevine, naročito po pitanju otvaranja plinskog tržišta i tržišta električne energije te alokacije kapaciteta, kao i po pitanju ostvarivanja ciljeva EU-a vezanih za obnovljive izvore energije i energetske učinkovitost. Nadalje, potrebno je pojednostaviti administrativne procedure vezane za obnovljive izvore energije. Potrebno je uložiti znatne napore kako bi se osigurali administrativni kapaciteti i neovisnost regulatornih agencija energetskega sektora.

4.16. Poglavlje 16: Porezi

O ograničenom napretku može se izvijestiti na području **neizravnog oporezivanja** budući da je hrvatsko zakonodavstvo u velikoj mjeri usklađeno s pravnom stečevinom. Međutim, dodatno usklađivanje potrebno je na području PDV-a, naročito u pogledu smanjenih stopa i izuzeća od poreza, slobodnih zona i posebnih programa, kao i na području *trošarina*, naročito za kavu i kavene proizvode, te na naplatu carine za ugljen, plin i električnu energiju, minimalne stope i male proizvođače. Odredbe koje se odnose na oporezivanje automobila tek treba uskladiti s pravnom stečevinom.

Na području **izravnog oporezivanja**, Hrvatska je započela pripreme za bilateralne sporazume o ušteđevinama koji predviđaju mjere koje su iste kao one u Direktivi 2003/48/EZ i koji bi se sklopili s relevantnim ovisnim ili pridruženim teritorijima zemalja članica. Na tom području, hrvatsko zakonodavstvo je u velikoj mjeri usklađeno s pravnom stečevinom.

Može se izvijestiti o određenom napretku na području **administrativne suradnje i uzajamne pomoći**. Osobna identifikacija je sada obvezna za porezne prijave, ubiranje poreza i povrat poreza. Pripreme za administrativnu suradnju i uzajamnu pomoć sa zemljama članicama u velikoj su mjeri dovršene, uključujući i osnivanje Središnjeg ureda za vezu i Ureda za vezu za trošarine.

Hrvatska je ostvarila dobar napredak na području **operativnih kapaciteta i kompjutorizacije**. Dvršene su pripreme za razvoj nacionalne aplikacije Elektroničkog sustava za razmjenu informacija o PDV-u (VIES) i sustava kontrole kretanja trošarinske robe (EMCS v3). Kompletno testiranje moglo bi se provesti nakon spajanja na mrežu. Potrebno je uložiti daljnje napore na jačanju informatičkih kapaciteta porezne i carinske uprave i dovršavanju informatičkih aplikacija koje su obvezne u trenutku pristupanja Uniji.

Zaključak

U ovom je poglavlju postignut napredak, naročito vezano za operativne kapacitete i kompjutorizaciju. Hrvatsko zakonodavstvo na području izravnog i neizravnog oporezivanja u

velikoj je mjeri usklađeno s pravnom stečevinom. Unatoč tome, potrebno je dodatno usklađivanje, naročito na području PDV-a i trošarina. Treba nastaviti ulagati napore na jačanju administrativnih kapaciteta, uključujući informatičko-tehnološku međusobnu povezanost.

4.17. Poglavlje 17: Ekonomska i monetarna politika

Može se izvijestiti o znatnom napretku u usklađivanju na području **monetarne politike** koje je dovršeno izmjenama Ustava koje osiguravaju potpunu neovisnost Središnje banke.

Određeni napredak ostvaren je na području **ekonomske politike**. Institucionalni i tehnički kapaciteti za razvoj srednjoročnog makroekonomskog i fiskalnog okvira i dalje se poboljšavaju. Pretpristupni ekonomski program (PEP) za razdoblje 2010–2012. predstavio je sveobuhvatni i usklađeni makroekonomski i fiskalni okvir za ekonomsku politiku. Uslijed neočekivano dugotrajne ekonomske krize u zemlji, znatno je smanjena važnost PEP-a kao ključnog dokumenta za kreiranje ekonomske politike. Vlada je razvila sveobuhvatni Program gospodarskog oporavka u kojem se izlaže srednjoročna i dugoročna strategija strukturne reforme. Provedba je započela 2010., a predviđa se da će biti dovršena do 2020. godine. Sačuvan je široki politički konsenzus o bitnim elementima tržišnog gospodarstva. Fiskalno izvještavanje još uvijek treba uskladiti sa standardima ESA95.

Zaključak

Ostvaren je daljnji napredak na području ekonomske i monetarne politike. Općenito, usklađivanje s pravnom stečevinom na ovom području je dovršeno. Međutim, potrebno je dodatno poboljšati koordinaciju politika.

4.18. Poglavlje 18: Statistika

Može se izvijestiti o dobrom napretku na području **statističke infrastrukture**. Neznatno je povećan broj zaposlenika u Državnom zavodu za statistiku (DZS). Integracija regionalnih ureda u DZS stupila je na snagu 1. siječnja 2010. godine. Reorganizira se rad regionalnih ureda. Taj prioritet iz Pristupnog partnerstva je ispunjen. Ciljevi glavnog statističkog plana su dosad ostvareni. Suradnja s drugim službenim pružateljima statističkih podataka dodatno je poboljšana, a povećana je i razmjena administrativnih podataka. Usvojena je i provodi se strategija za difuziju statističkih podataka. Odgovornosti DZS-a za sastavljanje obavijesti o prekomjernom deficitu trebalo bi znatno povećati, a DZS bi u tome trebao imati glavnu metodološku ulogu. Pripreme na ovom području znatno su uznapredovale.

Dobar napredak postignut je na području **klasifikacija i registara**. DZS je uspostavio klasifikacijsku bazu podataka. Klasifikacija djelatnosti u skladu s NACE Rev. 2 stavljena je u upotrebu. Pokrivenost i kvaliteta poslovnog registra dodatno su poboljšane. Pripreme na ovom području napreduju.

Dobar napredak postignut je na području **statistike po sektorima**. Pripreme za idući popis stanovništva i kućanstava dobro napreduju. Što se tiče socijalne statistike, provedeno je prvo redovito istraživanje dohotka i životnih uvjeta. Na području nacionalnih računa ostvaren je značajan napredak. Razjašnjeno je organiziranje zadaća i sastavljen je detaljni radni plan. Dobro napreduje rad na uspostavi statističkih podataka o vanjskoj trgovini u skladu sa sustavom Intrastat. Na području kratkoročne poslovne statistike stvoreni su novi pokazatelji. Statistički podaci o industrijskoj proizvodnji (Prodcom), energetici i prometu sada su u potpunosti usklađeni s pravnom stečevinom. Znatno napredak ostvaren je na području poljoprivredne statistike, naročito

u vidu većeg korištenja izvora administrativnih podataka, statistike o voćnjacima i vinogradima te ekonomskim računima za poljoprivredu. Što se tiče statistike na području znanosti i tehnologije, ostvaren je daljnji napredak na usklađivanju s propisima EU-a. Pripreme na ovom području znatno su uznapredovale.

Zaključak

Znatan napredak ostvaren je u modernizaciji statističke infrastrukture. Općenito, ostvarena je dobra razina usklađenosti. Međutim, potrebni su dodatni naponi kako bi hrvatska statistika u potpunosti zadovoljavala uvjete EU-a.

4.19. Poglavlje 19: Socijalna politika i zapošljavanje

Ostvaren je dobar napredak na području **radnog prava**. Novi Zakon o radu stupio je na snagu. Usklađivanje zakonodavstva je uznapredovalo, no potrebno ga je dovršiti. *Hrvatska* garancijska agencija je započela s radom, no još nema dovoljno osoblja. Ured za vezu za raspoređivanje zaposlenika osnovan je u sklopu Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva.

Nastavlja se napredak na području **zaštite zdravlja i sigurnosti na radu** i to kroz konsolidaciju kapaciteta Odjela zaštite na radu u sklopu Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, Državnog inspektorata i Zavoda za zaštitu zdravlja i sigurnosti na radu. Postojeći broj inspektora rada koji se bave zaštitom zdravlja i sigurnošću na radu još uvijek je manji od broja predviđenog Zakonom o državnom inspektoratu.

Na području **socijalnog dijaloga** ostvaren je mali napredak. Došlo je do određenih poboljšanja u sustavu glasanja u Gospodarsko-socijalnom vijeću i u osnivanju tri sektorska vijeća. Međutim, jačanje socijalnog dijaloga u procesu donošenja odluka i u kreiranju politika i dalje je ključno pitanje koje treba riješiti. Tijekom razdoblja pokrivenog izvješćem došlo je do pogoršanja klime za tripartitni dijalog jer su sindikati smatrali da to tijelo nije razmatralo novo zakonodavstvo kako treba. To je rezultiralo privremenom suspenzijom njihovog sudjelovanja: Gospodarsko-socijalno vijeće još uvijek ne nastavlja s radom. Kapaciteti socijalnih partnera i dalje su slabi. Još nisu usvojeni kriteriji zastupljenosti za sudjelovanje sindikata u kolektivnim pregovorima. Potrebno je nastaviti s pripremanjima na tom području.

Određeni napredak ostvaren je na području **politike zapošljavanja**. Ono što je postignuto nakon potpisivanja Zajedničke procjene prioriteta politike zapošljavanja u velikoj je mjeri zadovoljavajuće. Usvojen je ambiciozni Program gospodarskog oporavka koji sadrži mjere čiji je cilj veća dinamičnost tržišta rada (*vidi Gospodarske kriterije*). Uvođenje načela fleksibilnosti potrebno je poduprijeti utvrđivanjem staze koju treba slijediti. I dalje postoje strukturalne slabosti na tržištu rada kao što je, na primjer, niska stopa zaposlenosti. Unapređenju obrazovnog sustava posvećena je određena pozornost, no inicijative za cjeloživotno učenje još nisu rezultirale strateškim pristupom.

Dobar napredak postignut je u pripremanjima za **Europski socijalni fond**. Operativna struktura odgovorna za Operativni program IV. komponente IPA-e (razvoj ljudskih resursa) dobro funkcionira. Nastavljena je odgovarajuća obuka. Međutim, uočeno je kašnjenje sa zapošljavanjem osoblja.

Može se izvijestiti o određenom napretku na području **socijalne uključenosti**. Ono što je učinjeno nakon potpisivanja Zajedničkog memoranduma o socijalnom uključivanju uglavnom je zadovoljavajuće. Potrebno je dodatno razvijati koherentne sustave praćenja i evaluacije kojima bi se ocjenjivale reforme politika na ovom području. Napredak na području administrativne i

fiskalne decentralizacije socijalnih usluga i dalje je ograničen. Prijelaz s institucionalne skrbi na skrb u zajednici nastavlja se sporim tempom, naročito za osobe s mentalnim invaliditetom. Puni učinak gospodarske krize na siromaštvo tek treba utvrditi; djeca su tu najranjivija skupina. Usvajanje Zakona o socijalnoj skrbi odgođeno je bez jasnog opravdanja.

Najveći broj pritužbi koje prima pravobraniteljica za *osobe s invaliditetom* odnose se na ostvarivanje socijalnih prava. U javnom sektoru nisu ispunjene kvote zapošljavanja. Proračunska ograničenja još uvijek sprječavaju Ured pravobraniteljice da ojača svoju zastupljenost na regionalnoj i lokalnoj razini.

Hrvatska je ostvarila određeni napredak na području **socijalne zaštite**. Poduzeti su koraci na izjednačavanju dobi za odlazak u mirovinu za žene i muškarce. Potrebni su dodatni naponi na poboljšavanju zapošljavanja starijih radnika i zaštiti starijih osoba bez dohotka. Omjer potpora i deficita u javnom sustavu generacijske solidarnosti pogoršao se uslijed gospodarske krize. Hrvatska nastavlja s opsežnom reformom zdravstvenog sustava. Reforma socijalne pomoći čija je svrha veća ciljanost socijalnih izdataka još uvijek se provodi.

Ostvaren je dobar napredak na području **nediskriminacije**. Preuzete su relevantne direktive. Međutim, neke odredbe zahtijevaju dodatno usklađivanje s pravnom stečevinom; to su one koje se odnose na iznimke od načela nediskriminacije. Proračunska ograničenja i nedovoljni ljudski resursi i dalje ograničavaju sposobnost pravobranitelja da obavlja sve zadaće koje mu propisuje Zakon o suzbijanju diskriminacije. Praćenje slučajeva diskriminacije je uspostavljeno, no potrebno je dodatno usklađivanje. Nacionalne manjine još uvijek nisu proporcionalno zastupljene u javnim tijelima i službama, uključujući i lokalnu i regionalnu razinu.

(Vidi: Politički kriteriji – Ekonomska i socijalna prava)

Općenito, ostvaren je dobar napredak na području **jednakih mogućnosti**. S usklađivanjem se odmaklo prilično daleko, no treba ga dovršiti kada je riječ o Zakonu o roditeljskim potporama i Zakonu o zaštiti na radu. Dobar napredak postignut je na uvođenju pitanja ravnopravnosti spolova u javne politike i u zakonodavstvo za sprječavanje diskriminacije. Jačaju kapaciteti Ureda pravobraniteljice za ravnopravnost spolova. Ostvaren je napredak u provedbi nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova za razdoblje 2006–2010. Što se tiče tržišta rada, učinjena su značajna poboljšanja na usklađivanju natječaja za radna mjesta sa Zakonom o ravnopravnosti spolova. Nastavljaju se aktivnosti na podizanju svijesti o ravnopravnosti spolova. Međutim, uvjeti za zapošljavanje žena još uvijek nisu povoljni.

Zaključak

Općenito, u ovom poglavlju postignut je dobar napredak i pripreme se, općenito, odvijaju dobro. Ostvarena je dobra razina usklađenosti s pravnom stečevinom, a pripreme napreduju. Međutim, usklađenost zakonodavstva još uvijek je manjkava, naročito po pitanju usvajanja direktiva o radnom pravu koje nisu obuhvaćene Zakonom o radu, te na području sprječavanja diskriminacije i ravnopravnosti spolova. Zakon o socijalnoj skrbi još nije usvojen. Dužnu pozornost treba posvetiti funkcioniranju socijalnog dijaloga. Potrebno je dodatno jačanje administrativnih kapaciteta.

4.20. Poglavlje 20: Poduzetništvo i industrijska politika

Određeni je napredak ostvaren na području načela koja se odnose na **poduzetništvo i industrijsku politiku**. Dodatni naponi uloženi su na području primjene načela politike poduzetništva, naročito u smislu Zakona o malim poduzetnicima za Europu (*Small Business Act fo Europe*). Vlada je usvojila razvojnu strategiju kako bi promicala poduzetništvo žena.

Usklađivanje hrvatske definicije “malog i srednjeg poduzetništva“ s definicijom koju preporuča pravna stečevina još nije dovršeno. Daljnji je napredak ostvaren na području registracije poduzeća, naročito u vidu uvođenja on-line prijave za upis u e-registar, no to još ne funkcionira u potpunosti.

Nakon donošenja odluke o ukidanju Agencije za procjenu regulatornih učinaka, Vlada je usvojila uredbu kojom se mijenjaju struktura i funkcije Vladinog Ureda za zakonodavstvo, a kojemu je dodijeljena dužnost procjene regulatornih učinaka u Hrvatskoj. Vladin Ured za zakonodavstvo poduzima korake kako bi bio u stanju profesionalno obavljati procjene regulatornih učinaka.

Mjere vezane uz industrijsku politiku poduzete su kako bi ublažile učinke krize. U travnju 2010. godine, Vlada je usvojila Program gospodarskog oporavka koji sadrži mjere za unapređenje poslovnog okruženja i stvaranje konkurentnog gospodarstva (*vidi Gospodarski kriteriji*). Međutim, procjena učinkovitosti mjera u sadašnjoj industrijskoj strategiji nije izvršena.

Na području **instrumenata poduzetništva i industrijske politike** Hrvatska je ostvarila određeni napredak, uglavnom zahvaljujući aktivnom sudjelovanju u europskom Programu za konkurentnost i inovacije (CIP). Hrvatska sudjeluje i u Europskoj poduzetničkoj mreži.

Ostvaren je određeni napredak na području **sektorskih politika**, na primjer u brodograđevnoj industriji gdje je natječajna procedura dovršena u svibnju (*vidi Poglavlje 8 o čeliku i brodogradnji*). Dodatni napredak ostvaren je u turizmu usvajanjem zakonodavstva za provedbu Zakona o turističkim zajednicama i o promociji hrvatskog turizma.

Zaključak

Hrvatska je u ovom poglavlju ostvarila napredak, naročito u pogledu načela i instrumenata politike. Općenito, usklađenost s pravnom stečevinom u ovom je poglavlju vrlo visoka. Daljnji naponi trebali bi se usredotočiti na unapređenje poslovnog okruženja kroz smanjivanje administrativnih opterećenja te na inovacije i vještine. Potrebno je dovršiti usklađivanje definicije malih i srednjih poduzeća s definicijom iz pravne stečevine. Treba nastaviti s nastojanjima da se restrukturiraju čelična i, posebno, brodograđevna industrija.

4.21. Poglavlje 21: Transeuropske mreže

U razvoju **prometnih mreža** ostvaren je dobar napredak. Hrvatska je i dalje aktivna u suradnji koja proizlazi iz memoranduma o razumijevanju o razvijanju Osnovne regionalne prometne mreže jugoistočne Europe. Hrvatska nastavlja provoditi višegodišnji razvojni plan za razdoblje 2010–2014. za Prometno promatračko tijelo jugoistočne Europe (SEETO). Hrvatska je postigla dobar napredak na provedbi željezničkog projekta i projekta unutarnjih plovni putova IPA i ISPA te je počela pripremati Transportni operativni program za kohezijski i strukturni fond.

Kad su u pitanju **energetske mreže**, novi dvostruki vod od 400 kV Ernestinovo – Pecs (Mađarska) trenutačno je u fazi testiranja. U tijeku je izgradnja plinskog interkonektora Hrvatska – Mađarska. Nastavljaju se pripreme za izgradnju terminala za ukapljeni plin Adria na otoku Krku. Međutim, sponzori projekta odlučili su prije ljeta odgoditi odluku o ulaganju. Napredak se ostvaruje na izgradnji obalnog plinovoda prema jugu (do Ploča) koji je dio plinskog prstena Energetske zajednice.

Što se tiče **telekomunikacijskih mreža**, Hrvatska aktivno sudjeluje u stupu «Informacijske i komunikacijske tehnologije» u sklopu Okvirnog programa za konkurentnost i inovacije (CIP).

Zaključak

Hrvatska je ostvarila daljnji napredak na razvijanju svojih prometnih, energetskih i telekomunikacijskih mreža u 2010. godini. Usklađivanje s pravnom stečevinom je dovršeno.

4.22. Poglavlje 22: Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata

U **zakonodavnom okviru** postignut je daljnji napredak, potreban kako bi se osiguralo da operacije financirane od strane strukturnih fondova budu u potpunosti kompatibilne s politikama EU-a; zakonodavstvo je sada u najvećoj mjeri usvojeno. Međutim, potrebno je osigurati punu provedbu zakonodavnog okvira na svim razinama i to dodatnom izgradnjom administrativnih kapaciteta i osiguravanjem uputa za one koji trebaju provoditi to zakonodavstvo.

Pripreme na ovom području već su daleko odmakle.

Napredak je ostvaren u pogledu **institucionalnog okvira**. Hrvatska je usvojila napredne individualne organizacijske razvojne strategije za organizacije koje su ključne za upravljanje kohezijskom politikom i njezinu provedbu. Na osnovi tih strategija, Hrvatska je odredila institucionalne strukture za upravljanje strukturnim instrumentima. Pripreme na ovom području su znatno odmakle.

Ostvaren je određeni napredak na području **administrativnih kapaciteta**. Strategija za institucionalni razvoj i izgradnju kapaciteta, koja obuhvaća i strategiju planiranja karijera i plaća za državne službenike koji će upravljati fondovima EU-a, podnesena je Komisiji. U veljači je usvojeno rješenje kojim se broj osoblja povećava za gotovo 300 i kojim se pojačava program obuke za strukture IPA-e do kraja 2010. godine. Međutim, pripreme za provedbu kohezijske politike potrebno je znatno ojačati poboljšavanjem administrativnih kapaciteta i projektnih ideja (naročito po pitanju prometa i zaštite okoliša). I faza programiranja i izgradnja institucionalnog sustava u skladu sa IPA-om dobro su obavljene, no dosadašnja uspješnost provedbe u skladu sa IPA-om varira, uglavnom zbog ograničenih administrativnih kapaciteta nekih tijela IPA-e. Provedba većih projekata kasni zbog slabe kvalitete aplikacija za projekte i natječajne dokumentacije. Kako bi se omogućio glatki prijelaz s IPA-e na opsežnije financiranje iz strukturnih i kohezijskih fondova potrebni su dodatni napor na izgradnji nužne stručnosti, a treba osigurati i transfer znanja između relevantnih tijela. Potrebno je pojačati predanost i vlasništvo resornih ministarstava te broj osoblja i politiku zadržavanja osoblja. Pripreme na ovom području napreduju.

Dobar napredak ostvaren je u **programiranju**. Osnovano je ministarsko Povjerenstvo za korištenje fondova EU-a, a u njemu sudjeluju najviši politički dužnosnici. Hrvatska je revidirala svoj Nacionalni strateški referentni okvir. To je sada napredni i opsežni dokument koji sažeto prikazuje glavne prioritete i očekivane rezultate pomoći u sklopu kohezijske politike. U srpnju 2010. godine Hrvatska je započela s javnim konzultacijama vezanim uz Nacionalni strateški referentni okvir. Sastavljeni su nacrti operativnih programa za strukturne i kohezijske fondove. Potrebno je povećati napredak na pripremi prikladnih, zrelih projekata. Pripreme su na ovom području već prilično odmakle.

Dobar je napredak ostvaren na području **praćenja i ocjenjivanja** operativnih programa IPA-e. Daljnji je napredak ostvaren uspostavom i pokretanjem sustava za praćenje i ocjenjivanje za strukturne fondove, uključujući elektroničko-informatički sustav upravljanja koji radi u sklopu IPA-e. Hrvatska koristi i informatički alat LOTRAR koji prati apsorpciju sredstava iz fondova. Pripreme su na ovom području poprilično uznapredovale.

O određenom napretku može se izvijestiti na području **financijskog upravljanja i nadzora** (*Vidi Poglavlje 32 – Financijski nadzor*). Nastavlja se primjena planova za daljnje jačanje sustava financijskog upravljanja i nadzora. Naknadne revizije IPA-inog delegiranja upravljanja potvrdile su da su interne nadzorne procedure općenito zadovoljavajuće. Hrvatska treba izgraditi svoje kapacitete na tim područjima. Pripreme na ovom području napreduju.

Zaključak

U ovom poglavlju ostvaren je dobar napredak, osobito na pripremi strateških dokumenata i određivanja institucija i mehanizama koji će provoditi kohezijsku politiku EU-a. Administrativni kapaciteti dodatno su ojačani zapošljavanjem i obukom osoblja. Hrvatska je daleko odmakla u pripremanju za kohezijsku politiku i treba dovršiti pripreme tako što će se usredotočiti na uspostavu zrelih projektnih ideja i apsorpciju sredstava.

4.23. Poglavlje 23: Pravosuđe i temeljna prava

Na području **pravosuđa** postignut je određeni napredak.

Dobar je napredak ostvaren kada je riječ o neovisnosti pravosuđa koje je ojačano amandmanima na Ustav i zakonima o Državnom sudbenom vijeću (DSV), uredima državnih odvjetnika i sudovima. Prema novim ustavnim odredbama, DSV će ubuduće imati jedanaest članova: sedam sudaca koje biraju njihovi kolege, te dva profesora prava i dva člana parlamenta. Slično rješenje primjenjivat će se kod Državnoodvjetničkog vijeća (DOV). Ostale odredbe dodatno smanjuju rizik od miješanja politike u pravosuđe: od sada će DSV, a ne Ministarstvo pravosuđa, imenovati predsjednike sudova, predsjednik Vrhovnog suda imat će veći nadzor nad upravljanjem sudovima, a ukinut je petogodišnji pokusni rok za suce. Međutim, i dalje postoje nedostaci u funkcioniranju DSV-a i DOV-a. Općenito, važno je da ta tijela demonstriraju neovisnost i odgovornost, posebice kad obavljaju svoje ključne funkcije na području imenovanja, discipline i upravljanja karijerama kako bi se osigurala djelotvorna samoregulacija sudske profesije.

Napredak je ostvaren i u smislu uvođenja ujednačenih, transparentnih, objektivnih i nacionalno primjenljivih kriterija za imenovanje sudaca i državnih odvjetnika. Upravo se uspostavlja potpuno nov sustav selekcije temeljen na školi za pravosudne dužnosnike u sklopu Pravosudne akademije. Od listopada 2010., kandidati za položaj suca ili državnog odvjetnika morat će proći prijemni ispit za školu za pravosudne dužnosnike, nakon čega slijede dvije godine početne obuke i završni ispit. U svrhu imenovanja do kojih će doći u međuvremenu uvedena je revidirana procedura izbornog postupka za nove suce. Usvojeni su i provedbeni propisi kojima se uvode izborni kriteriji, uključujući i pismeni i usmeni ispit kojeg će provoditi DSV.

No oba ta izborna sustava potrebno je ispitati u praksi. Još ne postoje podaci o uspješnosti imenovanja temeljeni na revidiranim kriterijima. Kriteriji za ocjenjivanje na usmenom ispitu neodređeni su i nije jasno kako će se primjenjivati u praksi. Potrebna su dodatna provedbena pravila. DSV nema dovoljne kapacitete za obavljanje svoje nove zadaće iako će usvojeno zakonodavstvo rasteretiti članove od 50% njihovog uobičajenog rada, a bit će uspostavljene i jače pomoćne službe za DSV. Bit će potrebno pažljivo upravljanje dvama izbornim postupcima (od strane DSV-a i Pravosudne akademije), posebno zato što se očekuje da će se oni odvijati paralelno do siječnja 2013. godine.

Određeni napredak ostvaren je na području nepristranosti pravosuđa. DSV je usvojio transparentniju metodologiju kojom će lokalna sudbena vijeća ocjenjivati suce u svrhu promaknuća. Državno sudbeno vijeće povelu je 14 stegovnih postupaka u 2009. godini. Međutim, pet njih nije prihvaćeno zato što su ih povelu vršitelji dužnosti, a ne stalni predsjednici suda, a šest

ih još traje. Stegovni postupci rezultirali su samo jednom globom, jednim oslobađanjem i jednom sudačkom ostavkom nakon pokretanja postupka. Državno sudbeno vijeće nije u 2009. godini vodilo niti jedan stegovni postupak. Stegovnim postupcima protiv odvjetnika i sudaca i dalje nedostaje transparentnosti. Potrebna su daljnja poboljšanja kako bi se osigurala sustavna provjera imovinskih kartica sudaca i državnih odvjetnika.

Dobar napredak ostvaren je na području stručnosti i kompetentnosti pravosuđa. Pravosudna akademija postala je institucija koja je neovisna o Ministarstvu pravosuđa; ima svoj vlastiti proračun i više zaposlenih. Akademiji su na raspolaganje dane stalne prostorije i upravo se obnavljaju. U međuvremenu, na raspolaganje joj je stavljen alternativni, poboljšani smještaj, isto kao i DSV-u i DOV-u. Nastavljeno je sa stručnom edukacijom, uključujući početnu obuku i obuku iz prava EU-a. Usvojeno je provedbeno zakonodavstvo potrebno za osnivanje škole za pravosudne dužnosnike. Općenito, potrebna su poboljšanja u objavljivanju sudskih odluka i u pristupu tim odlukama s obzirom na razvoj sudske prakse i u interesu informiranja javnosti.

Napredak je ostvaren kada je riječ o učinkovitosti pravosuđa. Količina zaostalih slučajeva smanjena je za daljnjih 10% (796.000 u prosincu 2009. naspram 887.000 u 2008. godini). Dobar napredak postignut je i u smanjivanju broja slučajeva starijih od tri godine. Stare građanske parnice smanjene su za 17% (na 84.251), a stari kazneni slučajevi za 16% (na 3.667). Općenito, sudovi su povećali produktivnost. Međutim, količina zaostalih slučajeva smanjena je neravnomjerno, od suda do suda. Neki sudovi i dalje imaju neproporcionalno velik broj starih građanskih parnica, na primjer općinski sudovi u Zagrebu, Splitu i Zadru. Još uvijek su problematične i određene kategorije slučajeva. Broj prisilnih izvršenja sudskih odluka je u porastu i na njih otpada 40% svih građanskih parnica. Problemi s izvršenjem sudskih odluka i dalje sprječavaju učinkovit rad pravosuđa. Potrebno je usvojiti Zakon o privatnim sudskim ovršiteljima i izmjene i dopune Zakona o izvršnom postupku. Gospodarska kriza izazvala je brojne stečajne postupke (njihov je broj porastao za 22%) što je opteretilo trgovačke sudove. Rješavanje upravnih slučajeva i dalje je sporo, nedostaje mu transparentnost i nije u skladu s europskim standardima. Zaostali slučajevi predstavljaju konstantu u zadnje dvije godine (36.460 u 2009. naspram 36.802 u 2008. godini), a slučajevi u prosjeku traju više od tri godine.

Ostvaren je određeni napredak u racionalizaciji sudske mreže. Došlo je do prvih fizičkih spajanja općinskih sudova. Usvojene su izmjene i dopune Zakona o prekršajima, kojim se broj prekršajnih sudova smanjuje sa 114 na 63. Međutim, nijedan prekršajni sud još nije fizički spojen s drugim; planira se da će njihovo spajanje u potpunosti biti dovršeno do 2019. godine. Odjel Ministarstva pravosuđa koji nadzire proces racionalizacije nema dovoljno osoblja. Financijski učinak racionalizacije sudova nije poznat, što dovodi u pitanje njezinu provedbu u praksi. Potrebni su daljnji koraci kako bi se racionalizacija proširila na županijske sudove, urede državnih odvjetnika i trgovačke sudove.

Što se tiče infrastrukture i opremljenosti sudova, ostvaren je ograničeni napredak. Upravo traje širenje integriranog sustava upravljanja predmetima na sve trgovačke i županijske sudove te na neke općinske sudove. Integrirani sustav upravljanja predmetima sada se primjenjuje na 69 od planiranih 103 suda. U dva ureda državnog odvjetnika ispituje se posebni sustav za praćenje. Međutim, proračunska sredstva namijenjena informatičkoj infrastrukturi sudova i dalje su nedovoljna da bi pokrila potrebe; zbog toga bi moglo doći do kašnjenja s daljnjim širenjem integriranog sustava upravljanja predmetima na druge sudove. Prekršajnim sudovima i dalje nedostaje oprema i smješteni su u prostorije vrlo niskog standarda. Nepostojanje jedinstvenog statističkog sustava za potrebe upravljanja slučajevima i dalje predstavlja prepreku usvajanju prikladnih, prilagođenih mjera za rješavanje zaostalih slučajeva. Potrebna su daljnja poboljšanja u nasumičnoj dodjeli predmeta sucima.

Sustav sudskih inspekcija pokazao je dobre rezultate. Inspektori su poboljšali svoje unutarnje ustrojstvo i sastavili kontrolne popise. Broj inspekcija planiranih za 2010. povećan je na 22, u usporedbi s njih 5 u 2009. godini. Broj inspektora također je povećan i sad ih ima četiri. Međutim, pravosudne inspekcije još uvijek se vrše samo na sudovima, a ne i u uredima državnih odvjetnika.

Ostvaren je dobar napredak s primjenom novog Zakona o kaznenom postupku. Nova procedura, koja se primjenjuje na slučajeve organiziranog kriminala i korupcije ubrzala je fazu istrage i uspostavila bolju suradnju između policije i službi procesuiranja što je dovelo do podizanja većeg broja optužnica. Međutim, sada ima oko 200 neriješenih slučajeva u četiri specijalizirana USKOK-ova ureda na županijskim sudovima. 54 suca koji rade u tim specijaliziranim uredima nisu oslobođeni svojih ranijih dužnosti. Nastavlja se priprema za provođenje novog zakona za sve kaznene slučajeve od 2011. godine. Nove procedure predviđaju strože rokove za saslušanje osumnjičenih što će zahtijevati dodatne policijske resurse.

Što se tiče alternativnog rješavanja sporova, usvojen je etički kodeks posrednika. Uspostavljen je i registar posrednika. Sucima i privatnim posrednicima osigurana je specifična izobrazba. Stopa uspješnosti u posredovanju poboljšala se i trenutno se kreće 50–60% na trgovačkim sudovima i 30–40% kod izvansudskih nagodbi. Međutim, strateška studija usvojena 2009. godine nije ostvarila predviđene rezultate budući da je došlo do velikog pada u broju slučajeva koji su završili na sudskom posredovanju (oko 40%). To odražava nedostatak poticaja koji bi se davali sucima za korištenje alternativnog rješavanja sporova. Broj slučajeva izvansudskog posredovanja i dalje je ograničen. Potrebno je daljnje pojednostavljenje posredovanja.

Provedba strategije pravosudne reforme se nastavlja. Usvojeni su novi akcijski plan i veliki broj zakona. U Ministarstvu pravosuđa provedena je velika reorganizacija kako bi mu se povećala učinkovitost. Broj uprava je smanjen, a odgovornost za upravljanje prenesena je s državnih tajnika na ravnatelje uprava kako bi se poboljšala učinkovitost. Međutim, adekvatno praćenje reformskih mjera i dalje je problematično zbog ograničenih administrativnih kapaciteta. Ministarstvu pravosuđa nedostaju kapaciteti za planiranje potreba sudova za ljudskim resursima. Ministarstvo nije uzelo u obzir učinak procesa racionalizacije i drugih reformi, na primjer reformu kaznenog postupka kojom je ukinuta uloga istražnog suca. Ne postoji sustavno procjenjivanje učinka novih mjera. Postlegislativna kontrola i dalje je vrlo slaba.

Hrvatska je nastavila procesuirati ratne zločine; u 2009/2010. vodilo se oko dvadesetak postupaka. Nastavljen je uravnoteženiji pristup tim suđenjima. Procesuirano je više slučajeva koji uključuju počinitelje Hrvate, uključujući i pripadnike Hrvatske vojske. Državni odvjetnik je nastavio preispitivati potencijalno upitne presude iz 1990-ih godina koje su bile donesene u odsutnosti. Ponovno suđenje zahtijevano je u 15 slučajeva, od kojih je 14 odobreno. Njima je obuhvaćeno 90 ljudi kojima je bilo suđeno u odsutnosti. U većini slučajeva prvobitna je presuda izmijenjena. Poduzete su mjere zaštite svjedoka pri čemu su na nekim sudovima poboljšane službe za potporu svjedocima. Bilo je nekoliko pokušaja ispravljanja neosnovane primjene Zakona o oprostima u slučajevima koji bi se mogli smatrati ratnim zločinima.

Međutim, nekažnjavanje ratnih zločina i dalje je problem, naročito kada su žrtve etnički Srbi ili kada su navodni počinitelji bili pripadnici hrvatskih sigurnosnih snaga. Ostalo je još stotine slučajeva koje treba istražiti i procesuirati unatoč koracima koje su nedavno poduzeli policija i državni odvjetnici. Problemi su najviše prisutni na određenim lokacijama. Nedovoljno se koristi moćno oružje za nepristrano procesuiranje ratnih zločina – specijalizirani sudovi za ratne zločine, premda je odnedavno očita veća spremnost da se ta mogućnost iskoristi. Kada i dođe do presuda za ratni zločin, one su općenito znatno blaže od onih koje bi se donijele za istovjetne zločine koji nisu klasificirani kao ratni. Korištenje olakotnih okolnosti pri donošenju presuda omogućava različit tretman koji ovisi o etničkoj pripadnosti. Trebalo bi nastaviti s radom na upitnim

presudama donesenim u odsutnosti 1990-ih godina, uključujući i korištenje odredbi o zaštiti legalnosti i rješavanje problema predstavljanjem novih činjenica.

Nasljeđe nepravilne primjene Zakona o oprostima i dalje ima negativan učinak i sprječava da obitelji žrtava dobiju odštetu. Na tom području nedostaje transparentnosti. Početni pokušaji da se ta situacija ispravi dali su ograničene rezultate. Potrebno je uložiti dodatne napore kako bi se optuženicima omogućila odgovarajuća obrana, uključujući i veće korištenje popisa odvjetnika koji se koristi u ne više od dvije trećine slučajeva presuđenih u odsutnosti. Potrebno je poboljšati provedbu zakonodavstva koje pokriva zaštitu svjedoka i zaštitu identiteta svjedoka.

U borbi protiv korupcije postignut je dobar napredak.

Dodatno je pojačana politička volja za borbu protiv korupcije. Nastavlja se provedba antikorupcijske strategije i s njom povezanog akcijskog plana. Akcijski plan je revidiran i, nakon brojnih skandala u koje su bila umiješana javna poduzeća, Vlada je usvojila konkretni antikorupcijski program za trgovačka društva u državnom vlasništvu (2010–2012). Poboljšala se sveukupna koordinacija provedbe antikorupcijskih aktivnosti. Vladino povjerenstvo za praćenje provedbe mjera suzbijanja korupcije podignuto je na ministarsku razinu i njime izravno predsjedava predsjednica Vlade. Time je pojačan autoritet antikorupcijske jedinice Ministarstva pravosuđa koja rukovodi koordinacijom provedbe antikorupcijskog akcijskog plana. Nacionalno vijeće za praćenje antikorupcijske strategije i dalje je proaktivno i redovito organizira javne rasprave i saslušanja. Međutim, koordinaciju antikorupcijskih aktivnosti potrebno je dodatno ojačati. Antikorupcijski sektor Ministarstva pravosuđa nema dovoljno osoblja te je potreban proaktivni nastavak rješavanja pitanja vezanih uz provedbu.

Pravni okvir za borbu protiv korupcije dodatno je poboljšan. Izmjene i dopune Zakona o USKOK-u proširuju šire USKOK-ov djelokrug na slučajeve poreznih prijevara povezane s organiziranim kriminalom i korupcijom. Novi Zakon o radu donosi nove odredbe o zaštiti zviždača. One ne sadrže „opravdani razlog za oslobađanje [zviždača] od svjedočenja“ i ukinuće tereta dokaza u slučajevima navodne diskriminacije nakon svjedočenja zviždača o slučajevima korupcije. Zakonodavstvo za suzbijanje korupcije je u osnovi dobro. Međutim, zakonodavstvo na području prevencije i dalje je nedovoljno razvijeno (vidi niže u tekstu).

Što se tiče suzbijanja korupcije, Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala (USKOK) nastavio je s djelovanjem i izdao optužnice u nekim važnim slučajevima. Povećao se ukupni broj slučajeva kojima se bavi USKOK. USKOK je počeo istraživati moguću korupciju na visokoj razini, pokrenuvši istrage koje obuhvaćaju osobe na visokim političkim položajima. Istražuju se i procesuiraju i slučajevi srednje i niže razine koji često obuhvaćaju poduzeća u državnom vlasništvu. Prvi slučajevi visoke razine dospjeli su na sud. Poboljšala se djelotvornost policije i međuagencijska suradnja. Broj policajaca koji su na raspolaganju regionalnim uredima PNUKOK-a (nacionalni policijski ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala) povećao se s 52 na 85. USKOK je ojačan imenovanjima tri dodatna državna odvjetnika. Središnjem državnom uredu za upravljanje državnom imovinom odobrena je ovlast za upravljanje konfisciranom imovinom.

Međutim, korupcija još uvijek prevladava u mnogim područjima. Nedavno ojačane pravne i administrativne strukture tek treba u potpunosti testirati u praksi, naročito po pitanju sposobnosti sudova za rješavanje sve brojnijih i sve složenijih slučajeva. Broj sudskih presuda je povećan, ali to se uglavnom odnosi na manje slučajeve korupcije. U slučajevima ozbiljne političke korupcije nije još donesena nijedna pravomoćna presuda. I dalje je potrebno jačati administrativne kapacitete državnih tijela za borbu protiv korupcije. USKOK dobro izlazi na kraj s povećanim brojem slučajeva, no počinje se primjećivati prenapregnutost i naponi na njegovom jačanju koji su

u tijeku bit će mu potrebni. Veliki broj slučajeva bude obustavljen nakon preliminarnе istrage s nedovoljno nadzora.

Sve veći broj slučajeva financijskog kriminala ukazao je na neke nedostatke u sposobnosti PNUSKOK-a i USKOK-a da rješavaju sofisticirane slučajeve financijskog kriminala. Potrebno je poboljšati međunarodnu suradnju na prikupljanju dokaza prihvatljivih na sudu. Potrebno je pojačati istragu i procesuiranje poreznih prijevара povezanih s korupcijskim aktivnostima. U sklopu slučajeva korupcije potrebno je pojačati procesuiranje pranja novca. Hrvatska će posebnu pozornost morati posvetiti provedbi novih odredbi za upravljanje konfisciranom imovinom.

Na području sprječavanja korupcije ostvaren je ograničeni napredak. Pravo na informacije uvedeno je kao ustavno pravo. Unutarnja struktura ureda Povjerenstva za sprječavanje sukoba interesa promijenjena je kako bi Povjerenstvo steklo dodatnu neovisnost o parlamentu. U izmijenjeni i dopunjeni Zakon o sukobu interesa uvedene su odredbe koje omogućavaju depolitizaciju imenovanja u nadzorne odbore poduzeća u državnom vlasništvu. Taj zakon ujedno predviđa jaču provjeru imovinskih kartica javnih dužnosnika. Međutim, primjena tih mjera još nije započela. Poduzete su neke mjere podizanja svijesti, ali pojam sukoba interesa u Hrvatskoj se još slabo razumije, naročito na lokalnoj razini. Praćenje pridržavanja zakona vrši se u ograničenoj mjeri, a postojeće sankcije nisu djelotvorne. Nema poboljšanja u primjeni zakonodavstva o pristupu informacijama. Kontrola zakona je slaba, a pristup pravnom lijeku građanima je previše kompliciran. Kako bi se spriječila korupcija potrebna je veća transparentnost u javnoj upravi, naročito na području javne potrošnje. Građanima je izuzetno teško dobiti informacije o konačnim troškovima izvršenja ugovora javne nabave, naročito na lokalnoj razini. I dalje postoje nedostaci u financiranju političkih aktivnosti i predizbornih kampanja gdje ne postoji potpuno djelotvorna neovisna kontrola.

(Vidi također 2.1. Demokracija i vladavina prava)

Što se tiče **temeljnih prava**, ostvaren je određeni napredak.

Dobar je napredak ostvaren na području zaštite osobnih podataka. Agencija za zaštitu osobnih podataka dala je svoje mišljenje o brojnim zakonima i propisima i pojačala svoje nadzorno i kontrolno djelovanje. Međutim, potpunu usklađenost s Direktivom o zaštiti podataka i instrumentima Vijeća Europe tek treba dovršiti.

Što se tiče pristupa pravdi, ostvaren je određeni napredak. Na području upravnog prava, novi Zakon o upravnim sporovima predviđa uvođenje (od siječnja 2013.) prva četiri prvostupanjska suda i Visokog upravnog suda. Ta reforma sudovima omogućava potpunu nadležnost u smislu Članka 6. Europske konvencije o ljudskim pravima. Na području pravne pomoći, provedbeno zakonodavstvo izmijenjeno je i dopunjeno kako bi se pojednostavile procedure i povećale naknade odvjetnicima koji preuzimaju slučajeve besplatne pravne pomoći.

Međutim, planiranje provedbe novog sustava upravnog prava još je u ranoj fazi. Procedure za besplatnu pravnu pomoć još uvijek su komplicirane, a ukupna razina pružene pomoći je niska. U praksi, pristup pravdi za osobe iz ranjivih skupina s nedovoljno sredstava i dalje je težak. Odredbe Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći još uvijek se usko tumače, a dvadeset županijskih ureda zaduženih za njihovu provedbu ne provode ih jednako. Broj zahtjeva za pravnom pomoći znatno je manji od očekivanog. Od veljače 2009. do travnja 2010. godine zaprimljena su ukupno 5.152 zahtjeva od kojih je odobreno njih 3.536. Nevladine udruge su i dalje glavni pružatelji besplatne pravne pomoći i imaju deset puta više slučajeva od onih koje pokriva nacionalni sustav. One su, međutim, suočene sa smanjivanjem financijskih sredstava.

Određeni napredak postignut je na području zatvorskog sustava. Usvojeno je zakonodavstvo koje predviđa novi sustav probacije od 2012. godine i uspostavljena je uprava za probaciju u sklopu Ministarstva pravosuđa. Rad na proširenju postojećih ustanova za pritvor i liječenje je započeo i bit će dovršen 2012. godine. U međuvremenu, hrvatski zatvori i dalje su pretrpani i pružaju neadekvatnu zdravstvenu zaštitu. Popunjenost zatvora doseže 150-160%. Broj pritvorenika koji čekaju suđenje sve je veći.

Sloboda izražavanja, uključujući i slobodu i pluralizam medija, predviđena je hrvatskim zakonom i još uvijek se općenito poštuje. No urednici i novinari i dalje prijavljuju nedopuštene političke pritiske. I dalje su prisutni problemi s lokalnim medijima.

Ostvaren je određeni napredak na području *ženskih prava* i ravnopravnosti spolova, ali broj registriranih slučajeva obiteljskog nasilja je u porastu, položaj žena na tržištu rada nije se znatnije promijenio, a žene su i dalje nedovoljno zastupljene u tijelima koja donose političke odluke.

Može se izvijestiti o ograničenom napretku na području *dječjih prava*. Pravobraniteljica za djecu postala je aktivnija u promicanju dječjih prava, ali joj nedostaju odgovarajući uredski prostor i ljudski resursi za obavljanje dužnosti.

Ostvaren je određeni napredak u promicanju socijalne uključenosti *socijalno osjetljivih skupina i/ili osoba s invaliditetom*. Ured pravobraniteljice za osobe s invaliditetom sada ima dovoljno osoblja. Nema, međutim, dovoljno informacija o pravima u području socijalne skrbi, zdravstvene zaštite i mirovinskog osiguranja. Kriteriji za utvrđivanje tih prava ne primjenjuju se ravnomjerno, a zakoni koji reguliraju specifična prava fragmentirani su. Prijelaz sa institucionalne skrbi na usluge njege u zajednici napreduje sporo.

Poduzeti su neki koraci prema podizanju javne svijesti o novom zakonu *protiv diskriminacije*. Međutim, znanje o području koje on pokriva je ograničeno i samo mali broj žalbi zbog diskriminacije stiže do sudova. Ostvaren je određeni napredak u primjeni zakonodavstva za suzbijanje zločina mržnje. Provedene su, a u nekim slučajevima pokrenute, mjere za podizanje javne svijesti. Provedba je, međutim, u početnoj fazi. Pripadnici LGBT populacije primili su prijetnje i doživjeli napade, a vlasti su to pratile u ograničenoj mjeri..

Ostvaren je određeni napredak po pitanju nacionalnih manjina. Na najvišim razinama, nastavlja se javno izražavanje predanosti pravima manjina, reafirmirajući njihovo mjesto u hrvatskom društvu. Poboľjšani odnosi u regiji, naročito između Hrvatske i Srbije, omogućili su pozitivniju usredotočenost na pitanja manjina. Revidirani Ustav sada eksplicitno navodi sve 22 nacionalne manjine. Poboľjšane su odredbe Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina na zastupljenost u parlamentu. Omogućena je edukacija medija i policije s ciljem poboljšanja prikazivanja manjina odnosno podizanja svijesti o relevantnim zakonima. Romskoj manjini i dalje se posvećuje pozornost, pri čemu se naročito ističu poboljšanja u predškolskom odgoju. Razina sredstava koja su na raspolaganju za udruge manjina smanjena je za samo 1,25% na 5,7 milijuna eura u revidiranom proračunu usprkos većim rezovima u drugim sektorima.

No, manjine se i dalje suočavaju s brojnim problemima. Hrvatska treba nastaviti njegovati duh tolerancije prema manjinama – naročito srpskoj – i poduzimati odgovarajuće mjere kako bi zaštitila one koji bi još uvijek mogli biti izloženi prijetnjama ili diskriminaciji, neprijateljstvu ili nasilju. Manjine se i dalje suočavaju s posebnim poteškoćama na području zapošljavanja, kako u smislu nedovoljne zastupljenosti u državnoj upravi, pravosuđu i policiji, tako i u širem javnom sektoru. U tijelima na koja se odnosi Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina nema poboljšanja u razini zapošljavanja manjina. Provedbu zakona kompliciraju opća ograničenja o zapošljavanju uvedena kao dio recesijskih mjera. Praćenje provedbe planova zapošljavanja za nacionalne manjine je slabo. Zakonske odredbe i programe trebalo bi provoditi s više odlučnosti i

osigurati adekvatno praćenje, naročito na području zapošljavanja. Romska manjina suočena je s posebno teškim životnim uvjetima; problemi i dalje postoje na području obrazovanja, socijalne skrbi, zdravstvene skrbi, zapošljavanja i pristupa osobnim dokumentima.

Ostvaren je određeni napredak u različitim neriješenim problemima vezanim za izbjeglice. Izbjeglice se nastavljaju vraćati u Hrvatsku. Hrvatske vlasti su dosad registrirale ukupno više od 132.600 povratnika koji pripadaju srpskoj manjini, što je otprilike polovica onih koji su pobjegli iz zemlje do 1995. godine. Određeni napredak postignut je i u rješavanju stambenog pitanja. Vlada je ispunila mjerilo koje je sama postavila 2008. godine i osigurala je 1.400 smještajnih jedinica bivšim nositeljima stanarskog prava, djelomično tako što je slučajeve prebacila u programe obnove. Usvojen je revidirani akcijski plan za bržu provedbu cilja iz 2009. godine, a to je osiguravanje 2.070 smještajnih jedinica, planirano do 2011. godine. Poboljšano je administrativno praćenje u kojem sudjeluje i Visoko povjerenstvo Ujedinjenih naroda za izbjeglice (UNHCR). Za korisnike stambene skrbi izvan područja posebne državne skrbi uvedena je mogućnost otkupa pod povoljnim uvjetima. Napredak je ostvaren u obnovi oštećenih kuća i u procesuiranju velikog broja neriješenih žalbi podnesenih nakon odbijanja zahtjeva za pomoć u obnovi. Programom za 2009–2010. obuhvaćeno je oko 900 kuća. Nastavlja se provedba rješenja o priznavanju prava na mirovinu. Poboljšano je praćenje uklanjanja nedosljednosti u provedbi koje se javljaju od jednog do drugog regionalnog ureda.

Međutim, izbjeglice i povratnici još uvijek se suočavaju s brojnim problemima. Nedostatak stambenog prostora i dalje predstavlja glavnu prepreku za održivi povratak. Kasni se s realizacijom plana iz 2009. godine; dosad je ostvareno 31%. Pored toga, treba u potpunosti obraditi 2.000-3.000 zahtjeva koji nisu obuhvaćeni akcijskim planom, a za izbjeglice koje se vraćaju treba osigurati stambene jedinice. Za tu svrhu treba osigurati dovoljna sredstva iz proračuna. Neriješeno je ostalo još oko 6.000 zahtjeva za obnovu kuće. Stopa odbijanja zahtjeva za konvalidaciju trenutačno je još uvijek visoka i iznosi 44%. Regionalni uredi trebali bi imati dosljedniji pristup. Nužno je pojačati napore za stvaranjem ekonomskih i socijalnih uvjeta potrebnih za održivi povratak izbjeglica.

Što se tiče **gradanskih prava**, Hrvatska je usvojila zakonodavstvo o pravu na glasanje za građane EU-a na izborima za Europski parlament i lokalnim izborima u Hrvatskoj. Bit će potrebne daljnje mjere za ostvarivanje potpune usklađenosti s Direktivom 2004/38/EZ o pravima građana Unije i članova njihovih obitelji da se kreću i slobodno borave na teritoriju zemalja članica.

Zaključak

Hrvatska je ostvarila dobar napredak na području *pravosuđa i temeljnih prava*. Reforma pravosuđa nastavljena je usvajanjem novog zakonodavstva kojim se jača pravosudna neovisnost te daljnjim smanjivanjem zaostalih neriješenih slučajeva. Međutim, pravosudna reforma ostaje veliki poduhvat. Ostaju i značajni izazovi, naročito u vezi s učinkovitošću, neovisnošću i odgovornošću pravosuđa. Antikorupcijske napore ojačali su neki pozitivni rezultati, ali korupcija i dalje vlada u mnogim područjima. Treba prikupiti evidenciju o djelotvornim istragama, procesuiranju i presudama, posebice za korupciju na visokoj razini. Potrebno je ojačati preventivne mjere poput veće transparentnosti javne potrošnje. Zaštita temeljnih prava je ojačala, no potrebno ju je poboljšati u praksi, osobito kada je riječ o manjinama i izbjeglicama.

4.24. Poglavlje 24: Pravda, sloboda i sigurnost

U području **migracija** može se izvijestiti napretku. U listopadu 2009. godine, Ministarstvo unutarnjih poslova i Ministarstvo zdravstva potpisali su protokol koji definira standardni operativni postupak za prijam i vraćanje maloljetnika bez pratnje. Međutim, imenovanje skrbnika

za tu ranjivu skupinu, u skladu s međunarodno priznatim načelom najboljeg interesa djeteta, nije ujednačeno. Ministarstvo unutarnjih poslova izmijenilo je pravila o putnim ispravama i vizama za strance kako bi ih uskladilo sa Zakonom o strancima.

Broj policijskih dužnosnika koji se bave ilegalnim migracijama porastao je s 339 na 350. Ukupno 3.219 ilegalnih migranata privedeno je u 2009. godini (1.546 na granici), što je 20% manje u odnosu na 2008. godinu. Sveukupno, 461 migrant je zadržan u deportacijskom centru Ježevu, a 1.019 njih je deportirano. Isto tako, privedena su i 132 maloljetna ilegalca od kojih je 25 smješteno u centar Ježevu. Njih 18 zatražilo je azil. Započelo se s aktivnostima na izgradnji posebnog objekta za maloljetnike u Ježevu. Tretmanu i smještaju te ranjive skupine valja posvetiti posebnu pozornost. Novi sporazumi o readmisiji sa Srbijom i Crnom Gorom stupili su na snagu 1. svibnja 2010. Sporazumi o readmisiji potpisani su i sa Slovačkom i Maltom. Započeli su i pregovori s Kosovom.

Vežano uz **azil**, može se izvijestiti o značajnom napretku. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o azilu stupio je na snagu u srpnju 2010. Godine, čime je hrvatsko zakonodavstvo u potpunosti usklađeno s pravnom stečevinom, naročito po pitanju intervjua s tražiteljima azila u ubrzanoj proceduri, besplatne pravne pomoći na drugostupanjskom žalbenom tijelu, terminologije i trajanja supsidijarne zaštite. Znatno je povećana neovisnost Povjerenstva za azil koji će funkcionirati kao drugostupanjsko tijelo do ožujka 2012. godine. To je postignuto tako što je predviđen još jedan član koji dolazi iz pravosuđa. Povjerenstvo i dalje obavlja intervjue sa svim tražiteljima azila iako su intervjui postali obvezni tek nakon usvajanja izmjena i dopuna Zakona o azilu. Za tražitelje azila koji borave u pritvoru zatražena je brza pravosudna provjera. UNHCR-u je omogućen pun pristup na graničnim prijelazima i u tranzitnoj zoni. Hrvatska je ujedno poboljšala uvjete kako bi osigurala bolju integraciju izbjeglica u društvo, uključujući i mogućnost pohađanja tečajeva hrvatskog jezika. Potrebno je posvećivati stalnu pozornost praktičnoj integraciji izbjeglica u Hrvatsku i koordinaciji između relevantnih tijela.

U 2009. godini Hrvatska je primila 120 zahtjeva za azil za ukupno 147 osoba. Do travnja 2010. godine, 14 osoba je dobilo odobrenje za izbjeglički status, a za njih šest je odobrena supsidijarna zaštita. Od 1. siječnja do 30. rujna 2010. godine Hrvatskoj je podneseno 155 zahtjeva za azilom. Pozitivno je napomenuti da je broj tražitelja azila dovedenih pred prekršajne sudove zbog optužbe za ilegalni ulazak u zemlju pao za 90%. Nastavlja se obuka pripadnika Ministarstva unutarnjih poslova i granične policije o azilu. Hrvatska treba nastaviti obučavati pripadnike granične policije i Povjerenstva za azil kao i osoblje Upravnog suda o proceduri azila. Trebalo bi razmotriti osnivanje i drugog prijamnog centra.

Dobar napredak ostvaren je u vezi s **politikom viza** i sigurnosnim aspektima hrvatskih putnih isprava. Biometrijske putovnice izdaju se u svim policijskim postajama od siječnja 2010., a u svim diplomatskim misijama i konzularnim predstavništvima osim u Tripoliju od srpnja 2010. godine. Ostvareno je daljnje usklađivanje s pravnom stečevinom o putnim ispravama za strance i o viznim obrascima. Zakon koji usklađuje viznu naljepnicu sa zahtjevima EU-a o ujednačenom formatu viza stupio je na snagu 1. rujna 2010., a nova je naljepnica uvedena u diplomatske misije i konzularna predstavništva; stare naljepnice i dalje će se koristiti sve do isteka postojećih zaliha. Hrvatska baza podataka o vizama uvedena je u sve diplomatske misije i konzularna predstavništva osim Tripolija kao i na 44 granična prijelaza. Ministarstvo vanjskih poslova postalo je središnje državno tijelo zaduženo za izdavanje viza. Još uvijek je potrebno dodatno usklađivanje, posebice u pogledu ujednačene procedure za izdavanje viza i novog Zakona o vizama EU-a.

«Pozitivna» lista EU-a na kojoj su zemlje koje nisu članice a kojima nije potrebna viza te «negativna» lista i dalje su djelomično usklađene. Sporazum o uzajamnim putovanjima državljana potpisan je s Ruskom Federacijom. Vlada je usvojila odluku o privremenoj

liberalizaciji viznog režima za građane Ruske Federacije, Ukrajine i Kazahstana za tranzit kroz Hrvatsku, odnosno za boravak do 90 dana od 1. travnja do 31. listopada 2010. godine što nije u skladu s pravnom stečevinom EU-a. Za isto ograničeno razdoblje Vlada je usvojila i drugu odluku koja omogućava ulazak u Hrvatsku u turističke svrhe osobama koje nisu državljani EU-a, a koje imaju šengensku vizu ili dozvolu boravka izdanu od strane neke šengenske države i na temelju više dodatnih kriterija.

Ostvaren je napredak u vezi s **vanjskim granicama i Šengenom**. Akcijski plan za integrirano upravljanje granicom i Šengenski akcijski plan revidirani su u ožujku 2010. godine i potrebno ih je redovito ažurirati. Usvojen je raspored za osnivanje ureda SIRENE (zahtjev za dodatnim informacijama na ulasku u državu) i nacionalnog sustava za Šengenski informacijski sustav (SIS II). Potrebni su daljnji naponi za pravovremenu primjenu tih rasporeda. Hrvatska je osnovala nacionalnu središnju točku za razmjenu informacija s Frontexom i usvojila Plan suradnje za provedbu Radnog dogovora. Hrvatska sudjeluje u Mreži za analizu rizika zapadnog Balkana kojeg je razvio Frontex.

Granična policija znatno je ojačala dolaskom 600 novih policijskih djelatnika koji su diplomirali na akademiji u ožujku 2010. godine. Zahvaljujući tome, granična policija sada broji 5.875 ljudi. Nedostatak osoblja na graničnim prijelazima i u policijskim postajama prethodnih godina je riješen i uspješnost na terenu je poboljšana. Dosad je 3.800 djelatnika granične policije prošlo specijaliziranu obuku. Oko 1.000 njih još mora završiti specijaliziranu obuku za graničnu policiju. U tijeku je nabava opreme koju zahtijeva Akcijski plan za integrirano upravljanje granicom, no nekoliko je puta došlo do kašnjenja. Primjena Nacionalnog informacijskog sustava za upravljanje granicom (NBMIS) sve se više širi i on je sada funkcionalan na 18 graničnih prijelaza. Policijski službenici imaju pristup Interpolovim bazama podataka.

Akcijski plan za integrirano upravljanje granicom potrebno je revidirati kako bi se u njega uključili izračuni nadopuna za osoblje i opremu za plavu granicu, ojačala kontrola zelene granice i uveo novi koncept za granične prijelaze Metković/Neum te zajednički operativni centar za pomorski nadzor. Potrebno je nastaviti s obukom. Međuagencijsku suradnju na integriranom upravljanju granicom osiguravaju formalne radne skupine i procedure, no ipak ju je potrebno poboljšati na regionalnoj i lokalnoj razini.

Kada je riječ o **pravosudnoj suradnji u građanskim i kaznenim stvarima**, ostvaren je daljnji napredak. Hrvatska je usvojila provedbeno zakonodavstvo te je tako položila kamen temeljac za suradnju s Eurojustom i imenovala svojeg časnika za vezu. U 2009. godini više od 90% od 1.469 zahtjeva za priznavanjem/izvršenjem odluka inozemnih sudova i arbitražnih odluka riješeno je unutar godine dana. Treba posvetiti pozornost izbjegavanju porasta zaostalih predmeta na općinskim sudovima.

Nakon amandmana na Ustav koji dopušta izručenje hrvatskih građana Zakon o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima također je izmijenjen i dopunjen u srpnju 2010. godine. Prema tome, Europski uhidbeni nalog i europski nalog za izvršenje mogu biti provedeni od dana pristupanja Hrvatske EU-u. Ugovor o izručenju potpisan je s Crnom Gorom. Ugovor o izručenju sa Srbijom stupio je na snagu u lipnju 2010. i po prvi puta je jedna osoba uhićena u Hrvatskoj i izručena Srbiji. Sporazum s Bosnom i Hercegovinom o međusobnom izvršavanju sudskih odluka u kaznenim stvarima izmijenjen je kako bi omogućio izvršenje presuda.

Određeni napredak ostvaren je na području **policijske suradnje**. Potpisani su sporazumi s Poljskom, Izraelom i Maltom. Sporazum o suradnji u borbi protiv prekograničnog kriminala potpisan je s Bosnom i Hercegovinom. Sporazumi s Grčkom i Srbijom stupili su na snagu. Nacionalna jedinica Europolu osnovana je u Ministarstvu unutarnjih poslova. Memorandumi o razumijevanju potpisani su sa Sjedinjenim Američkim Državama i Kosovom, kao i s Interpolom.

Hrvatska je u misiju EULEX na Kosovu poslala i svojeg četvrtog policijskog predstavnika. Suradnja sa Srbijom u borbi protiv organiziranog kriminala poboljšana je razmjenama policijskih službenika. Hrvatska je i dalje aktivna u međunarodnoj policijskoj suradnji. Potrebno je izmijeniti i dopuniti Zakon o policiji i provedbeno zakonodavstvo o policijskim plaćama kao i ono o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva unutarnjih poslova kako bi se povećala fleksibilnost organizacijskih odluka unutar policije.

U pogledu **borbe protiv organiziranog kriminala**, može se izvijestiti o napretku. Nacionalni policijski ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala (PNUSKOK) u punom je pogonu od rujna 2009. godine. S radom su započela četiri regionalna operativna odjela. Istaknuti slučajevi organiziranog kriminala brzo su istraženi. Ministarstvo unutarnjih poslova sastavilo je procjenu prijetnje od organiziranog kriminala (OCTA) za 2009. godinu na temelju europskog kriminalističko-obavještajnog modela. U suradnji s Uredom za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala (USKOK) Ministarstvo je sastavilo Plan prioriteta u suzbijanju organiziranog kriminala te ga je počelo provoditi. USKOK aktivno progona istaknute slučajeve organiziranog kriminala. Međutim, potrebno je još napora na ovom području, naročito u pogledu korištenja u praksi novog zakonodavnog okvira i međunarodnih sporazuma. Sporazum kojim se osniva regionalni ured za poboljšanje suradnje u borbi protiv organiziranog kriminala potpisan je u listopadu 2010. godine s Albanijom, Bosnom i Hercegovinom, Crnom Gorom, Srbijom i Bivšom Jugoslavenskom Republikom Makedonijom.

Određeni napredak ostvaren je u **borbi protiv trgovine ljudima**. Usvojen je Protokol o postupanju pri dobrovoljnom povratku žrtava trgovanja ljudima. Donesene su izmjene Protokola za identifikaciju, pomoć i zaštitu žrtava trgovanja ljudima kako bi se uskladio sa Zakonom o strancima i Protokolom o postupanju pri dobrovoljnom povratku žrtava trgovanja ljudima. U 2009. godini identificirano je osam žrtava trgovanja ljudima dok regionalni trend ukazuje na pad u trgovanju ljudima. Potrebno je pojačati napore koji se ulažu kako bi se identificirale žrtve eksploatacije radom. Organizirana je obuka policijskih djelatnika, sudaca, inspektora rada i zdravstvenih djelatnika. Potrebno je pojačati regionalnu suradnju sa susjednim zemljama i interdisciplinarnu suradnju na sprječavanju i identificiranju žrtava trgovanja ljudima.

Može se izvijestiti o ograničenom napretku u pogledu **borbe protiv pranja novca**. Hrvatski rezultati u istrazi i procesuiranju slučajeva pranja novca stalni su ali malobrojni. Koordinacija nadležnih nacionalnih tijela i osnivanje integriranog kriminalističko-obavještajnog sustava važna su postignuća. Međutim, nedavne Procjene opasnosti koje su sastavili Europol i centar SECI (Inicijativa za suradnju u jugoistočnoj Europi) pokazuju jasnu potrebu Hrvatske da pojača svoje napore i postigne konkretne rezultate na ovom području. Općenito, Hrvatska je umjereno napredovala u ovome području. (*Vidi Poglavlje 4: Slobodno kretanje kapitala*)

Može se izvijestiti o napretku na području **borbe protiv terorizma**. Ministarstvo unutarnjih poslova usvojilo je Antiteroristički plan pomorstva, no akcijski plan za prevenciju i suzbijanje terorizma tek treba usvojiti. Mali je napredak ostvaren na jačanju hrvatskih administrativnih i operativnih kapaciteta. Trebalo bi poboljšati i međuagencijsku koordinaciju. Obuku za stručnjake za demontiranje eksploziva trebalo bi uvesti i izvoditi redovito, a stručnu praksu trebalo bi koordinirati zakonom. Neka starija rendgenska oprema više nije u skladu sa standardima EU-a. Hrvatska treba dovršiti preispitivanje skladišnih prostora za eksploziv i municiju u skladu s pravnom stečevinom te zamijeniti staru opremu.

Napredak se nastavlja u **borbi protiv droga**. U 2010. je usvojen program provedbe Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe opojnih droga u Hrvatskoj. Izmjene i dopune Zakona o suzbijanju zlouporabe opojnih droga revidirale su kontrolu nad trgovinom prekursorima, uskladile listu prekursora s pravnom stečevinom EU-a te skratile vremenska ograničenja za uništavanje konfiscirane droge. Policija svoje aktivnosti provodi ciljano protiv organiziranih kriminalnih

skupina, a ne protiv sitnih uličnih dilera. Nastavlja se obuka policijskih djelatnika i osiguravanje potrebne opreme. Nacionalna kontaktna točka dostavila je svoj treći godišnji izvještaj Europskom centru za praćenje droga i ovisnosti o drogama i bila je u stanju izvijestiti o četiri od pet pokazatelja. Oglašena su dva nova stalna radna mjesta u nacionalnoj kontaktnoj točki, a jedno je u međuvremenu već popunjeno. Međutim, rezultate istrage i procesuiranja zločina vezanih uz drogu trebalo bi znatno poboljšati. Hrvatska je i dalje na jednom od glavnih putova kojima droga stiže u EU.

U 2009. godini ukupno 7.934 osoba liječeno je u nacionalnim ustanovama za ovisnost o drogama. Od 2010. nadalje, jedna od mjera za poboljšanje njihovog standarda bit će ta da svaka terapijska zajednica mora podatke o liječenim pacijentima dostaviti Uredu za droge. Vlada je usvojila Nacionalni program prevencije ovisnosti kod djece i mladih s namjerom da ažurira postojeće programe.

Na području **carinske suradnje** nije bilo napretka.

(Za falsificiranje eura vidi Poglavlje 32 – Financijska kontrola.)

Zaključak

Općenito, Hrvatska je učinila znatan napredak u ovom poglavlju. Sustav azila značajno je unaprijeđen a Povjerenstvo za azil ojačano. Potrebno je obratiti pozornost integraciji osoba kojima se odobri zaštita u Hrvatskoj i zaštiti maloljetnih ilegalnih migranata. Dobar napredak ostvaren je na području viza uvođenjem ujednačenog formata vize i uspostavom hrvatske vizne baze podataka. Međutim, potrebno je nastaviti usklađivanje s pravnom stečevinom u području viza. Napredak je ostvaren na području vanjskih granica, naročito u smislu povećanja osoblja granične policije. Međutim, potrebno je izmijeniti nekoliko aspekata Akcijskog plana za integrirano upravljanje granicom i mora se ubrzati poboljšavanje opreme. Značajan napredak postignut je na području pravosudne suradnje u građanskim i kaznenim stvarima, posebice izmjenama i dopunama zakonskog okvira koji će dopuštati provođenje europskog uhiđbenog naloga po ulasku Hrvatske u Uniju, te potpisivanjem Ugovora o izručenju sa Srbijom. Napredak se nastavlja i u politici borbe protiv zloporabe droga, ali potrebno je poboljšati rezultate istraga i sudskih postupaka.

4.25. Poglavlje 25: Znanost i istraživanje

Zabilježen je daljnji napredak na području **istraživačke politike** gdje je općenito razina usklađenosti već visoka. Međutim, uključenost privatnog sektora i stopa uspješnosti Posebnog programa „Ljudi“ i, konkretnije, kod stipendija Marie Curie, i dalje je niska.

Hrvatska nastavlja aktivno sudjelovati u **Sedmom okvirnom programu EU-a (FP7)**. Hrvatska je također pojačala svoje administrativne kapacitete revizijom imenovanja u odbor za upravljanje programom FP7 i pružanjem obuke nacionalnim kontaktnim točkama. Akcijski plan za poticanje sudjelovanja u Programu FP7 polučio je dobre rezultate, no gospodarska i financijska kriza privremeno je zaustavila financijske poticaje.

Što se tiče budućeg integriranja Hrvatske u **Europski istraživački prostor (ERA)**, ostvaren je daljnji napredak u usklađivanju njenih istraživačkih politika s ciljevima i akcijama Europskog prostora za istraživanje i inovacije. Vezano uz mobilnost istraživača, dopunjena je Uredba o registru znanstvenih istraživača a financiranje iz državnog proračuna otvoreno je i za znanstvenike koji nisu hrvatski državljani. Slobodna radna mjesta u sektoru istraživanja počela su se objavljivati na portalu radnih mjesta Euraxess. Provođi se Zakon o nacionalnoj zakladi za

znanost i visoko obrazovanje i to na temelju znanstvene izvrsnosti, osim odredbi koje se odnose na financiranje istraživačkih projekata na konkurentniji način. No, nije postignut napredak u sveukupnoj razini ulaganja u istraživanje koje stagnira još od 2007. godine na otprilike 0.9% hrvatskog BDP-a. Uključenost industrije i sektora malog i srednjeg poduzetništva u istraživačke aktivnosti i dalje je slaba.

Zaključak

Napredak u ovom poglavlju se nastavlja, ali je zbog ekonomske i financijske krize usporen. Provedba i nadziranje preuzetih obveza ostaju iznimno važni. Potrebni su naporu kako bi se dodatno poboljšali administrativni i istraživački kapaciteti. Potrebno je povećati ulaganje u sektor istraživanja kroz uključenost industrije i sektora malog i srednjeg poduzetništva.

4.26. Poglavlje 26: Obrazovanje i kultura

Ostvaren je dobar napredak na području **obrazovanja, osposobljavanja i mladih**. Reforma obrazovanja nastavlja se prema Planu za razvoj sustava obrazovanja za razdoblje 2005–2010. Hrvatska sudjeluje u strateškom okviru za europsku suradnju u obrazovanju i obuci ET 2020. Vezano uz broj osoba koje rano napuštaju školu te stopu završetka srednjoškolskog obrazovanja, rezultati koje Hrvatska postiže još uvijek su iznad razine EU mjerila. Stanje se poboljšalo, no broj osoba koje su uspješno završile neki od visokoškolskih programa kao i onih koji su uključeni u predškolsko obrazovanje, još je uvijek na razini od dvije trećine prosječnih rezultata u Europskoj uniji. Sudjelovanje odraslih osoba u cjeloživotnom obrazovanju i dalje ostaje na vrlo niskoj razini. Plan aktivnosti za razvoj nacionalnog kvalifikacijskog okvira je u procesu provedbe. Uvedeni su završni ispiti u srednjim školama (državna matura). Nastavlja se provedba Bolonjskog procesa u sektoru visokog obrazovanja. Preostali izazovi uključuju provođenje strukturnih reformi sveučilišta i njihovo financiranje, provedbu pristupa prema rezultatima učenja, te usvajanje i samocertificiranje hrvatskog kvalifikacijskog okvira. U tijeku je reforma strukovnog obrazovanja i obuke te obrazovanja odraslih.

Nacionalna agencija nastavlja provođenje pripremnih mjera, uključujući upravljanje pilot-projektima s ciljem punog sudjelovanja u programima Cjeloživotno učenje i Mladi na djelu. Donesena je deklaracija o osiguranju djelovanja Nacionalne agencije. Prioriteti Pristupnog partnerstva u području obrazovanja, osposobljavanja i mladih uglavnom su ispunjeni.

O napretku je moguće izvijestiti i na području **kulture**. Dodatni naporu učinjeni su u svrhu daljnjeg promicanja sudjelovanja Hrvatske u europskim programima Kultura i Europa za građane.

Zaključak

Dodatni napredak postignut je u područjima obrazovanje, osposobljavanje, mladi i kultura. Razina usklađenosti s pravnom stečevinom EU-a je dobra. Hrvatska treba nastaviti ulagati napore u pripreme za upravljanje programima Cjeloživotno učenje i Mladi na djelu. Također, kontinuiranu pažnju valja posvetiti obrazovanju odraslih.

4.27. Poglavlje 27: Okoliš

Ostvaren je određeni napredak u **horizontalnom zakonodavstvu**. Proces transponiranja je u ovom sektoru gotovo završen. Potrebno je povećati napore za provedbu procjene utjecaja na okoliš i stratešku procjenu utjecaja na okoliš. Provedba odredbi o sudjelovanju javnosti i

pristuppravosuđu u okolišnim pitanjima i dalje je nedovoljna. U tom pogledu neophodno je pojačati suradnju s pravosuđem.

Ostvaren je dobar napredak u području **kvalitete zraka**. Hrvatska je izradila program za postupno smanjenje emisije određenih zagađivača zraka do konca 2010. godine s predviđanjima emisija za razdoblje 2010–2020. Transponiranje nove pravne stečevine na području kvalitete ambijentalnog zraka te čišćeg zraka za Europu je na čekanju.

Na području **gospodarenja otpadom** ostvaren je mali napredak. Potreban je kontinuirani napor za sanaciju postojećih odlagališta i ekoloških crnih točaka (*hot-spots*) kao i za daljnju izgradnju sustava za prikupljanje i upravljanje različitim kategorijama otpada.

U području **kvalitete vode**, usvajanjem novog Zakona o vodama i Zakona o financiranju vodnog gospodarstva poduzeti su značajni koraci. Također je usvojeno provedbeno zakonodavstvo koje se odnosi na kvalitetu vode za kupanje. Ulaganja u ovom sektoru za sada su nedovoljna a neophodno je i poboljšati nadzor i izvješćivanje. U ovom području i dalje su potrebni značajni naponi, uključujući finaliziranje plana za upravljanje porječjem.

U području **zaštite prirode** izvjestan napredak ostvaren je usvajanjem provedbenog zakonodavstva vezanog uz ocjene utjecaja na prirodu. Započete su pripreme za izradu liste morskih područja Natura 2000. Manjkavosti su i dalje prisutne kod administrativnih kapaciteta za provedbu i primjenu pravne stečevine, posebice u Državnom zavodu za zaštitu prirode te na lokalnoj razini. U sektoru šumarstva nastavljene su aktivnosti za provedbu postojećeg hrvatskog pravnog okvira.

U području **kontrole industrijskog onečišćenja i upravljanja rizikom** usklađivanje je uznapredovalo. Učinjeni su dodatni naponi za daljnji razvoj Europskog registra ispuštanja i prijenosa onečišćujućih tvari. Intenzivirane su i aktivnosti za usklađivanje postojećih postrojenja sa zahtjevima Direktive o integriranoj prevenciji zagađenja i Direktive o velikim postrojenjima za sagorijevanje. U ovom području trebat će značajna financijska sredstva i veliki naponi kako bi se osigurali adekvatni administrativni kapaciteti.

U području koje se odnosi na **kemikalije** usklađivanje s pravnom stečevinom dodatno je napredovalo donošenjem izmjene Zakona o biocidima i usvajanjem liste s ograničenim ili zabranjenim opasnim kemikalijama. Potrebno je ubrzati napore za provedbu i primjenu zakonodavstva o kemikalijama i SEVESO II.

U području **klimatskih promjena**, ostvarne je dobar napredak. Hrvatska se pridružila sporazumu iz Kopenhagena, a i dalje ispunjava svoje obveze izvještavanja u skladu s UNFCCC i Kyoto Protokolom. U usklađivanju s pravnom stečevinom na području klimatskih promjena Hrvatska bilježi stabilan napredak ali treba uložiti dodatne napore, osobito za dovršenje provedbe Sustava **EU-a** za trgovanje **emisijama, ispuniti zahtjeve o kvaliteti goriva te** pravnu stečevinu usvojenu nakon 2009. godine. Protiv odluke Odbora za usklađenost s odredbama Kyoto Protokola, Hrvatska je, naime podnijela žalbu u vezi s usklađenošću Hrvatske.

U potpunosti je preuzeto zakonodavstvo vezano uz smanjenje buke. Međutim, još uvijek nisu usvojene **karte buke** za gradove i općine.

Hrvatska se pridružila Europskom mehanizmu za **civilnu zaštitu** 2009. godine i troškove plaća iz svojeg proračuna. U pripremama na području civilne zaštite Hrvatska dobro napreduje.

Naponi za jačanje hrvatskih administrativnih kapaciteta su usporeni. Još uvijek su potrebni dodatni naponi u ovom području kako bi se omogućila pravilna provedba i primjena

zakonodavstva. Treba poboljšati kanale za koordinaciju između ministarstava i tijela koja se bave pitanjima iz područja zaštite okoliša.

Zaključak

Općenito je ostvaren dobar napredak u ovom poglavlju što se tiče usklađivanja i provedbe zakonodavstva. Općenito, pripreme Hrvatske se bliže kraju. Potrebno je dovršiti usklađivanje zakonodavstva iz područja kvalitete voda te, u određenoj mjeri, i onog vezanog uz klimatske promjene. Administrativni kapaciteti, posebice na lokalnoj razini, trebaju se dodatno pojačati, posebice u područjima zaštite prirode, kontrole industrijskog onečišćenja i upravljanja rizikom. Potrebno je poboljšati provedbu horizontalne pravne stečevine, i to s naglaskom na procjenu utjecaja na okoliš i stratešku procjenu utjecaja na okoliš, zatim, poboljšati pristup informacijama i pravosuđu u pitanjima vezanim uz okoliš kao i suradnju s nevladinim organizacijama aktivnim u području okoliša.

4.28. Poglavlje 28: Zaštita potrošača i zdravlja

Ostvaren je napredak u području **zaštite potrošača**. Nastavlja se Vladino financiranje regionalnih savjetodavnih centara. Razina javne osviještenosti o sustavu izvansudskog rješavanja žalbi potrošača i dalje je niska. Nastavlja se obučavanje sudaca, a uspostavljen je i novi sustav pravnih lijekova za potrošače. Slične odredbe uvedene su i za trgovce kako bi im se dala ista prava za zajedničku zaštitu od nezakonitog oglašavanja.

Usvojen je Nacionalni program zaštite potrošača za razdoblje 2009–2012. Korištenje postojećeg sustava za prikupljanje žalbi potrošača značajno je poraslo, no potrebna su dodatna poboljšanja.

Provedeno je oko 30.000 tržišnih inspekcija u korist potrošača uključujući i neke koje su odgovor na njihove žalbe. Inspekcije su ukazale na potrebu poboljšanja isticanja cijena, korištenja garancija kao i konsolidiranja pravnih obveza trgovaca u svrhu lakšeg i učinkovitijeg rješavanja potrošačkih sporova. Administrativni kapaciteti trebaju se dodatno poboljšati. Potrebno je nastaviti davati podršku pokretu potrošača te dodatno poboljšati pristup potrošača pravosuđu uz pomoć djelotvorne provedbe Nacionalnog programa zaštite potrošača.

Ostvaren je određeni napredak u području *sigurnosti proizvoda*. Uspostavljena je koordinacija i suradnja između tijela za nadzor tržišta. Aktivnosti tržišnog nadzora naslanjaju se na jasno definirane pravne odredbe i stoga su postale učinkovitije.

Ostvaren je određeni napredak u području *pitanja koja se ne odnose na sigurnost*. Usvojeno je provedbeno zakonodavstvo vezano uz isticanje cijena u maloprodaji. Potrebna je daljnja revizija Zakona o potrošačkim kreditima kako bi se postigla puna usklađenost sa zakonodavstvom EU-a.

Zabilježen je dobar napredak u području **javnog zdravlja**. Napredak je bio umjeren u području duhana. Izmjene Zakona o duhanu donekle je ublažila određene odredbe, no one su ipak ostale u skladu s pravnom stečevinom.

Ostvaren je dobar napredak u području zaraznih bolesti i Hrvatska u tom segmentu ispunjava sve odredbe pravne stečevine. U pogledu pandemijske gripe, nova računalna mreža povezuje sve bolnice, županijske institute javnog zdravstva i Hrvatski zavod za javno zdravstvo. Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi usvojilo je novi Nacionalni generički integrirani plan koordiniranog postupanja u zdravstvenim kriznim situacijama.

Dobar napredak ostvaren je u području *krvi, tkiva i stanica* za koje su usvojeni podzakonski akti s ciljem dovršavanja usklađenosti zakonodavstva. Reorganizacija usluga transfuzije se nastavlja. Međutim, kvaliteta upravljanja svim centrima za transfuziju krvi nije još u potpunosti osigurana. Ustanove za rukovanje tkivima i stanicama još uvijek nisu modernizirane, restrukturirane i licencirane u skladu s tehničkim zahtjevima EU-a. U području reproduktivnih stanica usvojeno je provedbeno zakonodavstvo. Što se tiče administrativnih kapaciteta formiran je novi Odjel za pregled i nadzor krvi, tkiva i stanica koji je već započeo s obradom zahtjeva za autorizaciju za ustanove za potpomognutu reproduktivnu tehnologiju no ne i za krv i tkiva/stanice.

Ostvaren je određeni napredak u području *mentalnog zdravlja*. Usvojena je Strategija promicanja mentalnog zdravlja, a u zavodima za javno zdravstvo formirana je mreža od 45 timova koji se bave brigom za mentalno zdravlje, prevencijom ovisnosti i skrbi za izvanbolničke pacijente. Međutim, usluge koje se pružaju u zajednici i dalje su nedostatno razvijene kao alternativa institucionalizaciji. Financijska sredstva koja se dodjeljuju za skrb za mentalno zdravlje i dalje su nedostatna. Prioritet Pristupnog partnerstva u ovom području još nije ispunjen ali su započete pripreme.

U području *pregleda tumora* usvojen je nacionalni program za rano otkrivanje raka grlića maternice. Nacionalni programi za rano otkrivanje kolorektalnog raka i raka dojke dali su do sada dobre rezultate. Međutim, s ciljem povećanja obuhvata potrebno je dodatno educirati ciljano stanovništvo i dalje ulagati u opremu. Pripreme u tom području su na dobrom putu.

Zaključak

Ostvaren je dobar napredak u području zaštite potrošača i zaštite zdravlja. Usklađivanje s pravnom stečevinom je uznapredovalo. Potrebni su kontinuirani naponi kako bi se dodatno pojačali administrativni kapaciteti za provedbu i izvršenje zakonodavstva.

4.29. Poglavlje 29: Carinska unija

Ostvaren je određeni napredak u **carinskom zakonodavstvu**. Nove odredbe o carinskoj tarifi za 2010. godinu stupile su na snagu, a hrvatske tarife usklađene su s kombiniranom nomenklaturom 2010. godine. Provedeno je daljnje usklađivanje s odredbama EU-a u vezi sa sigurnosnim aspektima. Također, stupio je na snagu i novi sustav za oslobađanje od carinskih pristojbi. Općenito, usklađenost carinskih propisa s pravnom stečevinom je veoma visoka, iako kod dodjele tarifnih kvota i aranžmana za unutarnji tranzit i dalje postoje manje neusklađenosti.

Ostvaren je dobar napredak i kod **administrativnih i operativnih kapaciteta**. U srpnju je Carinska uprava usvojila novu Poslovnu strategiju za razdoblje 2010–2012., a nastavlja i s provođenjem svojeg Antikorupcijskog programa uključujući i kampanju za podizanje svijesti te politiku sustavne rotacije osoblja. Poboljšani su kapaciteti i uloga jedinica za unutarnju kontrolu. Pripreme za razvoj primjene Integriranog sustava upravljanja carinskom tarifom na nacionalnoj razini te novog kompjuteriziranog tranzitnog sustava su završene. Puno testiranje moglo bi se provesti nakon što se aktivira mrežna veza. Hrvatska carinska uprava zbog ograničenih vlastitih kapaciteta ne može garantirati nastavak svojih IT usluga te i dalje ostaje u velikoj mjeri ovisna o vanjskim tvrtkama. Općenito, u području administrativnih i operativnih kapaciteta Hrvatska dosljedno nastavlja rješavati ciljeve i prioritete.

Zaključak

Ostvaren je dobar napredak u ovom poglavlju. Hrvatsko carinsko zakonodavstvo usklađeno je u velikoj mjeri s pravnom stečevinom EU-a, a dodatna usklađenost postignuta je tijekom razdoblja pokrivenog izvješćem. Također, Hrvatska nastavlja bilježiti napredak u svojim administrativnim kapacitetima, posebice u području povezanosti IT sustava gdje su pripreme za dva ključna IT sustava završene. Potreban je dodatni napredak prema uklanjanju zadnjih neusklađenosti u hrvatskom zakonodavstvu, provođenje Antikorupcijske strategije i priprema za IT međusobnu povezanost.

4.30. Poglavlje 30: Vanjski odnosi

Postignut je daljnji napredak u vezi sa **zajedničkom trgovinskom politikom**. Hrvatska je nastavila suradnju i koordinaciju s Europskom komisijom s ciljem usklađivanja s politikama EU-a i svojeg pozicioniranja prema zemljama nečlanicama EU-a te unutar međunarodnih organizacija.

Nakon istraživanja Svjetske trgovinske organizacije (WTO) o privremenim sigurnosnim mjerama uvedenim u lipnju 2009. godine, Hrvatska je povukla privremene zaštitne mjere za nadomjestke za sir i započela isplaćivati carine koje su platili uvoznici. Mjere vezane uz tvrde sireve (edam i gouda) potvrđene su u studenom 2009., a prestale su važiti u siječnju 2010. godine. Kada odluči uvesti određene zaštitne mjere, a koje su prema Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju te pravilima Svjetske trgovinske organizacije dozvoljene, Hrvatska treba osigurati potpunu usklađenost sa svojim međunarodnim obvezama. Nadalje, Hrvatska treba osigurati brz povrat carina koje su uvoznici platili na nadomjestke za sir za ono razdoblje u kojemu su te privremene mjere bile primjenjivane.

Hrvatska je nastavila usklađivanje s listom roba dvojne namjene EU-a, te radi na podizanju svijesti operatera o *robi s dvojnog namjenom*. Nastavljena je i obuka carinskih službenika u ovom području. Potrebno je dodatno poboljšati administrativne kapacitete, kontrolu i izvještavanje o robi s dvojnog namjenom, posebice uz pomoć obuke. Pripreme na ovom području su pri kraju.

U području **bilateralnih sporazuma s trećim zemljama**, Hrvatska je nastavila provoditi akcijski plan za usklađivanje međunarodnih ugovora s pravnom stečevinom, no u ovom segmentu potrebni su dodatni napor, osobito vezano uz bilateralne ugovore o ulaganju. Pripreme u ovom području su u tijeku.

Ostvaren je određeni napredak u **razvojnoj politici i humanitarnoj pomoći**. Nastavljen je rad na programu za provedbu Nacionalne strategije razvojne suradnje za razdoblje 2009–2014. Potrebni su daljnji napor za završetak pravnog okvira u ovom području te za pojačanje administrativnih kapaciteta. Općenito, pripreme u ovom području su u tijeku.

Zaključak

Ostvaren je određeni napredak u ovom poglavlju. Općenito, Hrvatska je dosegla naprednu razinu usklađivanja u području vanjskih odnosa i nastavlja koordiniranje te usklađivanje svojih pozicija na međunarodnoj sceni. Ipak, Hrvatska mora imati u vidu da mora u potpunosti ispunjavati sve svoje međunarodne obveze kada koristi zaštitne mjere. Daljnje jačanje administrativnih kapaciteta potrebno je u područjima razvojne politike i humanitarne pomoći.

4.31. Poglavlje 31: Vanjska, sigurnosna i obrambena politika

Redoviti **politički dijalog** između EU-a i Hrvatske i dalje pokriva i vanjskopolitičke teme. (*Vezano uz dobrosusjedske odnose s drugim zemljama proširenja i zemljama članicama, vidi dio 2.3 u Političkim kriterijima.*)

Što se tiče **zajedničke vanjske i sigurnosne politike**, Hrvatska se, kad god je pozvana, nastavlja usklađivati sa svim relevantnim odlukama Vijeća i deklaracijama EU-a. Hrvatska aktivno sudjeluje u Barcelonskom procesu – Uniji za Mediteran. Dodatno je razvila svoje administrativne kapacitete za rad u strukturama zajedničke vanjske i obrambene politike EU-a. Uvodi se funkcija političkog direktora u Ministarstvu vanjskih poslova i europskih integracija.

Nije bilo nekih posebnih aktivnosti vezanih uz *sankcije i restriktivne mjere* ili uz *sprječavanje sukoba*.

U pogledu *neširenja oružja*, započela je provedba Nacionalne strategije i Akcijskog plana za kontrolu malog i lakog oružja. Nastavljene su aktivnosti podizanja javne svijesti uključujući i mjere prikupljanja i uništavanja oružja. Nastavlja se rad na jačanju kapaciteta za provedbu i izvršenje. To su ključni elementi za pristupne pregovore u ovom poglavlju.

Što se tiče *suradnje s međunarodnim organizacijama*, Hrvatska je kao članica UN-a, OESS-a, Vijeća Europe i NATO-a zadržala svoju uključenost u stvaranje politika tih organizacija. U prosincu 2009. godine Hrvatskoj je istekao dvogodišnji mandat nestalne članice Vijeća sigurnosti UN-a. Tijekom tog razdoblja, Hrvatska je u Vijeću sigurnosti predsjedala Odborom za borbu protiv terorizma. (*Vezano uz Međunarodni kazneni sud, vidi Politički kriteriji – Regionalna pitanja i međunarodne obveze.*)

Nije bilo posebnih događanja na području *sigurnosnih mjera* (povjerljivi podaci).

Hrvatska je pojačala svoje sudjelovanje u misijama EU-a kako bi poduprla provedbu **zajedničke sigurnosne i obrambene politike** (ZSOP). Sudjeluje u operaciji EU-a uz somalijsku obalu (EU NAVFOR Somalija – ATALANTA). Hrvatska je nastavila pružati logističku potporu EUFOR-ovoj misiji Althea u Bosni i Hercegovini. Hrvatska je i dalje predana sudjelovanju u borbenim skupinama EU-a. Nastavljeno je s mjerama za izgradnju administrativnih kapaciteta, uključujući obuku hrvatskih dužnosnika i njihovo sudjelovanje na odgovarajućim forumima s kolegama iz EU-a.

Hrvatska je nastavila podupirati civilne misije EU-a. Hrvatska sudjeluje u mirovnoj misiji EU-a na Kosovu (EULEX) i u misiji EUPOL u Afganistanu s ukupno pet policajaca i tri pravosudna i administrativna dužnosnika.

Hrvatska nastavlja sudjelovati u NATO-vim misijama: 320 članova njezinih oružanih snaga angažirano je u dvije misije u Afganistanu i na Kosovu.

Zaključak

Hrvatska je ostvarila daljnji napredak u ovom poglavlju. Nastavila je sudjelovati u nekoliko misija EU ZSOP-a. Općenito, Hrvatska je dosegla visoku razinu usklađenosti na području vanjske, sigurnosne i obrambene politike. Hrvatska treba nastaviti s jačanjem provedbe kontrole naoružanja, uključujući transparentnost informacija vezanih uz oružje.

4.32. Poglavlje 32: Financijski nadzor

Postignut je daljnji napredak u provedbi sustava **unutarnje financijske kontrole u javnom sektoru (PIFC)**. Središnja harmonizacijska jedinica u Ministarstvu financija i dalje nadgleda provedbu strategije PIFC-a za razdoblje 2009–2011. U rujnu 2009. godine, Središnja harmonizacijska jedinica je izdala smjernice za provođenje postupka upravljanja rizicima kako bi se pomoglo korisnicima proračuna. Na temelju priloga proračunskih korisnika na državnoj i lokalnoj razini, Središnja harmonizacijska jedinica je razradila konsolidirano godišnje izvješće o PIFC sustavu za 2009. godinu i predstavila ga Vladi. Administrativne kapacitete Središnje harmonizacijske jedinice i svih proračunskih korisnika na središnjoj i lokalnoj razini treba dodatno ojačati, uključujući i one za upravljanje rizicima. Provedba plana izobrazbe za interne revizore i dalje je u tijeku. Programsko vijeće za stručno usavršavanje unutarnjih revizora u javnom sektoru osnovano je u veljači 2010. godine. Dobar napredak zabilježen je u području **vanjske revizije**. Učvršćena je nezavisnost Državnog ureda za reviziju, nakon što je Hrvatski sabor usvojio izmjene i dopune Ustava u lipnju 2010. godine. Izvješćivanje Državnog ureda za reviziju Hrvatskom saboru je poboljšano, budući da je on u svibnju 2010. godine podnio svoje prvo revizorsko izvješće o izvršenju proračuna u Hrvatskom saboru prije donošenja proračuna. Međutim, Hrvatski sabor bi trebao dodatno pojačati svoje vlasništvo i daljnje praćenje izvješća Državnog ureda za reviziju. Provedba Strateškog plana razvoja za razdoblje 2008–2012. Državnog ureda za reviziju se nastavlja. Do sada se pristup revizijama Državnog ureda za reviziju temeljio ponajprije na transakcijama. Veću pozornost trebalo bi usmjeriti na pristup reviziji temeljen na sustavima te daljnjem razvoju rada na reviziji uspješnosti. U tom smislu, revizori se trebaju stalno usavršavati u modernim tehnikama revizije.

Postignut je napredak na **zaštiti financijskih interesa Europske unije**. Uspostavljen je institucionalni i zakonodavni ustroj za koordiniranje suradnje između OLAF-u i hrvatskih državnih vlasti. Vlada je usvojila Strategiju borbe protiv prijevара za zaštitu financijskih interesa EU-za razdoblje 2010–2012., uključujući i akcijski plan, u siječnju 2010., a o poduzetim mjerama njihove provedbe daju se redovite informacije. U ovom dokumentu opisana je operativna neovisnost Ureda za koordinaciju u borbi protiv prijevара (AFCOS). Odjel za suzbijanje nepravilnosti i prijevара pri Ministarstvu financija treba poboljšati svoj učinak u svojoj ključnoj ulozi koordiniranja mreže AFCOS. Smatra se da se operativna suradnja hrvatskih vlasti s Komisijom odvija bez zastoja. Postignut je napredak u **zaštiti eura od krivotvorenja**. Nakon konzultacija s OLAF-om, Hrvatska je prenijela najnovije propise EU-a u ožujku 2010, odnosno dvije Uredbe Vijeća o zaštiti eura od krivotvorenja i medaljama i žetonima sličnih kovanicama eura.

Zaključak

Općenito, može se izvijestiti o napretku u ovom poglavlju. Potrebno je usmjeriti napore na održivost reformi. Hrvatska treba nastaviti redovito ažurirati svoj dokument o politici PIFC-a. Tijela uključena u sustav AFCOS trebaju povećati svoje napore na provedbi strategije za učinkovitu borbu protiv prijevара. Nadzor Hrvatskog sabora nad izvješćima Državnog ureda za reviziju treba poboljšati.

33. Poglavlje 33: Financijske i proračunske odredbe

Postignut je daljnji napredak u području financijskih i proračunskih odredaba.

U pogledu **tradicionalnih vlastitih resursa**, simulacije za A i B račune za posljednje tromjesečje 2009. godine su završene. U Carinskoj upravi održane su radionice o metodama uspostavljanja, računovodstva, knjigovodstva i stavljanja na raspolaganje i izvještavanje o tradicionalnim vlastitim resursima. Međutim, došlo je do kašnjenja u pripremi IT modula za upravljanje A i B

računima. Rad na sustavu za otpis nenaplativih dugova treba ubrzati. Treba ojačati reviziju poslije odobrenja. Treba poduzeti daljnje mjere kako bi se utvrdio relevantni pravni i administrativni okvir i kontrolni mehanizmi za pristojbe na šećer. Moraju se primijeniti učinkoviti instrumenti za borbu protiv prijevara s carinama i PDV-om kako bi se zaštitili financijski interesi EU-a.

S obzirom na **sredstva prikupljena od PDV-a**, provedene su daljnje simulacije osnovice PDV-a i poboljšani su analitički kapaciteti. Potrebno je uložiti napore na daljnjem razvoju statističke osnove i kapaciteta za izračunavanje ponderirane prosječne stope. Hrvatska treba osigurati provedbu Protokola o povlasticama i imunitetu Europskih zajednica.

S obzirom na **BND resurs**, Hrvatske su vlasti postigle dobre rezultate uz primjenu metode SA95. Potrebno je uložiti daljnje napore kako bi se poboljšala kvaliteta nacionalnih računa i BND (GNI) izračuni.

U pogledu **administrativne infrastrukture**, Odjel za koordinaciju i upravljanje vlastitim **sredstvima** Europske unije u Ministarstvu financija poboljšao je svoju sposobnost za razvoj i koordinaciju učinkovitog sustava vlastitih resursa EU-a. Iskustvo je stekao uspostavljanjem izravnih kontakata sa zemljama članicama EU-a, stalnim stručnim usavršavanjem i provedbom *twinning light* projekta o vlastitim sredstvima.

Zaključak

U ovom poglavlju postignut je daljnji napredak. Institucionalni kapaciteti za primjenu pravila o vlastitim resursima dodatno su unaprijeđeni. Općenito, Hrvatska je postigla dobru razinu usklađenosti s pravnom stečevinom i sposobnosti da ga provede, osim u slučaju pristojbi na šećer. Hrvatska treba dodatno poboljšati svoje sposobnosti koordinacije i uspostaviti pravila i provesti postupke koji su još u tijeku.

Statistički dodatak

STATISTIČKI PODACI (od 14. listopada 2010.)
Hrvatska

Osnovni podaci	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Stanovništvo (u tisućama)	4498e	4439e	4445	4443	4442	4444	4443	4441	4436	4435
Ukupna površina zemlje (km ²)	56542	56542	56542	56 594b	56594	56594	56594	56594	56594	56594

Nacionalni računi	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Bruto domaći proizvod (BDP) (u milijunima u nacionalnoj valuti)	176690	190796	208 223	227012	245 550	264 367	286 341	314223	342159	333 063
BDP (u milijunima eura)	23146	25538	28112	30011	32759	35725	39102	42833	47370	45379
BDP (euro po glavi stanovnika)	5229	5752	6331	6759	7380	8043	8807	9656	10683	10246
BDP (u standardima kupovne moći (PPS) po glavi stanovnika)	9400,0e	9 900,0e	10700,0e	11 200,0	12100,0	12 700,0b	13500,0	15000,0	15700,0	15100,0
BDP po glavi stanovnika u PPS (EIL-27 = 100)	49,2	50,0	52,2	54,1	55,8	56,4b	57,0	60,2	62,5	64,0
Realna stopa rasta BDP-a (stopa rasta BDP obujma, nacionalna valuta, % promjene u odnosu na prethodnu godinu)	3,0	3,8	5,4	5,0	4,3	4,2	4,7	5,5	2,4	-5,8
Rast zaposlenosti (nacionalni računi, % promjene u odnosu na prethodnu godinu)	4,0	-5,4	4,2	0,6	1,7	0,8e	-0,6e	3,5e	1,1e	-1,8
Rast produktivnosti rada: rast BDP-a po zaposlenom (%promjene u odnosu na prethodnu godinu)	-0,9	9,8	1,2	4,3	2,5	3,4	5,4	1,9	1,3	-4,1
Rast troškova jedinice rada (nacionalni računi, % promjene u odnosu na prethodnu godinu)	-3,4	-4,2	1,3	-7,3	6,7	-0,4	-10,2	-0,7	1,4	-1,3
Produktivnost rada po zaposlenom (BDP u PPS po zaposlenom, EU-27 = 100)	61,3e	66,5e	66,6e	68,6e	69,5e	70,4e	73,8e	75,7e	76,6e	
Dodata bruto vrijednost po glavnim sektorima (%)										
Poljoprivreda i ribarstvo	2) 8,4	8,4	8,2	6,8	7,2	6,5	6,3	6,1	6,4	6,7
Industrija	2) 23,4	22,8	21,9	21,4	21,8	20,9	20,6	20,4	20,2	19,1
Građevinarstvo	2) 4,9	5,4	5,5	6,6	7,1	7,4	7,7	7,7	8,3	8,1
Usluge	2) 63,2	63,4	64,4	65,3	63,9	65,2	65,3	65,8	65,0	66,0
Troškovi finalne potrošnje, kao dio BDP-a (%)	2) 84,6	82,7	83,1	81,4	80,4	80,2	78,9	78,7	77,7	76,7
Bruto akumulacija fiksnog kapitala, kao dio BDP-a (%)	2) 18,3	19,4	21,2	25,0	24,6	24,6	26,1	26,2	27,6	24,7
Promjene u zalihama, kao dio BDP-a (%)	2) -0,2	1,7	4,0	1,5	1,3	1,7	2,0	2,7	3,2	2,0
Izvoz roba i usluga, u odnosu na BDP (%)	2) 42,0	43,8	41,0	42,9	43,3	42,6	43,4	42,8	41,9	36,1
Uvoz roba i usluga, u odnosu na BDP (%)	2) 45,3	47,6	49,4	50,8	49,6	49,1	50,4	50,4	50,3	39,4

Industrija	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Indeks obujma industrijske proizvodnje (2000=100?)	3) 100,0	106,0	111,8	116,3	120,6	126,7	132,4	139,8	142,1	129,0

Stopa inflacije	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Godišnja prosječna stopa inflacije (HICP, % promjene u odnosu na prethodnu godinu)	4,5	4,3	2,5	2,4	2,1	3,0	3,3	2,7	5,8	2,2

Bilj.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Bilanca plaćanja										
	-568	-821	-2039	-1.889	-1.434	-1.976	-2.715	-3.236	-4.338	-2.448
Bilanca plaćanja: ukupno tekući račun (u milijunima eura)	-3492	-4595	-5958	-6971	-6724	-5718	-8344	-9434	-10794	-7398
Bilanca plaćanja tekući račun, trgovinska bilanca (u milijunima eura)	2470	3303	3285	4933	4769	5318	5705	6267	6958	5676
Bilanca plaćanja tekući račun, neto usluge (u milijunima eura)	-505	-628	-578	-1.095	-670	-959	-1.183	-1.113	-1.572	-1.761
Bilanca plaćanja tekući račun, neto tekući transferi (u milijunima eura)	959	1099	1152	1.245	1.192	1.184	1.107	1.043	1.071	1.036
od čega državni transferi (u milijunima eura)	25	65	32	71	3	10	-9	-17	-20	-31
Neto izravna strana ulaganja (FDI) (u milijunima eura)	1.136	1.258	531	1.657	671	1.276	2.557	3403	3203	957
Izravna strana ulaganja (FDI) u inozemstvu (u milijunima eura)	4)	-5	-607	-106	-279	-192	-208	-267	-989	-919
od čega FDI izvještajnog gospodarstva u zemlje EU-27 (u milijunima eura)	15	-152	-72	-7	-14	-66	37	-563	-738	-528
Izravna strana ulaganja (FDI) u izvještajno gospodarstvo (u milijunima eura)	4)	1.141	1.138	1.762	950	1.468	2.765	3.670	4.192	1.875
od čega FDI iz zemalja EU-27 u izvještajno gospodarstvo (u milijunima eura)	916	1.344	1.063	1.498	919	1.439	3.500	3.687	3.242	1.842

Bilj.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Javne financije										
Manjak/Višak opće države, u odnosu na BDP (%)		-6,5	-4,1	-5,5	-4,3	-3,5	-3,0	-2,5	-1,4	-4,1
Dug opće države, u odnosu na BDP (%)		40,1	40,0	40,9	43,2	38,3	35,5	32,9	28,9	35,3

Bilj.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Financijski pokazatelji										
Bruto vanjski dug cjelokupnog gospodarstva, u odnosu na BDP (%)	6)	530	539	66,3	700	72,1	749	76,9	826	95,0
Bruto vanjski dug cjelokupnog gospodarstva, u odnosu na ukupan izvoz (%)	6)	126,0	121,7	131,2	154,3	161,8	172,5	179,7	197,1	263,1
Ponuda novca M1 (novčanice, kovance, prekončni depoziti, u milijunima eura)		2373	4148			4505	6606	7901	7539	6458
Ponuda novca M2 (M1 plus depoziti s dospjećem do 2 godine, u milijunima eura)										
Ponuda novca M3 (M2 plus utrživi instrumenti, u milijunima eura)										
Ukupni kredit monetarnih financijskih institucija građanima (konsolidiran) (u milijunima eura)		9483	11.891	15.119	16.526	18.417	22.836	30.863	34.756	34.700
Kamatne stope: kraikoročni dnevni kredit, godišnje (%)		6,9	3,0	1,3	4,3	5,9	3,4	2,4	5,6	7,8
Kamatna stopa na kredite (jedna godina), godišnje (%)		20,6	19,5	16,5	15,0	14,4	13,1	12,1	12,2	12,6
Kamatna stopa na depozite (jedna godina), godišnje (%)		8,2	6,6	5,4	3,8	3,8	3,9	4,0	4,8	5,3
Devizni tečaj eura, prosjek u razdoblju - 1 euro - ... nacionalna valuta		7.634	7.471	7.407	7.564	7.496	7.400	7.336	7.223	7.340
Indeks efektivnog tečaja (2000=100)		100,0	98,5	96,6	95,0	92,3	91,0	89,9	88,5	88,1
Vrijednost pričuva (uključujući zlato) (u milijunima eura)		3.783	5.334	5.651	6.554	6.436	8.725	9.307	9.121	10.376

Bilj.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Vanjska trgovina										
Vrijednost uvoza: sva roba, svi partneri (u milijunima eura)			11.327,0	12.509,9	13.354,4	14.949,5	17.104,7	18.686,5	20.761,9	14.806,1
Vrijednost izvoza: sva roba, svi partneri (u milijunima eura)			5.188,2	5.438,9	6.453,8	7.069,4	8.251,6	8.854,7	9.342,1	7.393,6
Trgovinska bilanca, sva roba, svi partneri (u milijunima eura)			-6.138,9	-7.071,0	-6.900,5	-7.880,1	-8.853,1	-9.831,8	-11.419,8	-7.412,5
Uvjeti trgovine (indeks izvoznih cijena /indeks uvoznih cijena)		98,3	97,8	97,5	109,3b	92,6	100,2	97,5	96,1	109,2
Udio izvoza u zemlje EU-27 u vrijednosti ukupnog izvoza (%)			66,1	68,3	65,8	63,3	64,3	60,9	62,1	61,0
Udio uvoza iz zemalja EU-27 u vrijednosti ukupnog uvoza (%)			71,9	73,3	71,0	67,9	67,2	64,8	64,2	62,3

Demografija		2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Bijl.	Stopa prirodnog priraštaja ¹ prirodna promjena (rođenja minus smrti) (na 1000 stanovnika)	-1,5	-1,9	-2,4	-2,9	-2,1	-2,1	-2,0	-2,4	-1,9	
	Stopa smrtnosti djece ¹ smrtnost djece ispod jedne godine starosti na 1000 živorođenih	7,4	7,7	7,0	6,3	6,1	5,7	5,2	5,6	4,5	5,3
	Očekivana dužina života pri rođenju: muškarci (godine)	70,5	71,1	71,2	71,4	72,0	71,8	72,5	72,3	72,4	72,9
	Očekivana dužina života pri rođenju: žene (godine)	77,8	78,1	78,3	78,4	79,0	78,8	79,3	79,2	79,6	79,6
Tržište rada											
Bijl.	Stopa ekonomske djelatnosti (15-64): udio stanovništva u dobi od 15 do 64 koji je ekon. aktivan	7) 622	62,2	62,9	62,4	63,7	63,3	62,6	63,2	63,2	62,4
	Stopa zaposlenosti (15-64): udio stanovništva u dobi od 15 do 64 koji je zaposlen (%)	7) 51,3	51,8	53,4	53,4	54,7	55,0	55,6	57,1	57,8	56,6
	Stopa zaposlenosti muškarci (15-64) (%)	7) 57,4	59,0	60,5	60,3	61,8	61,7	62,0	64,4	65,0	62,4
	Stopa zaposlenosti žene (15-64) (%)	7) 45,5	44,9	46,7	46,7	47,8	48,6	49,4	50,0	50,7	51,0
7)	Stopa zaposlenosti starijih radnika (55-64): udio zaposlenog stanovništva u dobi od 55 do 64 (%)	242	237	24,8	28,4	30,1	32,6	34,3	35,8	367	38,5
Zaposlenost po glavnim sektorima (%)											
7)	Poljoprivreda	11,7	15,6	15,5	16,9	17,0	17,3	14,2	13,0	13,6	14,1
7)	Industrija	22,7	23,1	22,6	22,1	21,4	20,5	20,9	21,8	21,6	20,0
7)	Građevinarstvo	5,9	6,3	7,2	8,1	8,2	8,2	8,4	8,8	8,9	8,7
7)	Usluge	59,6	55,0	54,6	52,8	53,2	54,0	56,3	56,4	55,9	57,3
7)	Stopa nezaposlenosti: udio radne snage koji je nezaposlen (%)	17,0	16,3	14,7	14,1	13,6	12,6	11,1	9,6	8,4	9,1
7)	Udio muške radne snage koji je nezaposlen (%)	15,9	14,4	13,2	12,8	12,0	11,6	9,8	8,4	7,0	8,0
7)	Udio ženske radne snage koji je nezaposlen (%)	18,2	18,7	16,5	15,6	15,6	13,8	12,7	11,2	10,1	10,3
8)	Stopa nezaposlenosti osoba <25 god., udio nezaposlene radne snage u dobnj skupini <25g. (%)	43,1	41,7	34,4	35,8	33,8	32,0	28,8	24,0	22,0	25,1
9)	Stopa dugoročne nezaposlenosti: udio radne snage koja je nezaposlena 12 mjeseci i dulje (%)	9,1	10,1	8,9	8,4	7,3	7,4	6,7	5,9	5,3	5,2
Socijalna kohezija											
Bijl.	Prosječne nominalne mjesečne nadnice i plaće (nacionalna valuta)	4 869,0	5061,0	5 366,0	5 623,0	5 985,0	6 248,0	6 634,0	7 047,0	7 544,0	7 711,0
	Indeks stvarnih nadnica i plaća (indeks nominalnih nadnica i plaća podijeljen s CPI) (2000=100)	100,0	99,2	103,2	106,1	112,2	113,4	116,6	120,4	121,5	121,3
10)	Osobe s nezavršenom školom – udio stanovništva u dobi od 18 do 24 g. koji nije završio srednju školu i koji se trenutno ne školuje (%)			8,3	8,4	6,2	4,8	5,1	3,9	3,7	5,4
Životni standard											
Bijl.	Broj putničkih vozila na 1000 ljudi	250,1	269,3	280,0	291,1	301,1	311,6	323,2	335,7	346,1	345,5
	Broj pretplatnika na usluge mobilne telefonije na 1000 stanovnika	247,2	390,0	520,4	571,0	638,3	821,4	989,2	1 133,7	1 325,4	1 360,7
Infrastruktura											
Bijl.	Gustoća željezničke mreže (pruge koje rade, na 1 000 km ²)	478	47,8	478	47,7	47,7	47,7	47,7	47,7	47,7	47,7
	Duljina autocesta (u tisućama km)	0,4	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	1,0	1,0	1,1
Inovacije i istraživanja											
Bijl.	Izdaci za ljudske resurse (javni izdaci za obrazovanje u % BDP-a)	4,5	4,2	4,3	4,5						
	Bruto domaći izdaci za R&D kao % BDP-a	1,1	0,9	1,0	1,0	1,1	0,9	0,8	0,8	0,9	
	Postotak kućanstava koja kod kuće imaju pristup internetu (%)								41,0	45,0	50,0

	Bilj.	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Okoliš											
Emissioni stakleničkih plinova, CO2 ekvivalent (u tonama, 1990-100)		824	864	894	94.8	949	96.7	981	102.8	991	
Energetska snaga gospodarstva (kg nafte ekvivalent na 1000 eura BDP-a)		286.0	280.3	288.1	281.0	269.9	260.8	250.4	247.3	235.4	
Struja dobivena iz obnovljivih izvora energije, kao % ukupne potrošnje struje		40.0	42.7	33.9	29.4	41.0	40.4	36.1	25.4	30.3	
Cestovni robni promet kao dio ukupnog unutarnjeg robnog prometa (% tona/km)			75.9	76.4	76.1	76.7	75.9	74.8	74.0	76.5	77.7

	Bilj.	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Energija											
Primarna proizvodnja svih energetskih proizvoda (u tisućama TOE)		3562	3730	3689	3727	3852	3781	4128	4037	3964	
Primarna proizvodnja sirove nafte (u tisućama TOE)		1328	1232	1200	1138	1079	1017	985	937	875	
Primarna proizvodnja antracita i lignita (u tisućama TOE)	11)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Primarna proizvodnja prirodnog plina (u tisućama TOE)		1355	1642	1732	1789	1796	1854	2204	2349	2217	
Neto uvoz svih energetskih proizvoda (u tisućama TOE)		4174	4166	4967	4985	5090	5234	4866	5315	5491	
Bruto energetska potrošnja u unutrašnjosti (u tisućama TOE)		7819	7959	8624	8828	8842	8902	8948	9323	9122	
Proizvodnja električne energije (u tisućama GWh)		107	12.2	123	12.7	133	13.1	130	12.4	126	

	Bilj.	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Poljoprivreda											
Indeks obujma poljoprivredne proizvodnje roba i usluga (proizvođačke cijene, prethodna godina-100)		887	107.4	1079	91.4	1069	1074	103.4	97.3	108.5	100.1
Ukupno korištene poljoprivredne površine (u tisućama hektara)		1169	1178	1181	1196	1176	1211	1230	1202	1288	1300
Stoka: krupna stoka (u tisućama glava, kraj razdoblja)		427	438	417	444	466	471	483	467	454	447
Stoka: svinje (u tisućama glava, kraj razdoblja)		1234	1234	1286	1347	1489	1205	1488	1348	1104	1250
Stoka: ovce i koze (u tisućama glava, kraj razdoblja)		608	632	677	673	848	931	783	738	727	695
Proizvodnja i iskorištenost mlijeka na farmi (ukupna količina mlijeka, u tisućama tona)		626	674	716	686	708	813	870	883	848	838
Proizvodnja usjeva žitarice (uključujući rižu) (u tisućama tona, ubrana proizvodnja)		2312	2829	3080	2014	3067	3039	3034	2534	3726	3442
Proizvodnja usjeva šećerna repa (u tisućama tona, ubrana proizvodnja)		482	965	1183	678	1260	1338	1560	1583	1270	1217
Proizvodnja usjeva, povrće (u tisućama tona, ubrana proizvodnja)		196	208	218	154	150	286	304	281	308	337

:- nedostupno

p – privremena vrijednost

e – procijenjena vrijednost

b – raščlamba po nizu

1) Zemljište, raščlamba po nizu zbog unaprijedne metodologije.

2) Od 2006., podaci temeljeni na tromjesečnim vrijednostima.

3) Bruto serije: uključuju NACE sekcije od C do E.

4) Korišteni su znakovi konvencije o bilanci plaćanja; znak «minus» znači da je investicija koju je zemlja o kojoj se izvještava učinila u inozemstvu premašila njezinu dezinvesticiju u tom razdoblju, dok unos bez znaka znači da je dezinvesticija premašila investiciju.

5) Podaci dobiveni od Eurostata u sklopu procedure godišnjeg fiskalnog obavještanja u proljeće svake godine.

6) Ukupni inozemni dug cijelog gospodarstva, ne uključujući tijela posebne namjene.

7) Od 2000. do 2001., u drugoj polovici te godine, podaci korišteni do 2006. odnose se na polugodišnja razdoblja, a podaci iz 2007. odnose se na tromjesečja.

8) Za 1996–2006., podaci se odnose na drugu polovicu godine; podaci korišteni do 2006. odnose se na polugodišnja razdoblja, a podaci iz 2007. odnose se na tromjesečja.

9) Od 1996 do 2001., u drugoj polovici te godine; za 1996–2001., dugoročna nezaposlenost znači 13 mjeseci ili više; podaci korišteni do 2006. odnose se na polugodišnja razdoblja, a podaci iz 2007. odnose se na tromjesečja.

10) 2000–2008¹ Hrvatska je zatvorila sve rudnike ugljena 1999. i 2000. zato nema proizvodnje ugljena koja bi započinjala 2000. godine.

